

VENDIM
Nr. 605, datë 30.7.2026

**PËR MIRATIMIN E KUADRIT TË BASHKËPUNIMIT TË KOMBEVE TË
BASHKUARA PËR SHQIPËRINË 2027–2031, NDËRMJET KËSHILLIT TË
MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË DHE ORGANIZATËS SË
KOMBEVE TË BASHKUARA**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të nenit 19, të ligjit nr. 43/2016, “Për marrëveshjet ndërkombëtare në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, me propozimin e zëvendëskryeministrit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

Miratimin e Kuadrit të Bashkëpunimit të Kombeve të Bashkuara për Shqipërinë 2027–2031, ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Organizatës së Kombeve të Bashkuara, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

KUADRI PËR BASHKËPUNIM I KOMBEVE TË BASHKUARA SHQIPËRI 2027-2031

Republika e Shqipërisë
Këshilli i Ministrave

UNITED NATIONS
ALBANIA

KUADRI PËR BASHKËPUNIM I KOMBEVE TË BASHKUARA SHQIPËRI 2027-2031

Republika e Shqipërisë
Këshilli i Ministrave

UNITED NATIONS
ALBANIA

Tabela e përmbajtjes

DEKLARATA E PËRBASHKËT

FAQJA E NËNSHKRIMEVE

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

KAPITULLI 1. KONTEKSTI I VENDIT DHE PROGRESI NË KUADËR TË AXHENDËS 2030

1.1 KONTEKSTI I VENDIT

1.2 PROGRESI DREJT ZHVILLIMIT TË QËNDRUESHËM

1.3 CENUESHMËRIA

KAPITULLI 2: MBËSHTETJA E SISTEMIT TË ZHVILLIMIT TË OKB-SË PËR AXHENDËN 2030

2.1 PËRKTHIMI I ANALIZËS KOMBËTARE DHE PROVAVE TË VLERËSIMIT NË PRIORITETET E KUADRIT TË BASHKËPUNIMIT

2.2 TEORIA E NDRYSHIMIT PËR PRIORITETET E KUADRIT TË BASHKËPUNIMIT

2.3 REZULTATET DHE PARTNERITETET E KUADRIT TË BASHKËPUNIMIT

2.4 ZBATIMI I PARIMIT ASKUSH TË MOS MBETET PAS (LNOB)

2.5 PRIORITETET NDËRSEKTORIALE DHE MUNDËSUESIT

2.6 SUPOZIMET KRITIKE DHE RISQET E PRITSHME

KAPITULLI 3: PLANI I ZBATIMIT TË KUADRIT TË BASHKËPUNIMIT

3.1 STRUKTURA E QEVERISJES DHE MENAXHIMIT TË KUADRIT TË BASHKËPUNIMIT

3.2 PARTNERITETET DHE FINANCIMI I KUADRIT TË BASHKËPUNIMIT

3.3 OPERACIONET E BIZNESIT NË MBËSHTETJE TË KUADRIT TË BASHKËPUNIMIT

3.4 NXJERRJA E INSTRUMENTEVE TË PROGRAMIMIT VENDOR TË ENTITETEVE TË OKB-S

3.5 PLANET E PËRBASHKËTA TË PUNËS

3.6 MONITORIMI, VLERËSIMI DHE TË NXËNIT

ANEKSET

ANEKSI I: TABELA E REZULTATEVE TË KUADRIT PËR BASHKËPUNIM TË KOMBEVE TË BASHKUARA

ANEKSI II: ANEKSET LIGJORE

ANEKSI III. AKRONIME DHE SHKURTIME

Deklarata e përbashkët

Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë dhe Kombet e Bashkuara pohojnë sërish angazhimin e tyre të përbashkët për të bashkëpunuar në kuadër të përparimit të zhvillimit të qëndrueshëm të Shqipërisë dhe objektivave të integritit evropian. Ky bashkëpunim udhëhiqet nga prioritetet kombëtare dhe angazhimet ndërkombëtare të Shqipërisë, të përcaktuara në:

- **Axhendën 2030 për Zhvillimin e Qëndrueshëm** dhe Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) të kombëtarizuar të Shqipërisë,¹
- **Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integritim Evropian 2022-2030**,²
- **Procesin e aderimit të Shqipërisë me Bashkimin Evropian**,³ duke përfshirë kapitujt e negociatave të *acquis*-së së BE-së, Programit të Reformës Ekonomike dhe Axhendës së Reformave dhe Planit të Rritjes për Ballkanin Perëndimor,⁴ dhe
- **Detyrimet ndërkombëtare dhe rajonale të Shqipërisë**, duke përfshirë angazhimet sipas traktateve ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, standardeve të punës, marrëveshjeve mjedisore dhe instrumenteve të Këshillit të Europës.

Kuadri i Bashkëpunimit ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Kombeve të Bashkuara⁵ do të udhëheqë punën e sistemit të Kombeve të Bashkuara në Shqipëri gjatë periudhës 2027-2031 të Kuadrit të Bashkëpunimit. Duke u mbështetur tek arritjet dhe mësimet e nxjerra prej bashkëpunimit të mëhershëm, Kuadri përfaqëson një angazhim të përbashkët në mbështetje të aderimit të përsheptuar të Shqipërisë në BE, si prioritet kyç kombëtar politik dhe zhvillimor, duke siguruar që reformat do të sjellin përfitime gjithëpërfshirëse, të drejta dhe të qëndrueshme për të gjithë personat. Kuadri i Bashkëpunimit i pozicionon Kombet e Bashkuara si një partner strategjik që në fazë të hershme për transformimin e Shqipërisë në përputhje me BE-në, duke ofruar mbështetje për kapacitetin institucional, koherencën e

1. Sipas detajeve të përfshira në SASPAC, Udhërrëfyesi për Arritjen e OZHQ-ve në Shqipëri (draft), shtator 2024

2. Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integritim Evropian (SKZHE 2030), 2022-2030, e miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 33/2023 (datë 22.02.2023), botuar në Fletoren Zyrtare nr. 31/2023. Shihni <http://qbz.gov.al/elif/vendim/2023/02/22/88>

3. Kuadri për bashkëpunim i Kombeve të Bashkuara me Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm në thelb, objektivat e fokusuar tek njerëzit dhe procesi i Aderimit të BE kanë mandate dhe dinamika të ndryshme. OZHQ janë angazhim universal afatgjatë të bazuara tek normat e OKB. Në të njëjtën kohë, aderimi në BE, prioritet kyç i Shqipërisë, është përsheptues thelbësor i progresit tek OZHQ-ve.

4. Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, Plan i Kombëtar për Integritimin Evropian 2024-2026, miratuar me VKM nr 11, janar 2024, https://qbz.gov.al/share/ATALLWjYTEGmi_QvHHbKQ, Growth Plan for the Western Balkans, https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/growth-plan-western-balkans_en, EU Reform and Growth Facility for the Western Balkans, https://enlargement.ec.europa.eu/funding-technical-assistance/reform-and-growth-facility-western-balkans_en#key-milestones. Pritet që dokumentet e mësipërme strategjike të cilat përfundojnë gjatë zbatimit të KB të zëvendësohen nga dokumente të tjera kuadër

5. Kuadri i Bashkëpunimit bazohet tek udhëzimet e mëposhtme: UNSDG, Kuadri i Kombeve të Bashkuara për Bashkëpunimin për Zhvillim të Qëndrueshëm, [Udhëzimin brendshëm](#), qershor 2019.

politikave, vendimmarrjen e bazuar te provat dhe zbatimin e normave dhe standardeve ndërkombëtare. Ai pasqyron të kuptuarit të përbashkët se zhvillimi i qëndrueshëm, të drejtat e njeriut, barazia gjinore, përfshirja sociale, qëndrueshmëria mjedisore dhe qeverisja e mirë mbështesin njëra-tjetrën dhe janë thelbësore për prosperitetin dhe aftësinë ripërtëritëse afatgjatë të Shqipërisë. Nëpërmjet këtij Kuadri, Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë dhe Kombet e Bashkuara angazhohen të punojnë së bashku sa u përket tri fushave prioritare:

- Zhvillimi gjithëpërfshirës i kapitalit njerëzor;
- Transformimi ekonomik i qëndrueshëm dhe zhvillimi ekologjik gjithëpërfshirës; dhe
- Qeverisja, drejtësia dhe të drejtat e njeriut.

Kuadri i Bashkëpunimit e vendos theksin tek angazhimi i përbashkët për forcimin e përgjegjësisë kombëtare, përmirësimin e koordinimit me Bashkimin Europian, Institucionet Financiare Ndërkombëtare dhe partnerët e tjerë, si dhe të sigurimi se trajektorja e reformave të Shqipërisë do të vijojë të ketë në qendër njerëzit, të bazohet te të drejtat dhe të jetë e qëndrueshme ndaj risqeve ekonomike, sociale dhe mjedisore. Nëpërmjet nënshkrimit të këtij Kuadri Bashkëpunimi, Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë dhe Kombet e Bashkuara shprehin mbështetjen për prioritetet strategjike, rezultatet dhe modalitetet e zbatimit të përfshira në të, si dhe ripohojnë angazhimin e tyre të përbashkët për të bashkëpunuar në mbështetje të zhvillimit të Shqipërisë, ambicies së reformave, dhe mirëqenies së të gjithë popullit.

Këshilli i Ministrave i
Republikës së Shqipërisë

Znj. Albana Koçiu
Zëvendëskryeministër

Ekipi i Kombeve të
Bashkuara në Shqipëri

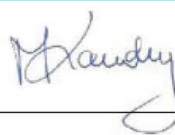

Znj. Ingrid Macdonald
Koordinatorë e Përhershme e OKB-së

Faqja e nënshkrimeve

Në dëshmi të sa më sipër, të nënshkruarit, të autorizuar në mënyrë të rregullt, kanë nënshkruar Kuadrin e Kombeve të Bashkuara për Bashkëpunim për periudhën 2027-2031 më 29, qershor, 2026 në Tiranë, duke pohuar angazhimin e tyre të përbashkët për prioritetet dhe rezultatet e planifikuara në të.

Agjencia e OKB-së	Emri dhe pozicioni	Nënshkrimi
FAO	Raimund JEHLE Përfaqësues (FAO)	Raimund Jehle
ILO	Claire HARASTY Drejtoreshë DWT/ Zyra për Vendin për Europën Qendrore dhe Lindore (ILO)	
IOM	Alma JANI Kryetare Zyre (IOM)	Alma JANI
ITU	Jaroslav PONDER Kryetar i Zyrës së ITU-së për Europën (ITU)	
OHCHR	Francesco MOTTA Drejtor Rajonal për Evropën dhe Azinë Qendrore Qendra Rajonale për Evropën dhe Azinë Qendrore (OHCHR)	
UNCTAD	Pedro MANUEL MORENO Sekretar i Përgjithshëm i Përkohshëm (UNCTAD)	
UNDP	Randi DAVIS Përfaqësuese e Përhershme (UNDP)	Randi Davis
UNDRR	Natalia ALONSO CANO Drejtoreshë e Zyrës Rajonale për Evropën dhe Azinë Qendrore (UNDRR)	Natalia Alonso Cano
UNECE	Dmitry MARIYASIN Zëvendëssekretar Ekzekutiv Komisioni Ekonomik i Kombeve të Bashkuara për Evropën (UNECE)	
UNEP	Arnold KREILHUBER Drejtor Rajonal dhe Përfaqësues Zyra Rajonale për Evropën (UNEP)	

Agjencia e OKB-së	Emri dhe pozicioni	Nënshkrimi
UNESCO	Magdalena LANDRY Drejtoreshë e Byrosë Rajonale për Shkencën dhe Kulturën në Europë (UNESCO)	
UNFPA	Justine COULSON Drejtoreshë për Vendin (UNFPA)	Justine Coulson
UNHCR	Toshitsuki KAWAUCHI Përfaqësues (UNHCR)	
UNICEF	Murat SAHIN Përfaqësues (UNICEF)	
UNIDO	Solomiya OMELYAN Drejtoreshë e Byrosë Rajonale për Europën dhe Azinë Qendrore (UNIDO)	<u>Solomiya Omelyan</u>
UNODC	Danilo RIZZI Përfaqësues Rajonal (UNODC)	
UNOPS	Sabine KANIA Drejtoreshë për Vendin (UNOPS)	
UN Women	Michele RIBOTTA Përfaqësues (UN Women)	
UNV	Rimma SABAYEVA Menaxhere Rajonale (UNV)	Rimma Sabayeva
OBSH	Gazmend BEJTJA I ngarkuar me detyrë (OBSH)	G-BIR

Përmbledhje ekzekutive

1. Context and Country Progress Towards the 2030 Agenda

Si një vend me të ardhura mesatare të larta, me negociatat e anëtarësimit në BE të hapura për të gjashtë grupkapitujt, me synim përmbylljen deri në vitin 2027 dhe anëtarësimin deri në vitin 2030, Shqipëria po zbaton një agjendë reformash gjithnjë e më ambicioze, duke u përballur njëkohësisht me sfida strukturore të rëndësishme, me rreth 40.000 persona që emigrojnë çdo vit, ushtron presion gjithnjë e më të madh mbi tregun e punës, mbrojtjen sociale dhe shërbimet publike. Një nivel NEET i të rinjve prej 22,2%, mospërputhjet e vazhdueshme të aftësive, produktiviteti i ulët industrial, cënueshmëria e konsiderueshme klimatike dhe disparitetet territoriale i thellojnë këto presione. Pabarazitë sociale mbeten të theksuara: pothuajse gjysma e grave në marrëdhënie partneriteti përjetojnë dhunë me bazë gjinore, varfëria e fëmijëve qëndron në 26,6%, dhe komunitetet rome dhe egjiptiane përballen me shkallë varfërie që tejkalojnë 70%. Megjithatë, Shqipëria ka bërë progres të matshëm gjatë dekadës së fundit, duke arritur një Indeks të Zhvillimit Njerëzor (HDI) prej 0,796, duke u renditur e 67-ta globalisht, dhe e 45-ta nga 167 vende në indeksin OZHQ të vitit 2025 me një rezultat prej 75,2. Përfitimet e rëndësishme të arritura në shëndetësi, tranzicioni energjetik, digjitalizimi dhe reformat institucionale janë reale. Megjithatë, sfidat vazhdojnë në cilësinë e arsimit, punën e denjë, qeverisjen mjedisore dhe ofrimin e barabartë të shërbimeve. Kuadri i Bashkëpunimit (KB) 2027–2031 i përgjigjet këtij realiteti të dyfishtë, duke kapur mundësinë e anëtarësimit në BE, ndërkohë që siguron që reformat të jenë gjithëpërfshirëse, të barabarta dhe të bazuara në standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Ajo informohet nga Vlerësimi Përfundimtar i UNSDCF 2022–2026, një Analizë gjithëpërfshirëse e Vendit e vitit 2025 që identifikon 13 pika ndikimi zhvillimi të ndërlidhura, dhe konsultime të dedikuara me mbi 500 palë të interesuara.

2. Përktimi i Analizës së Vendit dhe Provave të Vlerësimit në Prioritete të Kuadrit të Bashkëpunimit

KB pozicionon përshpejtimin e OZHQ-ve si objektivin qendror të zhvillimit, me reformat e harmonizuara me BE-në si përshpejtuesin kryesor. OKB-ja plotëson financimin dhe kushtëzimin e BE-së me udhëheqje normative, masa mbrojtëse të bazuara në të drejta dhe një këndvështrim të përqendruar te njerëzit. KB sqaron rolin e dyfishtë të OKB-së në përshpejtimin e OZHQ-ve, ndërsa mbështet transformimin e harmonizuar me BE-në si një prioritet kombëtar kyç - duke pozicionuar procesin e reformave të Shqipërisë si një mjet për të ofruar përmirësime të matshme në jetën e njerëzve, veçanërisht për ata që rrezikojnë të mbeten pas. KB përfaqëson një rikalibrim strategjik të qëllimshëm krahasuar me ciklin e mëparshëm. Ajo zhvendos OKB-në nga ofrimi i projekteve drejt **partneritetit për politikatat në nivel strategjik, forcimit institucional dhe bashkëzbatimit** me sistemet kombëtare, duke integruar shkallëzueshmërinë dhe gatishmërinë për dalje, në mënyrë që zgjidhjet të mund të përthithen në programet kombëtare dhe investimet e financuara nga BE-ja. Strukturalisht, korniza është thjeshtësuar ndjeshëm - nga 4 rezultate dhe 22 produkte në **3 rezultate strategjike dhe 11 produkte** - duke përmirësuar koherencën dhe bërë më të targetuar kontributin kolektiv të OKB-së.

3. Teoria e Ndryshimit për Prioritetet e Kuadrit të Bashkëpunimit

Propozimi qendror i KB është se **nëse Shqipëria investon në i) zhvillimin gjithëpërfshirës të kapitalit njerëzor, çon përpara një ii) transformim ekonomik konkurrues, gjithëpërfshirës dhe të gjelbër, dhe iii) konsolidon institucionet e qeverisjes, drejtësisë dhe të drejtave të njeriut në përputhje me nevojat e përshpejtimit të OZHQ-ve dhe standardet ndërkombëtare, atëherë vendi do të arrijë rezultate zhvillimi të qëndrueshme, gjithëpërfshirëse dhe të**

përqendruara tek njerëzit, që janë të qëndrueshme përtej anëtarësimit. Tri fushat prioritare janë dizajnuar shprehimisht për të qenë të ndërruar dhe reciprokisht përforcuese - investimet në kapitalin njerëzor rrisin konkurrueshmërinë dhe pjesëmarrjen ekonomike; transformimi ekonomik gjeneron burime

për investime sociale; dhe sistemet e forta të qeverisjes sigurojnë që të dyja të ofrohen në mënyrë transparente, të barabartë dhe të qëndrueshme. Progresi në një fushë përshpejton progresin në të tjerat, ndërsa dështimi në cilëndo prej tyre mund të dëmtojë të gjithë agjendën e reformave.

4. Fushat Prioritare dhe Rezultatet e Kuadrit të Bashkëpunimit

Fusha Prioritare	Rezultatet	Produktet	Agjencitë e OKB-së
Fusha Prioritare 1: Zhvillimi Gjithëpërfshirës i Kapitalit Njerëzor	Rezultati 1: Deri në vitin 2031, njerëzit në Shqipëri – veçanërisht gratë dhe vajzat dhe ata që rrezikojnë të mbeten pas – kanë kapital njerëzor të forcuar, duke përfshirë rezultate të përmirësuar të të mësuarit, aftësi të gatshme për të ardhmen dhe perspektiva pune të denjë, si dhe akses të barabartë në sisteme cilësore, gjithëpërfshirëse dhe me përgjegjshmëri gjinore të shëndetit, mbrojtjes sociale dhe mbrojtjes së fëmijëve, duke kontribuar në qëndrueshmërinë demografike dhe kohezionin social.	Produkti 1.1: Shërbime Shëndetësore me Cilësi të Lartë dhe Gjithëpërfshirëse Produkti 1.2: Arsim Gjithëpërfshirës dhe Transformues Produkti 1.3: Aftësi të Gatshme për të Ardhmen për Punët e Shekullit të 21-të Produkti 1.4: Sisteme Sociale të Brezit të Ardhshëm Produkti 1.5: Parandalimi dhe Mbrojtja nga Dhuna ndaj Grave dhe Fëmijëve	ILO, IOM, UN Women, UNDP, UNECE, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, WHO
Fusha Prioritare 2: Transformim Ekonomik i Qëndrueshëm dhe Rritje të Gjelbër Gjithëpërfshirëse	Rezultati 2: Deri në vitin 2031, Shqipëria avancoi transformimin e qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës ekonomik, duke arritur produktivitet më të lartë, konkurrueshmëri dhe krijim vlere përmes modeleve të biznesit të gjelbër dhe digjital, duke promovuar zhvillim me emetime të ulëta, të qëndrueshëm ndaj klimës, me përgjegjshmëri gjinore dhe gjithëpërfshirës, në përputhje me anëtarësimin në BE dhe angazhimet ndërkombëtare.	Produkti 2.1: Rritja e Gjelbër dhe Tranzicioni i Drejtë Produkti 2.2: Konkurrueshmëria dhe Mbështetja e Sektorit Privat Produkti 2.3: Zhvillim i Qëndrueshëm ndaj Klimës dhe Sistemet e Burimeve Natyrore dhe Agroushqimore	FAO, ILO, ITU, UN Women, UNDP, UNDRR, UNECE, UNEP, UNESCO, UNIDO,
Fusha Prioritare 3: Qeverisja, Drejtësia dhe të Drejtat e Njeriut	Rezultati 3: Deri në vitin 2031, institucionet e Shqipërisë demonstrojnë efektivitet, transparencë dhe llogaridhënie më të madhe, mbështesin të drejtat e njeriut, sundimin e ligjit dhe barazinë gjinore, dhe janë më efektive në parandalimin dhe luftimin e korrupsionit, krimin të organizuar dhe krimin kibernetik, ndërsa forcojnë menaxhimin e sigurt, të rregullt dhe të bazuar në të drejta të kufirit, migrimit dhe diasporës, në përputhje me standardet e BE-së dhe ndërkombëtare.	Produkti 3.1: Institucione Gjithëpërfshirëse, Efektive, Llogaridhënese dhe me Përgjegjshmëri Gjinore Produkti 3.2: Drejtësia, të Drejtat e Njeriut, Barazia Gjinore dhe Hapësira Civile Produkti 3.3: Qeverisja e Migrimit, Azilit, Pashtetësisë dhe Diasporës	ILO, IOM, ITU, OHCHR, UN Women, UNCTAD, UNDP, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNODC, UNOPS

5. Zbatimi i Parimit Të mos lëmë askënd pas (LNOB)

Parimi Mos Lër Askënd Pas operacionalizohet si një angazhim normativ dhe si një qasje praktike e ofrimit. Pabarazitë e Shqipërisë janë

strukture dhe ndërthuren mes tyre, të lidhura me pabarazi në gjeografinë, gjininë, të ardhurat, etninë, aftësinë e kufizuar, moshën dhe statusin e migrimit. Komunitetet rome dhe egjiptiane (me shkallë varfërie që tejkalojnë 70%), popullsitë

rurale dhe periferike, personat me aftësi të kufizuara, individët LGBTIQ+, migrantët dhe personat e zhvendosur me forcë, të rinjtë në rrezik përjashtimi, personat e moshuar dhe familjet e drejtura nga gratë, kërkojnë përgjigje të synuara, të qëndrueshme dhe shumëdimensionale. LNOB është përfshirë si një këndvështrim operacional ndërsektorial që formëson mënyrën se si përcaktohen prioritetet, si ndiqen rezultatet dhe si matet progresi në të tre Fushat Prioritare - përmes të dhënave të disagreguara, monitorimit të fokusuar në barazi, qasjeve territoriale të synuara dhe kapaciteteve të forcuara bashkiake për të arritur ata që janë më pas.

6. Prioritetet dhe Mundësuesit Ndërsektoriale

Një grup mundësuesish ndërsektoriale përshkon të tre fushat prioritare, duke siguruar gjithëpërfshirje, koherencë, efektivitet dhe qëndrueshmëri në të gjitha rezultatet. Një **qasje e bazuar në të drejtat e njeriut** përbën themelin normativ të të gjithë KB-së, duke i bazuar të gjitha rezultatet në detyrimet ndërkombëtare të traktateve të Shqipërisë, rekomandimet e UPR-së dhe standardet themelore të të drejtave të BE-së. **Barazia gjinore dhe fuqizimi i grave (GEWE)** janë inkorporuar në të gjitha rezultatet, të mbështetur nga një Përrshpejtues i dedikuar i Barazisë Gjinore si një mekanizëm koordinimi në të gjithë sistemin. **Lokalizimi i OZHQ-ve dhe kohezioni territorial** trajtojnë pabarazitë e theksuara urbane-rurale të Shqipërisë duke forcuar qeverisjen bashkiake dhe kapacitetin e thithjes së fondeve të BE-së. **Digjitalizimi, inovacioni dhe teknologjia e re** promovohen si mundësues sistemikë - me masa mbrojtëse të qarta kundër ndarjeve digjitale, rreziqeve të sigurisë kibernetike dhe boshllëqeve në mbrojtjen e të dhënave. **Parashikimi, gjenerimi i provave dhe sistemet e të dhënave** mbështesin INSTAT-in dhe ministritë e linjës në prodhimin e statistikave të disagreguara, të harmonizuara me OZHQ-të. **Organizatat e shoqërisë civile** janë përfshirë si aktorë qendrorë të qeverisjes me mekanizma të strukturuar angazhimi, duke

njohur rolet e tyre thelbësore në monitorimin e të drejtave, llogaridhënien dhe veprimin në nivel komuniteti.

7. Supozimet Kritike dhe Rreziqet e Parashikuara

Kuadri i Bashkëpunimit ndërtohet mbi **një grup supozimesh thelbësore** që sigurojnë koherencën dhe efektivitetin e saj, duke përfshirë angazhimin e qëndrueshëm kombëtar për anëtarësimin në BE dhe progresin e OZHQ-ve, stabilitetin politik dhe makroekonomik, dhe besimin e vazhdueshëm në ekspertizën strategjike dhe neutralitetin e OKB-së. Ajo gjithashtu mbështetet në mekanizma të fortë kombëtarë koordinimi dhe një angazhim të përbashkët për pronësinë kombëtare, të mbështetur nga akses i parashikueshëm në financimin e BE-së dhe ndërkombëtar, si dhe një mjedis mundësues për të drejtat e njeriut dhe hapësirën civile. Duke njohur që këto kushte mund të ndryshojnë, Kuadri përfshin menaxhimin përshtatës për të lejuar rikalibrim në kohë. **Rreziqet kryesore menaxhohen në mënyrë aktive** përmes masave të synuara zbutëse. Ngadalësimet e mundshme në reformat e anëtarësimit në BE adresohen përmes angazhimit të forcuar të politikave dhe cikleve të rregullta të rishikimit, ndërsa rreziku i kthimit të qasjet e bazuara në zëvendësim zbutet me angazhime të qarta për transferimin e kapaciteteve dhe pronësinë kombëtare. Rezultatet e planifikuara të Kuadrit të Bashkëpunimit do të buxhetohen si pjesë e Kuadrit të Financimit të KB-së dhe JEC-ja dhe EVKB-ja do të punojnë për të identifikuar strategji dhe qasje financimi për të adresuar boshllëqet në financim. Sfidat që lidhen me zvogëlimin e hapësirës civile dhe narrativat në rritje kundër të drejtave kundërshtohen përmes avokimit strategjik, fuqisë mbledhëse të OKB-së dhe mbështetjes për shoqërinë civile, krahas masave për të adresuar reagimet kundër të drejtave të njeriut dhe barazisë gjinore përmes forcimit institucional dhe sistemeve të paralajmërimit të hershëm. Së fundi, goditjet më të gjera makroekonomike, gjeopolitike dhe ato të lidhura me klimën zbuten

përmes parashikimit dhe planifikimit të skenarëve, sistemeve të mbrojtjes sociale që reagojnë ndaj goditjeve, financimit të kontingjencave dhe reduktimit të integruar të rrezikut nga fatkeqësitë.

8. Strategjia e Partneriteteve dhe Financimit

Të gjitha 20 **nënshkrueset e OKB-së** të KB-së marrin pjesë me një fond të kombinuar që tejkalon 227 milionë USD për periudhën 2027–2031. Deri më 1 qershor 2026, financimi i siguruar për KF-në arrin në afërsisht **84 milionë USD** nga kontributet bazë dhe jo-bazë. Arkitektura e partneritetit qëndron mbi pesë shtylla plotësuese të përmendura më poshtë. **Qeveria e Shqipërisë** vepron si partner qendror përmes koordinimit të **Komiteti i Përbashkët Ekzekutiv (JEC)** dhe të SASPAC. Fondi për Përrshpejtimin e OZHQ-ve do të vazhdojë të mbështesë mobilizimin dhe alokimin e integruar dhe koherent të burimeve për përpjekje inovative dhe të përbashkëta bashkëpunimi, të përqendruara në arritjen e OZHQ-ve dhe anëtarësimin në BE. **Fondi plotëson kontributet bazë të agjencive të OKB-së.** **Bashkimi Evropian** mbetet donatori më i madh; OKB-ja mund të sigurojë vlerë plotësuese normative, institucionale dhe të bazuar në të drejta për reformat e financuara nga BE-ja përmes IPA III dhe Planit të Rritjes për Ballkanin Perëndimor.

Institucionet Financiare Ndërkombëtare si Banka Botërore, BERZH dhe BEI, mbeten burimi kryesor i financimit të investimeve në shkallë të gjerë, ku OKB-ja kontribuon me politika strategjike, masa mbrojtëse dhe gjithëpërfshirje për të rritur qëndrueshmërinë. **Partneritetet e sektorit privat** fokusohen në konkurrueshmërinë e NVM-ve, standardet ESG, sjelljen e përgjegjshme të biznesit dhe instrumentet e financave të kombinuara - veçanërisht për sipërmarrëset gra dhe sipërmarrësit e rinj. **Shoqëria civile, akademja dhe mediat e pavarura** shërbejnë si partnerë thelbësorë për llogaridhënien, monitorimin e të drejtave, gjenerimin e provave dhe dialogun publik gjithëpërfshirës gjatë gjithë ciklit të KB-së.

9. Mbikëqyrja, menaxhimi dhe modalitetet e zbatimit

KB themelon një arkitekturë mbikëqyrjeje të thjeshtësuar, koherente dhe strategjiksht të orientuar, e dizajnuar për të reduktuar kostot e transaksioneve dhe për t'i dhënë përparësi angazhimit strategjik mbi pajtueshmërinë e brendshme. **Komiteti i Përbashkët Ekzekutiv (JEC)**, i bashkëkryesuar nga Zëvendëskryeministri dhe Koordinatori I Përhershëm i OKB-së, siguron udhëheqje strategjike dhe kryen rishikime vjetore të KB-së, me një platformë të strukturuar tripalëshe OKB–BE–Qeveri që mbështet dialogun e koordinuar të reformave të anëtarësimit. **Grupet e Rezultateve** janë ridizajnuar si platforma strategjike koordinimi — të fokusuara në analizën e përbashkët, pozicionimin e politikave të bazuara në prova dhe angazhimin e koordinuar të qeverisë — të mbështetura nga Grupi Tematik i Rezultateve për Gjininë, Grupi i Përbashkët i të Dhënave INSTAT–OKB dhe Grupi i Komunikimit i OKB-së si organe të specializuara ndërsektoriale.

Zbatimi udhëhiqet nga parimi i **menaxhimit përshtatës**. Rishikimet vjetore të performancës krahasojnë arritjet me rezultatet e pritshme dhe identifikojnë ku strategjitë ose partneritetet kërkojnë rregullim. Analiza e vendit përditësohet çdo vit për ta mbajtur programimin reagues ndaj trajektoreve të reformave që evoluojnë me shpejtësi në Shqipëri. Një rishikim formal afatmesëm mund të porositet në mes të ciklit, dhe parashikimi dhe planifikimi i skenarëve janë inkorporuar si funksione të vazhdueshme analitike për të identifikuar rreziqet në zhvillim dhe oportunitetet— nga ndryshimet në ritmin e anëtarësimit të goditjet ekonomike ose ngjarjet e lidhura me klimën — dhe për të mundësuar korrigjime në kohë. Një vlerësim përfundimtar i pavarur do të vlerësojë rëndësinë, efektivitetin, efikasitetin dhe qëndrueshmërinë, me vëmendje të shprehur ndaj mënyrës se si të drejtat e njeriut, barazia gjinore dhe parimet LNOB u integruan përgjatë gjithë procesit.

Konteksti i Vendit dhe Progresi në Kuadër të Axhendës 2030

1

1.1 Konteksti i Vendit

Shqipëria është një vend me të ardhura të mesmet të larta, me të cilin - në nëntor të vitit 2025 – Bashkimi Evropian (BE) ka hapur negociatat për anëtarësim për të gjashtë grupkapitujt. Vendi synon t'i përmbyllë negociatat deri në vitin 2027 dhe të bëhet anëtar i BE-së brenda vitit 2030.

Delivering on this would require bold, coordinated. Për realizimin e kësaj do të kërkohej veprim i fuqishëm dhe i koordinuar për të rritur konkurrencën dhe produktivitetin, për të forcuar efektivitetin e sektorit publik dhe për të rritur aftësinë ripërtëritëse ndaj risqeve klimatike, ekonomike dhe demografike. Shqipëria ka bërë hapa të rëndësishëm për rritjen ekonomike, uljen e varfërisë dhe reformën institucionale gjatë dekadës së kaluar. Bashkërendimi me *acquis*-në e BE-së dhe Planin e Rritjes për Ballkanin Perëndimor⁶ ofron një mundësi historike për të thelluar reformat, për të përsheptuar transformimin strukturor dhe për të përmirësuar cilësinë e jetës për të gjithë shqiptarët. **Vendi ka bërë përparime të rëndësishme në përafrimin e politikave të tij me Axhendën 2030 për Zhvillimin e Qëndrueshëm, çka demonstron nga angazhimi ndaj Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) dhe reformat në vazhdim për të përmbushur kërkesat për anëtarësimin në BE.** Megjithatë, Shqipëria ende

përballet me sfida të vazhdueshme në qeverisje, diversifikimin ekonomik, përfshirjen sociale dhe qëndrueshmërinë mjedisore, që kërkojnë përpjekje të koordinuara për të arritur prioritetet e zhvillimit të qëndrueshëm.⁷

Ekonomia e Shqipërisë ka shfaqur qëndrueshmëri gjatë dhjetëvjeçarit të kaluar, me një rritje mesatare vjetore të prodhimit të brendshëm bruto prej rreth 3-4 për qind, që është nxitur kryesisht nga turizmi, ndërtimi, energjia dhe shërbimet, ngjashëm me tendencat e përgjithshme në Ballkanin Perëndimor. Në të njëjtën kohë, kufizimet strukturore vazhdojnë të formësojnë rezultatet e zhvillimit, duke përfshirë informalitetin e lartë (i vlerësuar në 30-35% të prodhimit të brendshëm bruto), diversifikimin e kufizuar ekonomik, produktivitetin e ulët dhe varësinë e vazhdueshme nga remitancat, të barasvlershme me rreth 9-10% të prodhimit të brendshëm bruto, dhe investimet e huaja, ndërkohë që papunësia e të rinjve mbetet e lartë, në rreth 20%, dhe pjesëmarrja e grave në fuqinë punëtore, në 52% në vitin 2023, mbetet pas mesatareve rajonale.⁸ Migracioni i vazhdueshëm i grupeve në moshë të re,⁹ i ngjashëm me pjesë të tjera të rajonit, pritet të rrisë presionin ndaj sistemeve të pensioneve, shëndetësore dhe të mbrojtjes sociale¹⁰ në planin afatmesëm deri në atë afatgjatë. Shqipëria është gjithashtu shumë e ekspozuar ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike, duke përfshirë përmbytjet, thatësitrat, valët e të nxehtit dhe zjarret në pyje, ndërsa

6. Agjenda Kombëtare e Reformave 2024-2027 e Shqipërisë, e miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 621, datë 10.10.2024. Shihni <https://saspac.gov.al/wp-content/uploads/2024/12/Dokument-Politik-Agjenda-Kombetare-e-Reformave-2024-2027-2.pdf>.

7. E udhëhequr nga një vizion për anëtarësim në BE deri në vitin 2030, Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë ka miratuar një numër reformash strategjike, duke përfshirë Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Evropian 2030 (SKZHIE), Dokumentin e Politikave Prioritare 2024-2026, Programin e Reformës Ekonomike 2025-2027, Strategjinë Ndërsektoriale për Decentralizimin 2023-2030, Axhendën Dixhitale dhe strategji të tjera sektoriale dhe plane veprimi kombëtare.

8. BERZH 2025 [Strategjia për Shqipërinë 2025-2030] (Aprovuar nga Bordi i Drejtorëve më 26 Shkurt 2025).

9. Një Strategji Kombëtare për Rininë 2022-2029 u miratua në tetor të vitit 2022. Shihni https://riniafemijet.gov.al/wp-content/uploads/2023/04/SKR29_Anglisht.pdf.

10. Strategjia Kombëtare e Mbrojtjes Sociale 2024-2030, e miratuar më 13.03.2024. <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2024/03/13/152>

synon angazhime ambicioze për neutralitetin e karbonit deri në vitin 2050 dhe energji të ripërtëritshme të zgjeruar, duke u mbështetur te baza e hidroenergjetikës, veç përpjekjeve për të trajtuar sigurinë energjetike gjatë periudhave të thatësisër, ndotjen e ajrit, humbjen e biodiversitetit, menaxhimin e mbetjeve dhe presionet ndaj burimeve ujore.¹¹

Shqipëria po kalon ndryshime demografike të karakterizuara nga rënia e popullsisë, fertiliteti i ulët, plakja e popullsisë dhe emigrimi i qëndrueshëm, tendenca që hasen gjerësisht në të gjithë Ballkanin Perëndimor dhe në pjesën më të madhe të Europës Juglindore. Sikurse në vendet fqinje, emigrimi jashtë vendit, i vlerësuar në rreth 40.000 persona në vit dhe i përqendruar te grupet në moshë të re dhe të kualifikuara, është i nxitur nga ndërthurja e kushteve të tregut të punës, perceptimeve të qeverisjes dhe aspiratave për standarde më të larta jetese brenda Bashkimit European, duke kontribuar në mungesën e krahut punëtor dhe kufizimet e rritjes afatgjatë.¹² Ky tranzicion pasqyrohet nga të dhënat demografike: raporti i varfërisë së të rinjve ra në 24,0% nga 30,4% në Censusin e vitit 2011, ndërsa raporti i varfërisë së të moshuarve u rrit në 30,4% nga 16,7%,¹³ në mënyrë të ngjashme me dinamikën e plakjes në nivel rajonal. Popullsia e Shqipërisë ishte 2.363.314 më 1 janar 2025,¹⁴ një rënie prej 1,2% nga viti i kaluar. Kontrastet territoriale dhe sociale vazhdojnë të ekzistojnë, ku normat

e varfërisë rurale janë rreth dy herë më të larta se ato të zonave urbane dhe ndërmarrjet e vogla dhe të mesme përballen me pengesa në financim, teknologji dhe akses në treg, të përkeqësuar më tej nga goditjet e lidhura me klimën, si përmbytjet dhe thatësitë, që ndikojnë te prodhimtaria bujqësore dhe stabiliteti ekonomik. **Pabarazitë sociale** vijnë të jenë të theksuara dhe të ndërthurura, duke prekur në mënyrë të tërthortë gratë dhe vajzat, komunitetet rome dhe egjiptiane, personat me aftësi të kufizuara, popullatat rurale dhe individët LGBTIQ+. Pavarësisht kornizave ligjore gjithëpërfshirëse, ende ekzistojnë mangësi në zbatim dhe mbulimin e shërbimeve,¹⁵ duke përfshirë edhe sa i përket pjesëmarrjes ekonomike të grave,¹⁶ barrës së kujdesit të papaguar dhe dhunës me bazë gjinore, e cila prek rreth 47% të grave të moshës 18-74 vjeç, që kanë qenë në një marrëdhënie.¹⁷ Megjithatë norma e rrezikut të varfërisë ra në 19,2% në vitin 2024, fëmijët, gratë dhe grupet e marginalizuara vazhdojnë të përballen me gjasa më të larta varfërie, braktisjeje të shkollës, punës së fëmijëve dhe aksesit të kufizuar në arsim dhe shërbime shëndetësore.¹⁸

Në këtë kontekst, procesi i anëtarësimit në Bashkimin European, bashkëpunimi rajonal, transformimi dixhital, potenciali i energjisë së ripërtëritshme dhe një sektor turistik në rritje ofrojnë baza të forta për të përshpejtuar progresin drejt përmbushjes së OZHQ-ve, për sa kohë që reformat vazhdojnë të përqendrohen në forcimin e

11. Shqipëria ka miratuar një Strategji Kombëtare për Zvogëlimin e Riskut nga Fatkeqësitë 2023-2030. Shihni https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-01/permbledhje_en_clear_8.6.2023.pdf

12. UNFPA 2025 *Sfida demografike e Shqipërisë: Emigrimi dhe lindshmëria e ulët, rrezik apo mundësi?* <https://albania.unfpa.org/en/news/albanias-demographic-challenge-emigration-and-low-birth-rates-risk-or-opportunity>

13. INSTAT 2025. <https://www.instat.gov.al/en/statistical-literacy/the-population-of-albania/#~:text=From%20the%20comparison%20between%20the,16.7%20%25%20in%20the%202011%20Census>

14. INSTAT 2025. <https://www.instat.gov.al/en/themes/demography-and-social-indicators/population/publication/2025/population-of-albania-on-1st-january-2025/>

15. Raporti i KE-së për Shqipërinë 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/fe9138b7-90fe-4277-a12c-3a03f6d1957f_en?filename=albania-report-2025.pdf

16. Strategjia Kombëtare për Barazinë Gjinore 2021-2030, e disponueshme në <https://albania.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/02/national-strategy-for-gender-equality-2021-2030>.

17. Të dhëna nga INSTAT / UN Women për vitin 2018. Anketë kombëtare e popullsisë 2018 *Dhuna ndaj Grave dhe Vajzave në Shqipëri* https://albania.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20Albania/Attachments/Publications/2019/05/print_brief_eng_24.pdf

18. INSTAT 2025. <https://www.instat.gov.al/media/gsf15zlg/silc-2024.pdf>

qeverisjes, promovimin e transformimit ekonomik gjithëpërfshirës, pakësimin e pabarazive, forcimin e sistemeve të mbrojtjes sociale dhe avancimin e përshtatjes dhe zbutjes së ndryshimeve klimatike nëpërmjet veprimit të koordinuar ndërmjet qeverisë, partnerëve të zhvillimit, shoqërisë civile, sektorit privat dhe komuniteteve. Në përputhje me Rekomandimin për Dyshemetë e Mbrojtjes Sociale të ILO-s,¹⁹ konventat përkatëse të sigurisë sociale, Shtyllën Europiane të të Drejtave Sociale dhe kërkesat e *acquis*-së së BE-së,²⁰ Shqipëria do të sigurojë në mënyrë progresive akses universal në mbrojtje sociale të përshtatshme, gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme gjatë gjithë ciklit të jetës. Mbrojtja sociale njihet jo vetëm si një instrument për uljen e varfërisë, por edhe si një e drejtë themelore e njeriut dhe një gur themeli i zhvillimit ekonomik gjithëpërfshirës, pjesëmarrjes në tregun e punës dhe kohezionit social.

Foto: UNDP Albania

1.2 Progresi drejt zhvillimit të qëndrueshëm

Rezultatet e zhvillimit njerëzor në Shqipëri reflektojnë përparim të dukshëm përkrah pabarazive të vazhdueshme.

Në vitin 2024, Indeksi i Zhvillimit Njerëzor arriti në 0,796, duke e vendosur vendin në kategorinë e zhvillimit të lartë njerëzor (i 67-ti nga 191 vende), ndërsa IZHNJ-ja e rregulluar për pabarazinë ishte 0,706, duke theksuar mangësitë vijuese në shëndet, arsim dhe shpërndarjen e të ardhurave. Indeksi i Zhvillimit Gjineror në 0,981 (viti 2023) tregon rezultate të përgjithshme të balancuara në zhvillimin themelor njerëzor, megjithatë,

pabarazitë e konsiderueshme gjinore vijojnë të jenë të pranishme në pjesëmarrjen ekonomike, përfaqësimin politik dhe ekspozimin ndaj dhunës. Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) janë të integruar në planifikimin kombëtar, duke përfshirë Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim European 2022-2030, ku progresi monitorohet nëpërmjet një mekanizmi ndërinstitucional nën drejtimin e Zyrës së Zëvendëskryeministrit. Performanca e përgjithshme mbetet pozitive: Paneli i OZHQ-ve për vitin 2025 e rendit Shqipërinë në vendin e 45-të nga 167 vende, me një përmirësim prej 6,6 pikë përqindjeje që nga viti 2015 dhe një rezultat të përgjithshëm prej 75,2, duke qenë mbi mesataren e Europës Lindore dhe Azisë Qendrore.²¹

19. Rekomandimi i ILO-s për Dyshemetë e Mbrojtjes Sociale, 2012 (nr. 202).

20. Veçanërisht: Kapitulli 19 - Politika Sociale dhe Punësimi.

21. Raporti i Zhvillimit të Qëndrueshëm 2025. I disponueshëm në <http://jkdashboards.sdindex.org>

Progresi ka qenë më i theksuar në fushën e shëndetit dhe mirëqenies, barazisë gjinore,²² ujit të pastërdhe higjienës, dhe në tranzicionin energjetik, infrastrukturë dhe dixhitalizim, duke pasqyruar reformat dhe investimet e qëndrueshme. Në të njëjtën kohë, sfidat vazhdojnë sa i përket urisë zero, cilësisë së arsimit dhe punës së denjë, me produktivitet bujqësor dhe rezultate ushqyerjeje të paqëndrueshme, boshllëqe në të nxënë dhe përfshirje në krahasim me standardet e Bashkimit Europian dhe Organizatës për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik, dhe informalitet të vazhdueshëm në tregun e punës, papunësi të të rinjve dhe mospërputhje të aftësive.²³ Disa objektiva mjedisorë mbeten ende pa zhvillim domethënës për shkak të ekspozimit të lartë ndaj ndryshimeve klimatike, presionit ndaj burimeve natyrore dhe boshllëqeve në monitorim dhe zbatim,

ndërsa OZHQ-të që lidhen me qeverisjen shfaqin performancë të përzier, duke ndërthurur përparime në reformën e administratës publike, dixhitalizimin, luftën kundër korrupsionit dhe transformimin gjyqësor me kufizimet e vazhdueshme të zbatimit, kapacitetit dhe të të dhënave. Siç është theksuar në Rishikimin Kombëtar Vullnetar të vitit 2018, forcimi i sistemeve të të dhënave, koordinimi dhe financimi i qëndrueshëm, krahas angazhimit më të madh të sektorit privat dhe zbatimit të Praktikave të Përgjegjshme të Biznesit dhe Kujdesit të Duhur ndaj të Drejtave të Njeriut, do të jenë thelbësore gjatë kohës që Shqipëria përparon në rrugëtimin e saj drejt anëtarësimit në Bashkimin Europian dhe përdor OZHQ-të si një kornizë për zhvillim gjithëpërfshirës dhe të qëndrueshëm.²⁴

22. Në nëntor 2025, Kuvendi shqiptar miratoi Ligjin e ri për Barazinë gjinore, i cili forcon mbrojtjet kundër diskriminimit, përafrohet legjislacionin kombëtar me standardet e BE-së, dhe promovon pjesëmarrjen e barabartë në sektorin publik dhe atë privat.

UN Women, 2025, Profili i Barazisë Gjinore për Vendlindjen - Shqipëria, https://albania.unwomen.org/sites/default/files/2025-11/jcep_web_final.pdf

23. Strategjia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive 2023-2030, e disponueshme në <https://ageing-policies.unice.org/api/public/attachments/new/56e0cf58-b4d4-448d-b3f2-d42616a972e8>

24. Shihni <https://albania.un.org/en/46592-voluntary-national-review-sustainable-development-goals>.

1.3 Cenueshmëria

Prioritetet dhe strategjitë e Kuadrit për Bashkëpunim të Kombeve të Bashkuara përqendrohen te trajtimi i cenueshmërisë dhe siguri që askush të mos mbetet pas.

Cenueshmëritë shpesh janë të ndërthurura dhe të mbivendosura, duke prekur njëkohësisht grupe të shumta dhe duke kërkuar përgjigje të përshtatura dhe shumëdimensionale. Shqipëria ka ratifikuar traktate të rëndësishme ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe ka miratuar legjislacion kundër diskriminimit. Megjithatë, ekzistojnë boshllëqe të konsiderueshme në zbatim, që sjellin përjashtim nga shërbimet publike thelbësore dhe ekspozim ndaj diskriminimit për shumë individë dhe grupe. Mungesa e të dhënave të përditësuara dhe të kategorizuara pengon përpjekjet për të identifikuar pabarazitë dhe për të hartuar ndërhyrje të synuara. Grupet e marginalizuara përballen me disavantazhe të shumta, që vijnë nga diskriminimi, izolimi gjeografik, statusi socio-ekonomik, gjinia, mosha, aftësia e kufizuar dhe etnia.

Gratë dhe vajzat përjetojnë forma të shumfishta të diskriminimit dhe dhunës me bazë gjinore.²⁵ Dhuna me bazë gjinore prek pothuajse gjysmën e

të gjitha grave.²⁶ Për më tepër, dhuna dixhitale po vjen duke u shtuar, e nxitur nga abuzimi i gjeneruar nga intelijenca artificiale, aktiviteti anonim në internet dhe mangësitë në mbrojtjen ligjore, ndërsa ligjet e miratuara së fundmi për barazinë gjinore (nëntor 2025) dhe për parandalimin e dhunës ndaj grave (janar 2026) ende nuk janë vendosur në zbatim. Të dhënat e kohëve të fundit tregojnë se 41% e grave të moshës mbi 18 vjeç në Shqipëri kanë përjetuar të paktën një formë të dhunës së lehtësuar nga teknologjia, ku gratë në moshë të re dhe të arsimuara (18-24 vjeç) janë më të rrezikuara.²⁷ Gratë në zonat rurale përballen me pengesa të tjera në aksesin në arsim, shëndetësi, punësim dhe mundësi vendimmarrjeje. Barra e punës së papaguar dhe punëve të shtëpisë bie në mënyrë të tërthortë mbi gratë, duke kufizuar pjesëmarrjen e tyre ekonomike.²⁸ Gratë dhe vajzat në Shqipëri përjetojnë forma të ndërthurura dhe të shumta diskriminimi, të rrënjosura në stereotipat gjinorë të vazhdueshëm, marrëdhëniet e pabarabarta të pushtetit dhe normat sociale të thella, që kufizojnë autonominë dhe mundësitë e tyre. Ato përballen me pengesa strukturore në shumë fusha, duke përfshirë tregun e punës, ku veçimi profesional dhe dallimet në pagë mbeten të theksuara, si dhe në aksesin e pabarabartë në burime, pronë dhe drejtësi.

Gjinia dhe mosha janë nxitës kryesorë të

25. Në janar 2026, Kuvendi i Shqipërisë miratoi një Ligj të ri për Parandalimin dhe mbrojtjen nga dhuna ndaj grave dhe dhuna në familje, i cili forcon mbrojtjen për të mbijetuarat e dhunës kudo që ndodh (në shtëpi, në vendin e punës, në hapësira publike dhe në internet). Shihni <https://albania.un.org/en/309050-united-nations-albania-congratulates-albania-adoption-new-law-prevention-and-protection>

26. Raporti i Komisionit Europian i vitit 2025 për Shqipërinë identifikon dhunën ndaj grave dhe dhunën në familje si një shqetësim kritik me nivele të larta të nënraportimit për shkak të normave sociale dhe stigmatizimit. Raporti për Shqipërinë 2025 (faqe 39) https://enlargement.ec.europa.eu/albania-report-2025_en https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/fe9138b7-90fe-4277-a12c-3a03f6d1957f_en?filename=albania-report-2025.pdf

27. UN Women 2023. THE DARK SIDE OF DIGITALIZATION: Technology-facilitated violence against women in Eastern Europe and Central Asia [ANË E ERRËT E DIXHITALIZIMIT: Dhuna ndaj grave e lehtësuar nga teknologjia në Europën Lindore dhe Azinë Qendrore]. Burimi https://eca.unwomen.org/sites/default/files/2024-01/research-tf-vaw_full-report_24-january2.pdf.

28. Shihni Profilin e Barazisë Gjinore për Vendi, një produkt i përbashkët i BE-OKB-së, i disponueshëm në <https://albania.un.org/en/306716-country-gender-equality-profile-albania>.

pabarazisë, duke u ndërthurur me faktorë të tjerë që theksojnë cenueshmërinë.²⁹ Pavarësisht progresit nëpërmjet strategjive të barazisë gjinore dhe angazhimeve ndërkombëtare, gratë, veçanërisht gratë rurale, gratë rome, gratë me aftësi të kufizuara dhe gratë e moshuara, vazhdojnë të preken në mënyrë të tërthortë nga përjashtimi social, dhuna dhe akses i kufizuar në shërbime dhe mundësi. Trajtimi i këtyre sfidave kërkon mbledhje dhe analizë të përmirësuar të të dhënave, politika të synuara, forcimin e zbatimit të masave kundër diskriminimit, zgjerimin e mbulimit të mbrojtjes sociale dhe përpjekje të koordinuara ndërmjet qeverisë, shoqërisë civile, partnerëve të zhvillimit dhe komuniteteve për të siguruar zhvillim gjithëpërfshirës dhe që askush të mos mbetet pas në përparimin e Shqipërisë drejt përbushjes së OZHQ-ve.

Fëmijët, veçanërisht ata nga familjet e varfra, komunitetet rome dhe egjiptiane dhe zonat rurale, përballen me gjasa më të larta të varfërisë, kequshqyerjes, braktisjes së shkollës, punës së fëmijëve dhe dhunës.³⁰ Shërbimet e zhvillimit në fëmijërinë e hershme mbeten të pazhvilluara, duke ndikuar te rezultatet arsimore dhe shëndetësore afatgjata. **Komunitetet rome dhe egjiptiane** përballen me diskriminim sistematik dhe historik, çka shkakton përjashtim nga arsimi, punësimi formal, strehimi i përshtatshëm dhe kujdesi shëndetësor. Shkalla e varfërisë në këto komuniteteve është mbi 70%, dhe stigma sociale mban të pranishme ciklet e marginalizimit. **Personat me aftësi të kufizuara** përballen me pengesa të konsiderueshme, duke përfshirë infrastrukturën e paaksesueshme, mundësitë e kufizuara të arsimit gjithëpërfshirës, diskriminimin në vendin e punës dhe mbrojtjen sociale të pamjaftueshme. Stigma dhe pengesat nga qëndrimet e kufizojnë më tej pjesëmarrjen e tyre

të plotë në shoqëri. **Personat LGBTQ+** përballen me diskriminim, përjashtim social, gjuhë urrejtjeje dhe dhunë, duke pasur mbrojtje dhe shërbime ligjore të kufizuara. Stigma sociale pengon aksesin e tyre në kujdes shëndetësor, arsim, punësim dhe drejtësi. **Të rinjtë**, veçanërisht ata që nuk janë në arsim, punësim, ose formim (norma NEET rreth 22,2% për vitin 2024), përballen me mundësi të kufizuara, duke nxitur kështu emigrimin.³¹ Pengesat përfshijnë mospërputhjet e aftësive, formimet e pamjaftueshme profesionale dhe aksesin e kufizuar në financim për sipërmarrjen. **Personat e moshuar** përballen me pensione të pamjaftueshme, shërbime të kufizuara shëndetësore dhe izolim social, duke bërë që shumë prej tyre të jenë të pambrojtur nga varfëria dhe përjashtimi.

Migrantët, refugjatët, azilkërkuesit dhe personat pa shtetësi hasin mangësi mbrojtjeje, akses të kufizuar në shërbime, pasiguri ligjore dhe sfida me integrimin. Rritja e fluksit të shtetasve të vendeve të botës së tretë për të trajtuar mungesat në tregun shqiptar të punës në sektorët e bujqësisë, ndërtimit dhe turizmit ka rritur nevojën për të mbrojtur të drejtat e tyre themelore dhe për t'i mbrojtur nga shfrytëzimi, duke përfshirë trafikimin e qenieve njerëzore, pjesëmarrjen në aktivitete të paligjshme dhe shfrytëzimin seksual. **Popullatat rurale** përballen me disavantazhe gjeografike, me akses të kufizuar në arsim cilësor, shërbime shëndetësore, infrastrukturë dhe mundësi ekonomike, çka bën që pabarazitë ndërmjet zonave urbane dhe atyre rurale të vijnë të jenë të pranishme.

Fermerët e vegjël, prodhuesit informalë dhe mikrondërmarrjet mbeten të pambrojtur për shkak të integritetit të dobët në zinxhirët e vlerës dhe përputhjes së kufizuar me standardet e

29. Shihni https://albania.unwomen.org/sites/default/files/2025-12/cgep_infographic_eng.pdf.

30. Shihni Eurostat 2024. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Children_at_risk_of_poverty_or_social_exclusion

31. Shihni INSTAT 2024. https://databaza.instat.gov.al:8083/pxweb/en/DST/START__TP__LFS__LFSV/NewLFSY004/table/tableViewLayout1/.

Burimet natyrore termale të Vromonërit, të njohura edhe si Sarandopori, janë përzgjedhur si zonë pilot në kuadër të projektit #EU4Nature për shkak të vlerave të tyre ekologjike.

cilësisë dhe certifikimit. Fragmentimi, kapaciteti i paqëndrueshëm i furnizimit dhe boshllëqet në agregim bëjnë që shumë persona të hasin pengesa ndaj aksesit në kërkesën nga turizmi, shitjet me pakicë dhe tregjet e eksportit. Si rezultat, rritja në turizëm dhe ndërtim shpesh rrit importet në vend të prodhimit vendas, duke përfshirë familjet rurale dhe ndërmarrjet e vogla nga rritja. Pa përmirësime në infrastrukturën e standardeve, koordinimin e furnizuesve dhe përmirësimin industrial, këto grupe mbeten të ekspozuara ndaj luhatjeve të tregut dhe të përjashtuara nga transformimi ekonomik i Shqipërisë. **Popullatat urbane dhe periferike me të ardhura të ulëta** përballen me rritjen e cenueshmërisë nga urbanizimi i shpejtë, rritja e kostove të strehimit dhe aksesit i kufizuar në punësim të qëndrueshëm. Migracioni i brendshëm ka përqendruar familjet e pambrojtura në vendbanime periferike dhe informale me akses të dobët në shërbime, infrastrukturë dhe punë formale. Punësimi shpesh është informal ose sezonal, i karakterizuar nga pasiguri të ardhurash

dhe mbrojtje sociale e kufizuar, që ndikon gratë në mënyrë disproporcionale ndërkohë që rritja e kostove të strehimit dhe shërbimeve rrit rreziqet e varfërisë. Pa një integrim më të fortë në punësim produktiv dhe akses të përmirësuar në strehim dhe shërbime të përballueshme, rritja urbane rrezikon të thellojë diferencat socio-ekonomike.

Punonjësit e angazhuar në prodhimin industrial me intensitet të lartë pune dhe prodhimin me vlerë të ulët përballen me pasiguri në rritje për shkak të rënies së konkurrencës dhe përmirësimit të kufizuar industrial. Sektorë si tekstilet, këpucët dhe përpunimi i thjeshtë preken nga rritja e kostove të punës, presionet e kursit të këmbimit dhe lëvizja e kufizuar në aktivitete me vlerë më të lartë. Humbja e vendeve të punës prek në mënyrë disproporcionale punonjësit me aftësi të pakta dhe ata gjysmë të kualifikuar me pak mundësi për rritje, duke rritur varësinë nga puna sezonale në ndërtim dhe turizëm dhe duke theksuar pasigurinë në punësim dhe paqëndrueshmërinë e të ardhurave.

Mbështetja e Sistemit të Zhvillimit të OKB-së për Axhendën 2030

2

2.1 Përkthimi i Analizës Kombëtare dhe Provave të Vlerësimit në Prioritetet e Kuadrit të Bashkëpunimit

Kuadri për Bashkëpunim i Kombeve të Bashkuara 2027-2031 (KB) përfaqëson një rikalibrim të qëllimshëm të partneritetit të Kombeve të Bashkuara me Shqipërinë në një moment kyç në trajektoren e zhvillimit të Shqipërisë.

- Axfordën Kombëtare të Reformave 2024-2027,³⁷
- Programin e Reformave Ekonomike (PRE), 2025-2027,³⁸
- Angazhimet ndërkombëtare të Shqipërisë për Axfordën 2030 dhe OZHQ-të,³⁹ si dhe detyrimet sipas konventave ndërkombëtare si KDF-ja, CEDAW-ja, KDPK-ja, dhe Rishikimi Periodik Universal (RPU).⁴⁰

Kuadri është projektuar në mënyrë të posaçme si një përgjigje ndaj dy burimeve të provave që përforcojnë njëri-tjetrin: **Vlerësimi përfundimtar³² i UNSDCF 2022-2026³³** dhe **analiza për Vendin e OKB-së në Shqipëri³⁴**. KB-ja e propozuar është e rrënjësuar fort dhe e bashkërenduar mirë me prioritetet e **shtyllave kryesore të zhvillimit strategjik të Shqipërisë dhe kuadrit të të drejtave të njeriut**, duke përfshirë:³⁵

- Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim European 2022 - 2030,³⁶ të detajuar më tej në një sërë strategjish sektoriale kombëtare,

Si një vend me të ardhura të mesme të larta dhe kandidat për anëtarësim në BE, Shqipëria po hyn në një fazë ku arritja e **OZHQ-ve varet nga cilësia, përfshirja dhe qëndrueshmëria e reformave strukturore**. Ndonëse përafrimi me *acquis*-në e BE-së është nxitësi kryesor i reformave kombëtare, përshpejtimi i OZHQ-ve ofron një **perspektivë të orientuar te njerëzit, të fokusuar te drejtësia dhe ndërsektoriale**, nëpërmjet së cilës këto reforma përkthehen në rezultate zhvillimi konkrete. Përveç kësaj, ndonëse analizat tregojnë se rreth 35% e objektivave të OZHQ-ve nuk mbulohen drejtpërdrejt nga

32. Sistemi i OKB-së në Shqipëri, Vlerësimi përfundimtar i UNSDCF 2022-2026, tetor 2025, https://www.dropbox.com/scl/fi/cykhovf25w9vedanp31vp/Final-Evaluation-Report-Albania-UNSCDF-2022-2026_Final_071025.pdf?rlkey=rcn6l2uidkhqmy0j7qt3n5xrq&dl=0.

33. Qeveria e Shqipërisë dhe Kombet e Bashkuara në Shqipëri (korrik 2021) Kuadri i Kombeve të Bashkuara për Bashkëpunimin për Zhvillim të Qëndrueshëm në Shqipëri 2022-2026.

34. Sistemi i OKB-së në Shqipëri, Analiza e Vendit për Shqipërinë 2025, Përmbledhje, janar 2026, <https://www.dropbox.com/scl/fi/owspx5ksbitrkylo2gft/Country-Analysis-Albania-Brief-January-2026-ver3.docx?rlkey=wdgthnjbiprln5jdszkfido&dl=0>.

35. Detaje të mëtejshme mund të gjenden në seksionin e përputhjes të Aneksit 1: Korniza e Rezultateve të KB-së.

36. Republika e Shqipërisë, Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Evropian (SKZHIE 2030), 2022-2030, e miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 33/2023 (datë 22.02.2023), botuar në Fletoren Zyrtare nr. 31/2023. Shihni <http://qbz.gov.al/eli/vendim/2023/02/22/88>. SKZHIE 2030 gjithashtu angazhohet për harmonizimin e zbatimit të SKZHIE 2030 me arritjen e Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ).

37. Miratuar me Vendim të Këshillit të Ministrave nr. 621, datë 10.10.2024. Burimi <https://saspac.gov.al/wp-content/uploads/2024/12/Dokument-Politik-Agjenda-Kombetare-e-Reformave-2024-2027-2.pdf>.

38. Republika e Shqipërisë, PROGRAMI I REFORMAVE EKONOMIKE 2025-2027. Këshilli i Ministrave, 15 janar 2025 <https://financa.gov.al/wp-content/uploads/2025/01/Economic-Reform-Programme-2025-2027.pdf>.

39. Shihni SASPAC, Udhërrëfyesi për Arritjen e OZHQ-ve në Shqipëri (draft), shtator 2024, dhe <https://www.unglobalaccelerator.org/albanias-global-accelerator-roadmap-towards-jobs-and-social-protection-just-transitions>.

40. Në përputhje me rekomandimet e pranuar të Rishikimit Periodik Universal (RPU) për Shqipërinë dhe organeve dhe mekanizmeve të tjerë të traktatave për të drejtat e njeriut. Marrëveshjet Mjedisore Shumëpalëshe (MMSH) të ratifikuara nga Shqipëria.

OKB-ja në nivel vendi dhe OKB80 – Takim informues për Trupin Diplomatik dhe Qeverinë e Shqipërisë

procesi dhe kërkesat e Anëtarësimit në BE,⁴¹ arritja e tyre mundëson një kontekst mbështetës lidhur me kërkesat e *acquis*-së së BE-së.⁴² Për rrjedhojë, **Kuadri i Bashkëpunimit e pozicionon përshpejtimin e OZHQ-ve si objektivin kryesor të zhvillimit, ku reformat e bashkëenduara me BE-në shërbejnë si një përshpejtues kryesor për realizimin e Axhendës 2030 në Shqipëri.** Në përgjigje të këtij realiteti, Kuadri i Bashkëpunimit thekson **rolin e dyfishtë të OKB-së në i) përshpejtimin e OZHQ-ve** nëpërmjet mbështetjes së ii) transformimit në

përputhje me BE-në si një prioritet kombëtar kyç.⁴³ OKB-ja pozicionohet si një partnere strategjike, që mbështet reformat e përafuara me *acquis*-në, ndërsa siguron që **ato ofrojnë rezultate të matshme të OZHQ-ve**, veçanërisht për personat që rrezikojnë të mbeten pas. OKB-ja do të mbështesë, në veçanti, OZHQ-të që nuk janë drejtpërdrejt pjesë e *acquis*-së së BE-së. Ky aspekt i dyfishtë nuk është një kompromis, por një pikë e fortë: ai i mundëson OKB-së të plotësojë financimin dhe kushtet e BE-së me udhëheqje normative, mbrojtje për përfshirjen

41. OKB në Malin e Zi (2018), *Unravelling Connections: EU Accession and Agenda 2030, case of Montenegro* [Shqyrtimi i lidhjeve: Aderimi në BE dhe Agenda 2030, rasti i Malit të Zi].

42. *Seria e konsultimeve me palët e interesit të draftit të Kuadrit të Bashkëpunimit 2027-2031 (janar 2026).*

43. Në përgjigje të drejtpërdrejtë ndaj të 3 nënrekomandimeve të Rekomandimit 2 të Vlerësimit përfundimtar të UNSDCF-së, që sugjerojnë të përforcohet më tej integrimi midis Axhendës së OZHQ-ve dhe prioriteteve të anëtarësimit në BE.

dhe një perspektivë me në qendër njerëzit lidhur me rezultatet e reformave.

Në terma praktikë, ky ripozicionim përkthehet në një grup të qartë ndryshimesh strategjike.⁴⁴ OKB-ja e ripërqendron angazhimin e saj te i) **dialogu politik në nivel sistemi, forcimi institucional dhe udhëheqja normative**, të përputhura me prioritetet kombëtare të reformave të BE-së, por të bazuara te standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, punës dhe barazisë. Ajo mbështet ii) një **kalim gradual nga zbatimi i drejtpërdrejtë te bashkëzbatimi**, duke i dhënë prioritet transferimit të kapaciteteve kombëtare dhe vendore, ndërsa ruhet besueshmëria, paanshmëria dhe përvoja praktike e OKB-së në rastet kur kërkohet për zbatimin e shpejtë ose reformat delikate.⁴⁵ Kuadri i Bashkëpunimit thekson ndjeshëm iii) **shkallëzueshmërinë, qëndrueshmërinë dhe gatishmërinë për dalje**, duke siguruar që zgjidhjet e mbështetura nga OKB-ja të kalojnë përtej pilotimit dhe varësisë nga donatorët dhe të mund të absorbohen në sistemet kombëtare, të financuara nëpërmjet burimeve vendase ose të BE-së, dhe të mbahen përtej mbështetjes së OKB-së. Një mësim kyç nga cikli i mëparshëm i Kuadrit të Bashkëpunimit ishte nevoja për **një fokus strategjik më të madh dhe një artikulum më të qartë të mënyrës se si mbështetja e OKB-së kontribuon në transformim**. Kuadri i ri i Bashkëpunimit përgjigjet duke konsoliduar ndërhyrjet rreth një numri të kufizuar të **rezultateve me ndikim të lartë dhe të ndërthurura, të projektuara qartë**

për të përshpejtuar progresin e OZHQ-ve, ndërsa përforcon prioritetet kombëtare të reformave dhe konvergjencën me BE-në. Një teori më e qartë, më bindëse e ndryshimit forcon llogaridhënien, përmirëson rezonancën e jashtme dhe pozicionon Kuadrin e Bashkëpunimit si një kuadër të unifikuar të përshpejtimit të OZHQ-ve, në vend që të jetë thjesht një grumbullim projektesh sektoriale.

Vlerësimi i KB-së së mëparshme gjithashtu theksoi nevojën për koherencë më të fortë, prioritizim më të qartë dhe përputhje më të mirë me peizazhin e financimit në zhvillim të Shqipërisë. KB-ja e re përgjigjet duke shfrytëzuar qartësisht **instrumentet e anëtarësimit në BE dhe Axhendën Kombëtare të Reformave sipas Planit të Rritjes**, si mjete për të siguruar përfshirjen kombëtare dhe shkallëzimin e reformave të mbështetura nga OKB-ja. Në vend që të operojnë paralelisht, ndërhyrjet e OKB-së janë projektuar për t'i përforcuar këta kuadro, duke i ndihmuar institucionet të përmbushin standardet e BE-së ndërsa përmirësojnë cilësinë e zbatimit dhe ndikimin social. Një mjet qendror në këtë drejtim është **Fondi Shqiptar për Përshpejtimin e OZHQ-ve**,⁴⁶ i cili është pozicionuar si një platformë kryesore për realizimin dhe financimin e Kuadrit të Bashkëpunimit. Fondi përdoret për të drejtuar **programimin e integruar, shumagjencor**, për të forcuar bashkërendimin në nivelin e OKB-së, për të përforcuar transparencën dhe llogaridhënien dhe për të rritur përgjegjësinë kombëtare. Ai ofron një mekanizëm për të kanalizuar burimet drejt një numri të kufizuar ndërhyrjesh me ndikim të lartë,

44. Në përgjigje të drejtpërdrejtë ndaj nënrekomandimit të Rekomandimit 1 të Vlerësimit përfundimtar të UNSDCF-së, që sugjeron se OKB-ja duhet t'i japë prioritet kështillimit politik në fazë të hershme, ndihmës teknike dhe ngritjes së institucioneve, dhe gradualisht të ulë prioritetin e zbatimit të drejtpërdrejtë ose të rregullojë modelet përkatëse të zbatimit.

45. Siç parashikohet në Rekomandimin 1 të Vlerësimit përfundimtar të UNSDCF-së, kjo duhet të bëhet nëpërmjet një qasjeje me faza, dhe jo si një kalim i menjëhershëm nga zbatimi i drejtpërdrejtë, pasi prania operacionale e OKB-së dhe roli i saj në bashkëzbatim janë thelbësore jo vetëm për ruajtjen e besueshmërisë dhe vizibilitetit, por gjithashtu për të siguruar që kështillimi politik është i bazuar te realitetet praktike.

46. Në përgjigje të drejtpërdrejtë ndaj nënrekomandimit ii) të Rekomandimit 7 të Vlerësimit përfundimtar të UNSDCF-së për të ngritur Fondin për Përshpejtimin e OZHQ-ve në Shqipëri në një platformë të përbashkët, shumëpalëshe dhe të bashkërenduar me Axhendën e Reformave të BE-së dhe synimet kombëtare të OZHQ-ve. Siguron që të mbështesë si reformat e lidhura me acquis-në, po ashtu edhe Axhendën e OZHQ-ve jashtë kuadrit të Anëtarësimit në BE. Forcon orientimin ndaj rezultateve të Fondit dhe shfrytëzimin e politikave, duke u fokusuar te ndryshimi transformues në nivel sistemi me potencial për shkallëzim dhe avancimin e inovacioneve. Pozicionon Fondin si një kontribues në ngritjen e kapacitetit të absorbimit për shpërndarjen e fondeve të BE-së.

të shkallëzueshme, të përputhura me prioritetet e KB-së, duke ulur fragmentimin dhe kostot e transaksioneve për homologët e Qeverisë.

Inovacioni pozicionohet gjithashtu si një nxitës i ndryshimit sistematik, jo si një shtesë. OKB-ja do të vazhdojë të nxisë ndryshimin sistematik duke e përfshirë inovacionin në qendër të nismave të saj, që mbështesin kalimin e Shqipërisë drejt një ekonomie të bazuar në njohuri dhe shmangien e të ashtuquajturës ngecje në “kurthin e të ardhurave të mesme”.⁴⁷ KB-ja e përfshin inovacionin në sektorin publik në ndërhyrje të ndryshme, duke mbështetur mënyra të reja të punës për hartimin e politikave, ofrimin e shërbimeve, përdorimin e të dhënave dhe financimin. Kjo përfshin përdorimin e përgjegjshëm të mjeteve dixhitale, eksperimentimin me modele të reja të realizimit dhe partneritetit dhe qasje përshtatëse menaxhimi, që bëjnë të mundur që reformat të evoluojnë në reagim ndaj provave dhe riskut. Këto përpjekje plotësohen nga vendosja e theksit te **forcimi i kapacitetit institucional kombëtar (qendror dhe vendor),** veçanërisht në planifikim, prokurim dhe menaxhim të bazuar te rezultatet, duke pasur parasysh se efektiviteti i financimit të BE-së varet po aq nga kapaciteti institucional sa edhe nga burimet e disponueshme.⁴⁸

Kuadri i ri i Bashkëpunimit është mbështetur tek analizat e vendit të OKB-së⁴⁹, të zhvilluara në përputhje me udhëzimet analitike të përditësuara të OKB-së, të cilat ofrojnë një diagnostikim sistematik të trajektoreve të zhvillimit të Shqipërisë dhe janë qartësisht të harmonizuara me kapitujt e

anëtarësimit në BE, rrugët e përshpejtimit të OZHQ-ve dhe parimet e programimit të OKB-së. Analizat priorizuan **13 pika ndërhyrjeje të ndërlidhura**, të zgjedhura në bazë të ndikimit sistematik, rëndësisë së *acquis*-së së BE-së, potencialit të përshpejtimit të OZHQ-ve, implikimeve financiare dhe efekteve të grupet e cënueshme. Më e rëndësishmja, këto sfida u analizuan si **sisteme të ndërlidhura** dhe jo si probleme të izoluara, duke orientuar drejtpërdrejt strukturën e Kuadrit të Bashkëpunimit. Analiza e kontekstit tregon se kufizimet dhe mundësitë e zhvillimit të Shqipërisë rrotullohen rreth tre **sistemeve që përforcojnë njëri-tjetrin**, që tani formojnë shtyllën e tri Fushave Prioritare dhe rezultateve të Kuadrit të Bashkëpunimit:

➤ Sistemi i parë

Kapitali njerëzor dhe Përfshirja sociale

Tregon se rënia demografike dhe presionet e migracionit janë simptoma të problemeve më të thella strukturore: aksesit i pabarabartë në arsim dhe kujdes shëndetësor cilësor, mangësitë në mbrojtjen sociale, sidomos për popullatat e cënueshme, mospërputhjet e aftësive, papunësia e të rinjve, sfidat në ushqyerje dhe pabarazitë gjinore të vazhdueshme, duke përfshirë dhunën me bazë gjinore dhe dhunën ndaj fëmijëve. **Fusha Prioritare 1: Zhvillimi gjithëpërfshirës i kapitalit njerëzor** përgjigjet duke forcuar sistemet arsimore, shëndetësore, të mbrojtjes sociale dhe aftësimin, që janë të bazuara te cikli i jetës dhe me përgjigjshmëri gjinore, që përmirësojnë drejtësinë, punësimin, produktivitetin dhe kohezionin social.

47. “Kurthi i të ardhurave të mesme” është kur një vend arrin statusin e të ardhurave të mesme, por më pas ngec në rritje, i paaftë të kalojë në nivelin e të ardhurave të larta, sepse humbet konkurrueshmërinë në industritë me paga të ulëta, ndërkohë që nuk ka ndërtuar mjaftueshëm produktivitet, inovacion dhe kapacitete me vlerë më të lartë për të konkurruar me ekonomitë e zhvilluara. Për më shumë informacion mbi rolin e inovacionit në vendet me të ardhura të mesme të larta shihni, për shembull, Banka Botërore (2024), Raporti i Zhvillimit Botëror - Kurthi i të Ardhurave të Mesme. I disponueshëm në <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2024>.

48. Raporti i KE-së për Vendlindjen ka ngritur shpesh shqetësime në lidhje me kapacitetin e absorbimit të financimeve të BE-së, veçanërisht për autoritetet e qeverisjes vendore. Shihni Raportin e KE-së për Shqipërinë 2024, f. 24. Burimi: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/a8eec3f9-b2ec-4cb1-8748-9058854dbc68_en?filename=Albania%20Report%202024.pdf.

49. Sistemi i OKB-së në Shqipëri, Analiza e Vendlindjes për Shqipërinë 2025, Përmbledhje, janar 2026 <https://www.dropbox.com/scl/fi/owspx5ksbitrklylo2gft/Country-Analysis-Albania-Brief-January-2026-ver3.docx?rlkey=wdgthnjbiprln5jdszskfidot&dl=0>.

Sistemi i dytë

Zhvillimi ekologjik dhe Transformimi rural

Thekson se si një bazë industriale relativisht e dobët, ekonomitë rurale të pazhvilluara, sistemet bujqësore me prodhimtari të ulët dhe rritja e cenueshmërisë ndaj mjedisit dhe ndryshimeve klimatike kufizojnë konkurrencën dhe qëndrueshmërinë, duke prekur veçanërisht grupet që rrezikojnë të mbeten pas. Rrjedhimisht, **Fusha Prioritare 2: Transformimi ekonomik i qëndrueshëm dhe Zhvillimi ekologjik gjithëpërfshirës** kalon përtej ndërhyrjeve të kufizuara mjedisore për të mbështetur zhvillimin e NVM-ve, praktikave të përgjegjshme të biznesit, tranzicionet e gjelbra dhe dixhitale, transformimin rural dhe bujqësor dhe aftësinë ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike, nënjëmënyrë të përgjigjshme gjinore, duke shfrytëzuar qartësisht anëtarësimin në BE, Planin e Reformave dhe Rritjes dhe agjendat e Procesit të Berlinit për të mundësuar përfshirjen dhe shtrirjen në nivel kombëtar.

Sistemi i tretë

Qeverisja dhe Mundësitë sistematike

Shfaqet si mundësuesi themelor i të gjitha reformave të tjera. Analiza e kontekstit tregon se korrupsioni, shteti i dobët i së drejtës, llogaridhënia e kufizuar, besimi i ulët dhe një ndarje dixhitale në rritje minojnë drejtpërdrejt ofrimin e shërbimeve, investimet, përfshirjen dhe absorbimin e fondeve të BE-së. Për këtë arsye, **Fusha Prioritare 3: Qeverisja, drejtësia dhe të Drejtat e njeriut** mbahet si një prioritet i veçantë, duke u fokusuar tek efektiviteti institucional, aksesin në drejtësi, llogaridhënia, barazia gjinore dhe qeverisja (duke përfshirë Buxhetimin e Përgjigjshëm Gjinor dhe udhëheqjen dhe pjesëmarrjen e grave), hapësira qytetare, qeverisja dixhitale përfshirëse dhe sistemet e migracionit dhe azilit të bazuara te të drejtat.

Së bashku, gjetjet e vlerësimit dhe analiza e kontekstit të vendit kanë formuar një Kuadër

Një nënsite shkollore dule shënuar Ditën Ndërkombëtare për Çmënjuesjen e Varfërisë.

Bashkëpunimi që është projektuar posaçërisht për të qenë i përshtatshëm, koherent dhe i orientuar drejt ndikimit. Ai përmirëson narrativën dhe pozicionimin e OKB-së në konceptet e anëtarësimit të Shqipërisë në BE dhe të ardhurave të mesme të larta; bashkërendon programimin me kornizat kombëtare të reformave dhe financimit; forcon përgjegjësinë kombëtare nëpërmjet zbatimit të përbashkët, dhe priorizon zgjidhjet që mund të institucionalizohen dhe që janë të qëndrueshme. Rezultati është një Kuadër Bashkëpunimi që funksionon jo thjesht si një program aktivitetsesh, por si një **kornizë zbatimi për reformën kombëtare të orientuar nga OZHQ-të, të harmonizuar me BE-në**, pra një kornizë që mbështet reformat e dobishme, të shkallëzueshme dhe që sigurojnë përmirësime të matshme në jetën e njerëzve në qarqet dhe komunitetet e ndryshme të Shqipërisë.

Duke u mbështetur te sa më sipër dhe te rekomandimet e Vlerësimit përfundimtar për **thjeshtimin dhe forcimin e Arkitekturës së KB-së, duke konsoliduar më pak produkte për rezultatet me ndikim të lartë dhe të ndërthurura**,⁵⁰ KB-ja e re është përmirësuar ndjeshëm për të rritur fokusin dhe koherencën në përputhje me reformën UN80. Ndërsa Kuadri i mëparshëm

50. Siç parashikohet në Rekomandimin 3 të Vlerësimit përfundimtar të UNSDCF-së.

përfshinte katër rezultate dhe 22 produkte, KB-ja e rishikuar tani përqendrohet tek **tre rezultate strategjike dhe 11 produkte**, duke vlerësuar progresin e deritanishëm dhe duke reflektuar si mësimet e nxjerra, po ashtu edhe fushat prioritare të identifikuara bashkërisht nga Ekipi për Vendin i Kombeve të Bashkuara (EVKB).

Struktura më e synuar jo vetëm që zvogëlon mbivendosjen dhe kompleksitetin, por gjithashtu rrit aftësinë e OKB-së për të funksionuar si një e tërë, duke siguruar që burimet, ekspertiza dhe partneritetet të përdoren më efektivisht për të mbështetur prioritetet e zhvillimit të qëndrueshëm të Shqipërisë.

Kutiza 1: Procesi gjithëpërfshirës përgatitor i KB-SË 2025-2026

Zhvillimi i Kuadrit të Bashkëpunimit ndjek një metodologji të detyrueshme, në nivelin e të gjithë sistemit.⁵¹

Në Shqipëri, ky proces ka përfshirë kryerjen e një Vlerësimi të Pavarur të Kuadrit aktual të Bashkëpunimit, një Analizë të plotë të Vendit, dhe prioritizimin e përbashkët, që rezultoi në formulimin e një teorie të re ndryshimi dhe kornizës së rezultateve. Këta hapa mbështeten nga konsultime gjithëpërfshirëse me institucionet kombëtare, shoqërinë civile, partnerët e zhvillimit, akademinë, mediat, grupet e cënueshme dhe aktorë të tjerë, dhe do të kulmojnë me miratimin dhe nënshkrimin formal nga Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë dhe Kombet e Bashkuara.

Gjatë periudhës 2025-2026, EVKB-ja ka kryer **konsultime në shkallë të gjerë**. Në total, rreth 600 aktorë morën pjesë aktivisht në proces, nga mbi 800 të angazhuar, nëpërmjet intervistave, fokus grupeve, sondazheve dhe diskutimeve të strukturuar. Mes tyre ishin stafi dhe niveli drejtues i OKB-së (vëmendje e veçantë iu kushtua përfshirjes aktive të agjencive jo-rezidente), institucionet qendrore të qeverisjes, autoritetet vendore, partnerët e zhvillimit, organizatat e shoqërisë civile, si dhe përfaqësues të institucioneve kombëtare të të drejtave të njeriut, komunitetit të ekspertëve dhe akademisë, sektorit privat, mediave, të rinjve, grave, komuniteteve romë dhe egjiptiane, personave me aftësi të kufizuara dhe aktorë të tjerë. Ky proces i gjerë angazhimi ka ndihmuar drejtpërdrejt në formësimin e prioriteteve të reja të Kuadrit të Bashkëpunimit. Një nga drejtimet kryesore që rezultoi nga diskutimet e zhvilluara gjatë vitit të kaluar ishte zhvillimi i një nisme të përbashkët të përqendruar të mbështetja e procesit të anëtarësimit në BE dhe përsheptimi i arritjes së OZHQ-ve, e financuar nga Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë nëpërmjet Fondit të Përsheptimit të OZHQ-ve. Kjo nismë, e zhvilluar në bashkëpunim të ngushtë me institucionet kombëtare, lidhet drejtpërdrejt me Axhendën 2030 të Këshillit të Ministrave dhe prioritetet e procesit të anëtarësimit në BE, dhe koordinohet me SASPAC-në dhe Zyrën e Kryenegociatorit për BE-në. Përgatitja e KB-së u koordinua ngushtë me zhvillimin e Dokumenteve të Programeve për Vendin të UNFPA-s, UNICEF-it dhe UNDP-së, duke përfshirë konsultimet e përbashkëta me partnerët kryesorë, që kontribuojnë në harmonizimin, efikasitetin dhe prezantimin koherent të punës së OKB-së⁴

51. DCO OKB (2019), *Udhëzim për Kuadrin e OKB-së për Bashkëpunimin për Zhvillim të Qëndrueshëm*, <https://unOZHQ.un.org/resources/united-nations-sustainable-development-cooperation-framework-guidance>.

2.2 Teoria e Ndryshimit për Prioritetet e Kuadrit të Bashkëpunimit

Shqipëria ndodhet në një moment vendimtar në trajektoren e zhvillimit të saj. Rruga e përshpejtuar e vendit drejt anëtarësimit në Bashkimin European është shndërruar në forcën kryesore që formëson reformat kombëtare, investimet publike dhe transformimin institucional.

Anëtarësimi në BE nuk është vetëm qëllimi kryesor i politikës kombëtare, por edhe korniza qendrore organizuese nëpërmjet së cilës Shqipëria synon të modernizojë qeverisjen, të forcojë ekonominë, të përmirësojë rezultatet sociale dhe të bashkërendohet plotësisht me vlerat, standardet dhe sistemet e Bashkimit Evropian. Në të njëjtën kohë, Shqipëria vazhdon të përballë sfidat strukturore të thella, si rënia demografike dhe migracioni i jashtëm, mospërputhjet e aftësive, produktiviteti i paqëndrueshëm, risqet e ndryshimeve klimatike dhe fatkeqësive, kontrastet territoriale dhe pabarazitë e vazhdueshme, të cilat nuk mund të zgjidhen vetëm nëpërmjet harmonizimit me *acquis*-në. Kuadri i Bashkëpunimit i OKB-së është ndërtuar mbi të kuptuarit se **anëtarësimi i suksesshëm në BE dhe zhvillimi i qëndrueshëm përforcojnë njëri-tjetrin dhe duhet të përparojnë së bashku**. Reformat e përshpejtuara mund të përkthehen në progres të qëndrueshëm nëse zbatohen me institucione të forta, mundësi ekonomike përfshirëse dhe investime të qëndrueshme te njerëzit. Nga ana tjetër, zhvillimi i kapitalit njerëzor, transformimi ekonomik dhe kohezioni social varen nga sisteme qeverisjeje që janë efektive, të përgjegjshme, të bazuara te të drejtat dhe të besuara nga qytetarët. Për këtë arsye, Teoria e Ndryshimit mbështetet te një qasje e integruar, në nivel sistemi, që fuqizon njëkohësisht **njerëzit, ekonominë dhe institucionet, ku anëtarësimi në BE vepron si përshpejtues**.⁵²

Propozimi qendror i këtij Kuadri Bashkëpunimi është se nëse Shqipëria i) investon në zhvillimin gjithëpërfshirës të kapitalit njerëzor, ii) vijon me një transformim ekonomik konkurrues, gjithëpërfshirës dhe të gjelbër dhe iii) konsolidon qeverisjen, drejtësinë dhe institucionet e të drejtave të njeriut në përputhje me nevojat e përshpejtimit të OZHQ-ve dhe standardet e BE-së dhe ato ndërkombëtare, atëherë vendi do të arrijë rezultate zhvillimi të qëndrueshme, gjithëpërfshirëse dhe me në qendër njerëzit, që janë të qëndrueshme përtej anëtarësimit.

➤ Së pari

Progresi varet nga zhvillimi gjithëpërfshirës i kapitalit njerëzor gjatë gjithë ciklit të jetës

Presionet demografike të Shqipërisë, mangësitë në aftësi dhe kufizimet e tregut të punës e bëjnë investimin në njerëz një prioritet kombëtar urgjent. Nëse sistemet arsimore, shëndetësore, të mbrojtjes sociale dhe kujdesit forcohen për të qenë më të drejta, të përgjigjshme ndaj gjinisë dhe të qëndrueshme ndaj goditjeve (veçanërisht për ata që rrezikojnë të mbeten pas), atëherë rezultatet e të nxënës do të përmirësohen, pjesëmarrja në fuqinë punëtore do të rritet, varfëria dhe përjashtimi do të ulen dhe kohezioni social do të përforcohet. Aftësitë përgatitore për të ardhmen, lidhjet më të forta midis arsimit dhe punësimit, dhe aksesit i zgjeruar në shërbime cilësore do t'i përgatisin gratë, burrat dhe të rinjtë për të kontribuar në mënyrë produktive në një ekonomi në ndryshim dhe për të qëndruar të angazhuar në zhvillimin afatgjatë të Shqipërisë. Kjo bazë e kapitalit njerëzor mbështet drejtpërdrejt kapitujt socialë të *acquis*-së së BE-së, ndërsa trajton njëkohësisht edhe cenueshmëritë strukturore që nxisin migracionin dhe pabarazinë.

52. Në përgjigje të drejtpërdrejtë ndaj nënrekamandimit të Rekomandimit 3 të Vlerësimit përfundimtar të UNSDCF-së, që sugjeron se TeN e ardhshme duhet të jetë e qartë dhe specifike, megjithatë aspiruese dhe fleksibël, e mbështetur nga struktura të mirëpërcaktuara ilogaridhënieje dhe institucionale.

➤ Së dyti

progresi i qëndrueshëm kërkon transformim ekonomik që krijon vende pune të denja, rrit produktivitetin dhe forcon qëndrueshmërinë për të gjitha gratë dhe të gjithë burrat

Rrugëtimi i Shqipërisë drejt përmbushjes së OZHQ-ve dhe anëtarësimi në BE kërkojnë një ekonomi më konkurruese, më ekologjik dhe dixhitale, që gjeneron punësim produktiv dhe përmirëson ndërmarrjet vendase. Varësia e vazhdueshme nga ndërtimi, turizmi dhe shërbimet me vlerë të ulët, krahas **produktivitetit të kufizuar industrial dhe integritit të kufizuar të zinxhirëve të vlerës,** cenon qëndrueshmërinë e eksporteve dhe cilësinë e punës. Prandaj, konvergjenca e qëndrueshme varet nga **një kalim drejt përmirësimit industrial dhe të ndërmarrjeve të nxitur nga produktiviteti.** Nëse **politikat, rregulloret dhe investimet përputhen me standardet e BE-së,** të mbështetura nga institucione të forta; **nëse NVM-të fitojnë akses në financim, aftësi, teknologji, inovacion dhe përputhje me standardet;** dhe nëse **aftësia ripërtëritëse ndaj klimës dhe qëndrueshmëria mjedisore** janë të përfshira në zhvillim, Shqipëria mund të rrisë prodhimin vendas, të integrohet në zinxhirët Europianë të vlerës me vlerë më të lartë, dhe të kalojë drejt një **ekonomie me shkarkime të ulëta, të qëndrueshme ndaj klimës dhe të diversifikuar.** Kjo është thelbësore për **krijimin e vendeve të qëndrueshme të punës, reduktimin e presioneve të migracionit dhe krijimin e hapësirës fiskale për investim social dhe në kapitalin njerëzor.** Është thelbësor të kryhet **një transformim gjithëpërfshirës dhe i përgjigjshëm gjinor. Akses i barabartë për gratë dhe burrat në punë të denjë, sipërmarrje dhe burime produktive,** mbështetja e synuar për **NVM-të e drejtuara nga gratë dhe të rinjtë,** dhe integrimi i **barazisë gjinore në ekonominë e kujdesit, STEM, dixhitalizim dhe aftësitë e gjelbra** do të rrisin produktivitetin, do të pakësojnë dallimet, do të zgjerojnë aksesin në treg për NVM-të dhe do të përshpejtojnë konvergjencën me **acquis-në e BE-së.**

➤ Së treti

qeverisja, institucionet e drejtësisë dhe të drejtave të njeriut efektive dhe llogaridhënese janë baza e zhvillimit të qëndrueshëm dhe anëtarësimi në BE

Harmonizimi i shpejtë legjislativ duhet të shoqërohet me zbatim të fortë, rreptësi dhe llogaridhënie. Nëse Shqipëria forcon administratën publike, sistemet e drejtësisë, organet mbikëqyrëse dhe institucionet rregullatore, lufton korrupsionin dhe krimin e organizuar, mbron hapësirën qytetare, duke përfshirë zgjerimin e rrjeteve vullnetare dhe solidare, dhe mediat e pavarura; zgjeron aksesin në drejtësi dhe ndihmë juridike; dhe siguron që sistemet e migracionit dhe azilit menaxhohen në mënyrë të sigurt, të rregullt dhe në përputhje me standardet ndërkombëtare, atëherë reformat do të jenë më të besueshme, përfshirëse dhe të qëndrueshme. Mbrojtja e të drejtave të njeriut, duke përfshirë të drejtat e punës si të drejta të njeriut⁵³, dhe integrimi i barazisë gjinore në institucione do të ndihmojë për të siguruar që reformat e drejtuara nga BE-ja do të sjellin përmirësime konkrete në jetën e njerëzve dhe do të përforcojnë kontratën sociale midis shtetit dhe qytetarëve.

Këto tri fusha prioritare janë **të ndërvarura dhe përforcojnë njëra-tjetrën.** Investimet në kapitalin njerëzor rrisin konkurrencën, produktivitetin dhe pjesëmarrjen ekonomike; transformimi ekonomik gjeneron burime dhe mundësi për forcimin e kapitalit njerëzor dhe përfshirjen sociale; dhe sistemet e forta të qeverisjes sigurojnë që të dyja realizohen në mënyrë transparente, të drejtë dhe të qëndrueshme. Progresi në një fushë përshpejton progresin në fushat e tjera, ndërsa dështimi në njërin prej tyre mund të minojë tërë axhendën e reformave.

Skema më poshtë ilustron Diagramin e Teorisë së Ndryshimit.

53. Deklarata se të drejtat e punës janë të drejta të njeriut zbatohet në të gjithë dokumentin kur u referohet të drejtave të njeriut.

DEKLARATA E NDIKIMIT

Duke investuar në kapitalin njerëzor gjithëpërfshirës, duke përshpejtuar transformimin ekonomik konkurrues, të gjelbër dhe gjithëpërfshirës, dhe duke forcuar institucionet e qeverisjes, drejtësisë dhe të drejtave të njeriut në përputhje me përshpejtimin e OQZH dhe standardet e BE-së, shqipëria arrin rezultate zhvillimore të qëndrueshme, të përqendruara te njerëzit, gjithëpërfshirëse, të barabarta dhe të qëndrueshme përtej anëtarësimit në BE

REZULTATET

Fusha Prioritare 1: Zhvillimi Gjithëpërfshirës i Kapitalit Njerëzor Rezultati 1: Deri në vitin 2031, njerëzit në Shqipëri – veçanërisht gratë dhe vajzat dhe ata që rrezikojnë të mbeten pas – kanë kapital njerëzor të forcuar, duke përfshirë rezultate të përmirësuar të të mësuarit, aftësi të gatshme për të ardhmen dhe perspektiva pune të denjë, si dhe akses të barabartë në sisteme cilësore, gjithëpërfshirëse dhe me përgjegjësi gjinore të shëndetit, mbrojtjes sociale dhe mbrojtjes së fëmijëve, duke kontribuar në qëndrueshmërinë demografike dhe kohezionin social.	Fusha Prioritare 2: Transformimi Ekonomik i Qëndrueshëm dhe Rritja e Gjelbër Gjithëpërfshirëse Rezultati 2: Deri në vitin 2031, Shqipëria avancoi transformimin e qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës ekonomik, duke arritur produktivitet më të lartë, konkurrueshmëri dhe krijim vlerë përmes modeleve të biznesit të gjelbër dhe digjital, duke promovuar zhvillim me emetime të ulëta, të qëndrueshëm ndaj klimës, me përgjegjësi gjinore dhe gjithëpërfshirëse, në përputhje me anëtarësimin në BE dhe angazhimet ndërkombëtare.	Fusha Prioritare 3: Qeverisja, Drejtësia dhe të Drejtat e Njeriut Rezultati 3: Deri në vitin 2031, institucionet e Shqipërisë demonstrojnë efektivitet, transparencë dhe llogaridhënie më të madhe, mbështesin të drejtat e njeriut, sundimin e ligjit dhe barazinë gjinore, dhe janë më efektive në parandalimin dhe luftimin e korrupsionit, krimin të organizuar dhe krimin kibernetik, ndërsa forcojnë menaxhimin e sigurt, të rregullt dhe të bazuar në të drejta të kufirit, migrimit dhe diasporës, në përputhje me standardet e BE-së dhe ndërkombëtare.
--	---	---

FUSHAT E REZULTATEVE

Produkti 1.1: Shërbime Shëndetësore me Cilësi të Lartë dhe Gjithëpërfshirëse Produkti 1.2: Arsimit Gjithëpërfshirës dhe Transformues Produkti 1.3: Aftësi të Gatshme për të Ardhmen për Punët e Shkollës të 21-të Produkti 1.4: Sisteme Sociale të Bëzimit të Ardhshëm Produkti 1.5: Parandalimi dhe Mbrojtja nga Dhuna ndaj Grave dhe Fëmijëve	Produkti 2.1: Rritja e Gjelbër dhe Tranzicioni i Drejtë Produkti 2.2: Konkurrueshmëria dhe Mbështetja e Sektorit Privat Produkti 2.3: Zhvillim i Qëndrueshëm ndaj Klimës dhe Sistemet e Burimeve Natyrore dhe Agrorëshqimorë	Produkti 3.1: Institucione Gjithëpërfshirëse, Efektive, Llogaridhëse dhe me Përgjegjësi Gjinore Produkti 3.2: Drejtësia, të Drejtat e Njeriut, Barazia Gjinore dhe Hapësira Civile Produkti 3.3: Qeverisja e Migrimit, Azilit, Pashtetësisë dhe Diasporës
--	---	--

STRATEGJITË E ZBATIMIT

1. Qeveria si Partner Qendror, Bashkefinancues dhe Zbatues
2. Fondi i Përkrahjes të OQZH-së i Shqipërisë si Platformë Kryesore Financiare/Zbatimi
3. Modeli Strategjik i Plotësimit OKB-BE
4. Bashkëpunim i Strukturuar me IFI-të dhe Sektorin Privat
5. Partneritete Rajonale dhe Ndërkufitare
6. Shfrytëzimi i Platformave të Sistemit të OKB-së dhe Ekspertizës Globale
7. Strukturë Mbikëqyrëse dhe Menaxhimi e Thjeshtëzuar dhe Perspektiviste
8. Kalimi në Zbatimin Kombëtar dhe Transferimin e Kapaciteteve
9. Programi Adaptiv, i Drejtuar nga Parashikimi dhe i Shkathët

SUPOZIMET

1. Akses i qëndrueshëm dhe kërkesë për ekspertizën e OKB-së
2. Mekanizma funksionalë të koordinimit dhe partneritetit kombëtar
3. Angazhim i përbashkët ndaj pronësive kombëtare dhe transferimit të kapaciteteve
4. Mjedis financiar i parashikueshëm dhe mbështetës
5. Mjedis mundësues për të drejtat e njeriut, hapësirën civile dhe llogaridhënien
6. Kapacitet adekuat i sistemit të OKB-së dhe angazhim kombëtar ndaj anëtarësimit në BE dhe reformës institucionale
7. Stabilitet i përgjithshëm politik, makroekonomik dhe i sigurisë
8. Besim i vazhdueshëm dhe kushte operative të favorshme

MUNDËSUESIT NDRËSEKTORIALE

1. Të Drejtat e Njeriut
2. Mos Lënë Askënd Pas (LNOB)
3. Barazia Gjinore dhe Fuqizimi i Grave (GEWE)
4. Përfshirja e Personave me Aftësi të Kufizuara
5. Fuqizimi i Rinisë dhe Angazhimi i Shoqërisë Civile dhe Sektorit Privat
6. Lokalizimi i OQZH-ve dhe Kohezioni Territorial
7. Dixhitalizimi, Inovacioni dhe Teknologjia në Zhvillim
8. Parashikimi, Gjenerimi i Evidencës dhe Sistemet e të Dhënave
9. Integrimi Rajonal dhe Nënrajonal

2.3 Rezultatet dhe Partneritetet e Kuadrit të Bashkëpunimit

KB-ja e thjeshtuar përfshin 3 fusha prioritare, 3 rezultate dhe 11 fusha arritjesh, siç përshkruhet më poshtë.⁵⁴ Partneritetet (si agjencitë e OKB-së që marrin pjesë ashtu edhe partnerët kombëtarë që kontribuojnë) dhe përputhja me kornizën kombëtare të politikave, procesit të anëtarësimit

në BE (kapitujt e mbuluar të negociatave të BE-së) dhe kuadri i OKB-së (Qëllimet e OZHQ-ve, Gjashtë Tranzicionet dhe Analizat e Vendit e OKB-së: Sfidat dhe Mundësitë) përfshihen në kornizën e rezultateve në Aneksin I dhe një kontribut për parimin LNOB në kapitull.

54. Krahësuar me UNSDCF-në aktuale, arkitektura e propozuar e KB-së ka reduktuar numrin e Rezultateve nga 4 në 3 dhe numrin e Produkteve nga 22 në 11, në përgjigje të drejtpërdrejtë ndaj nënrekomandimit të Rekomandimit 3 të Vlerësimit përfundimtar të UNSDCF-së, duke sugjeruar konsolidimin e më pak produkteve në rezultatet me ndikim më të lartë dhe të ndërvarura, të strukturuar rreth prioritetëve kombëtarë të reformave dhe potencialit transformues të konvergencës OZHQ-BE.

Zhvillimi Gjithëpërfshirës i Kapitalit Njerëzor

Arsyetimi

Kjo Fushë Prioritare i vendos njerëzit në qendër të trajektoreve të zhvillimit të Shqipërisë, duke u fokusuar në forcimin e kapitalit njerëzor në të gjithë ciklin e jetës si themel për rritjen gjithëpërfshirëse, kohezionin social dhe qëndrueshmërinë demografike. Ajo reflekton kontekstin demografik në zhvillim të Shqipërisë, duke përfshirë plakjen e popullsisë, migracionin e të rinjve, ndryshimin e raporteve të varësisë, dhe rëndësinë në rritje të angazhimit të diasporës, ekonomisë së kujdesit, dhe sektorëve ruralë, kulturorë dhe krijues në mbështetje të mjeteve të jetesës, mundësive dhe kohezionit social.

Ajo i përgjigjet drejtpërdrejt analizës së vendit të OKB-së, e cila identifikon sfida të vazhdueshme në zhvillimin njerëzor dhe demografik, duke përfshirë cilësinë e ulët dhe të pabarabartë të arsimit, mangësitë e aksesit në shërbime shëndetësore cilësore, mbrojtjen sociale të fragmentuar dhe të pamjaftueshme, papunësinë e të rinjve dhe normat e larta NEET, mospërputhjet e aftësive, produktivitetin e ulët dhe kushtet e këqija të punës, që nxisin migrimin jashtë vendit, pabarazinë gjinore të thelluar dhe barrët e papaguara të kujdesit, dhunën ndaj grave dhe fëmijëve dhe dhunën me bazë gjinore, si dhe sfidat e ushqyerjes të karakterizuara nga rritja e obezitetit krahas rasteve të pranishme të kequshqyerjes së fëmijëve dhe shqetësimeve për sigurinë ushqimore. Së bashku, këta faktorë përforcojnë varfërinë dhe përjashtimin, kufizojnë pjesëmarrjen në tregun e punës, dhe cenojnë qëndrueshmërinë demografike afatgjatë.

Një premisë qendrore e kësaj Fushë Prioritare është lidhja e fortë midis zhvillimit të kapitalit njerëzor, uljes së varfërisë dhe kohezionit social. Sistemet shëndetësore, arsimore, të punësimit dhe

mbrojtjes sociale të mirëprojektuara reduktojnë cenueshmërinë, parandalojnë dhe thyejnë ciklet e varfërisë, dhe u bëjnë të mundur njerëzve të investojnë në aftësim, shëndet dhe punë të denjë. Në kontekstin e Shqipërisë, forcimi i mbrojtjes sociale si një rrjetë sigurie dhe një instrument zhvillimi është thelbësor për stabilizimin e familjeve gjatë krizave dhe forcimin e besimit dhe përfshirjes. Duke marrë parasysh rritjen e paqëndrueshmërisë klimatike, ekonomike dhe gjeopolitike, Fusha Prioritare integron aftësinë ripërtëritëse dhe gatishmërinë ndaj goditjeve, duke përfshirë mbrojtjen sociale reaguese ndaj goditjeve, ofrimin e shërbimeve bashkiake të qëndrueshme dhe mekanizmat e integruar të mbrojtjes, që lehtësojnë ndikimet sociale të krizave. Barazia gjinore, pjesëmarrja e të rinjve dhe përfshirja e komuniteteve rome dhe egjiptiane, personave të moshuar dhe personave të tjerë në rrezik për të mbetur pas janë integruar sistematikisht në të gjitha produktet. Fusha Prioritare është e bashkërenduar me prioritetet e Kapitalit Njerëzor dhe ato Sociale të acquis-së së BE-së dhe kontribuon në kapitujt 10, 11, 12, 19, 23, 24, 26, dhe 28 të acquis-së së BE-së. Ajo është gjithashtu e lidhur ngushtë me Axhendën Kombëtare të Reformave të Shqipërisë 2024-2027, prioritetet e Reformës dhe Rritjes të BE-së për kapitalin njerëzor, shtyllën e Kohezionit Social të SKZHIE 2030, dhe Programin e Reformave Ekonomike. Duke mbështetur reformat që rrisin produktivitetin, përmirësojnë kalimet në tregun e punës dhe forcojnë ofrimin e shërbimeve gjithëpërfshirëse, ajo çon përpara rrugëtimin e Shqipërisë drejt anëtarësimit në BE, ndërsa ofron përmirësime konkrete në jetën e njerëzve dhe përforcon kohezionin social.

REZULTATI 1

Brenda vitit 2031, njerëzit në Shqipëri, veçanërisht gratë dhe vajzat dhe ata në rrezik për të mbetur pas, do të kenë forcuar kapitalin njerëzor, duke përfshirë përmirësimin e rezultateve të të nxënësve, aftësive përgatitore për të ardhmen dhe perspektivave të punës së denjë, si dhe do të kenë akses të barabartë në shërbime shëndetësore, sociale, dhe mbrojtjeje për fëmijët, të cilat janë cilësore, gjithëpërfshirëse, dhe të përgjigjshme ndaj gjinisë, duke kontribuar në qëndrueshmërinë demografike dhe kohezionin social.

Teoria e Ndryshimit:

Logjika e ndryshimit është se nëse Shqipëria i) përmirëson sistemet shëndetësore, arsimore, sociale dhe të mbrojtjes së fëmijëve, që janë universale, të drejta dhe të përgjigjshme ndaj gjinisë; ii) rrit cilësinë dhe përshtatshmërinë e shërbimeve; iii) përmirëson koordinimin ndërmjet sektorëve dhe niveleve të qeverisjes duke zgjeruar aksesin e bazuar në të drejtat për grupet që rrezikojnë të mbeten pas; dhe iv) ngre mekanizma reagues ndaj goditjeve, që mbrojnë familjet gjatë krizave, atëherë formimi i kapitalit njerëzor do të përshpejtohet, varfëria dhe përjashtimi do të bien, pjesëmarrja në tregun e punës do të rritet, duke përfshirë pjesëmarrjen e grave nëpërmjet reformave në ekonominë e kujdesit, dhe kohezioni social dhe qëndrueshmëria demografike do të përmirësohen.

Në terma praktikë:

Mbështetja e OKB-së do të kontribuojë në këtë transformim duke vepruar si një partner i bazuar në prova dhe norma për zhvillimin njerëzor, i mbështetur te MSHU-ja, mbrojtja sociale, eliminimi i DHBGJ-së dhe mbrojtja e fëmijëve, dhe duke respektuar parimin LNOB. OKB-ja do të mbështesë reformat politike dhe ligjore, standardet, monitorimin e fokusuar të drejtësisë, dhe cilësinë e zbatimit për të siguruar përmirësime konkrete në jetën e njerëzve. OKB-ja do të thërrasë aktorët lidhur me kalimet në tregun e punës për të përmirësuar përputhshmërinë e ofertës së aftësive me kërkesën për punë, për të forcuar edukimin për sipërmarrjen dhe drejtimit nga shkolla në punë, për të zgjeruar praktikën dhe modelet e arsimit të dyfishtë dhe për të promovuar punën e denjë. Ajo gjithashtu do

të shërbejë si një urë midis sektorëve socialë dhe procesit të anëtarësimit në BE, duke i shndërruar kërkesat e *acquis*-së në reforma të zbatueshme dhe duke forcuar koordinimin në arsim, aftësim dhe punësim, mbrojtje sociale dhe përfshirje, barazi gjinore, mbrojtje të fëmijëve dhe shëndetësi. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet shtrirjes së mbulimit dhe përshtatshmërisë së përfitimeve të mbrojtjes sociale, duke përfshirë pensionet, pagesën për aftësinë e kufizuar, papunësinë dhe përfitimet për fëmijët, duke zgjeruar mbulimin për punëtorët informalë dhe jostandardë, personat në zona rurale, të vetëpunësuarit dhe punëtorët migrantë, dhe duke siguruar portabilitetin e të drejtave të sigurimeve shoqërore në përputhje me standardet e BE-së.

Produkti 1.1

Shërbime shëndetësore me cilësi të lartë dhe gjithëpërfshirëse

Deri në vitin 2031, të gjithë personat në Shqipëri do të gëzojnë shëndet dhe mirëqenie më të mirë, do të kenë më shumë besim te sistemi shëndetësor, do të përfitojnë nga kujdesi dhe infrastruktura e integruar, me cilësi më të lartë, shumëdisiplinore dhe me përgjigjshmëri gjinore, që trajton të gjitha nevojat shëndetësore, ndërsa do të jenë më të mbrojtur nga kërcënimet dhe emergjencat shëndetësore.

OKB-ja do ta mbështesë Shqipërinë në forcimin e **sistemeve shëndetësore të drejta, me cilësi të lartë dhe të qëndrueshme**, që ofrojnë **kujdes të integruar, me në qendër njerëzit** dhe mbrojnë të gjithë njerëzit, veçanërisht ata në rrezik që të

Instituti i Shëndetit Publik (ISHP), me mbështetjen e UNICEF-it, gjatë nisjes së fushatës së vaksinimit kundër fruthit, shtytave dhe rubeolës.

mbeten pas. Deri në vitin 2031, kjo mbështetje do të kontribuojë në **shëndet dhe mirëqenie të përmirësuar, besim më të madh te sistemi shëndetësor dhe barrierat financiare, gjeografike dhe administrative më të pakta ndaj aksesit gjatë gjithë jetës**. Kuadri i Bashkëpunimit është i bashkërenduar me angazhimet e Shqipërisë për **Mbulim Shëndetësor Universal (MSHU), acquis-në e shëndetit dhe atë sociale të BE-së** dhe rregulloret ndërkombëtare për shëndetin. Angazhimi i OKB-së do të përqendrohet në **këshillimin politik në nivelin e lartë, forcimin institucional dhe integrimin e sistemeve**, duke mbështetur reformat e MSHU-së, financimin për shëndetësinë, axhendën dixhitale të shëndetit, kujdes shëndetësor parësor dhe shërbime parandaluese më cilësore dhe reagime më të mira ndaj sëmundjeve jo të transmetueshme (SJT). Vëmendje e veçantë do t'u kushtohet zonave të nënshërbyera dhe grupeve të cenueshme, duke përfshirë gratë, komunitetet romë dhe egjiptiane, popullatat rurale, migrantët, ata që janë zhvendosur me forcë dhe personat pa shtetësi, personat me aftësi të kufizuara, popullatat kyç, personat e moshuar dhe familjet me të ardhura të ulëta, në përputhje me parimin "Askush të mos mbetet pas". **Shëndeti mendor** do të trajtohet si një komponent thelbësor i përmirësimit të sistemit shëndetësor. OKB-ja do të mbështesë zgjerimin e shërbimeve

të shëndetit mendor të bazuara në komunitet, në të drejta dhe të integruara, me fokus te të mbijetuarit e traumës, torturës, dhunës me bazë gjinore dhe trafikimit, si dhe fëmijëve, adoleshentëve dhe personave të moshuar. Integrimi i shërbimeve shëndetësore dhe sociale në nivelin e komunitetit do të jetë prioritet për të siguruar vazhdimësinë e kujdesit për grupet e pafavorizuara. **Siguria shëndetësore dhe gatishmëria në raste emergjence** do të forcohet nëpërmjet mbështetjes për planet e sigurisë shëndetësore me shumë rreziqe dhe gatishmërisë për pandemitë, të bazuara te kapacitetet thelbësore të Rregulloreve Ndërkombëtare të Shëndetit (RRNSH) dhe të bashkërenduara me kërkesat e BE-së. Mbikëqyrja e bazuar në ngjarje dhe tregues, sistemet e paralajmërimit të hershëm dhe bashkëpunimi ndërkufitar, përfshirë me Qendrën Europiane për Parandalimin dhe Kontrollin e Sëmundjeve (ECDC), do të forcohen për të mundësuar zbulimin dhe reagimin e shpejtë ndaj kërcënimeve për shëndetin. OKB-ja do ta mbështesë Shqipërinë edhe për pakësimin e faktorëve të riskut për SJT-të, duke përmirësuar promovimin e shëndetit, njohuritë shëndetësore dhe veprimin ndërsektorial, duke përfshirë zbatimin e ndërhyrjeve "best buy" (me efikasitet kostoje) të OBSH-së dhe angazhimeve sipas Konventës Kuadër për Kontrollin e Duhanit. **Shëndeti i fëmijëve dhe adoleshentëve** do të avancojë nëpërmjet përmirësimit të shërbimeve të vaksinimit dhe shëndetit mendor. Vëmendje e mëtejshme do t'i kushtohet shëndetit seksual dhe riprodhues dhe promovimit të stileve të shëndetshme të jetesës, ndërsa **plakja e shëndetshme** do të mbështetet me anë të shërbimeve të integruara shëndetësore, të kujdesit dhe sociale, që përgjigjen ndaj nevojave të ndryshme të të moshuarve. **Ndryshimet klimatike, si një rrezik shëndetësor në rritje**, do të trajtohen nëpërmjet planifikimit kombëtar të përshtatjes ndaj klimës dhe shëndetit, duke përfshirë planet e veprimit për shëndetin në lidhje me të nxehtin sipas një qasjeje më të gjerë të aftësisë ripërtëritëse ndaj rreziqeve të shumfishta. **Dixhitalizimi dhe të dhënat** do të shfrytëzohen si mundësi për të gjithë sistemin, duke forcuar sistemet e informacionit shëndetësor, mbikëqyrjen, pilotimet e telemjekësisë dhe vendimmarrjen e bazuar te provat, ndërsa sigurojnë përfshirjen, mbrojtjen e të dhënave dhe njohuritë dixhitale. Nëpërmjet këtyre përpjekjeve të

ndërthurura, Kuadri i Bashkëpunimit do ta mbështesë Shqipërinë në ngritjen e një **sistemi shëndetësor të besueshëm, gjithëpërfshirës dhe të përgatitur për të ardhmen**, duke kontribuar në anëtarësimin në BE, përshejtimin e OZHQ-ve dhe realizimin e së drejtës për shëndet për të gjithë.

Produkti 1.2

Arsim gjithëpërfshirës dhe transformues

Deri në vitin 2031, sistemet arsimore do të ofrojnë mundësi më të përshtatshme, gjithëpërfshirëse, novatore dhe të barabarta për të nxënë, të mbështetura nga infrastruktura përfshirëse, që nga fëmijëria e hershme deri në nivelin e shkollës së mesme, çka do të sjellë përmirësimin e rezultateve të të nxënës dhe pakësimin e dallimeve në bazë të gjinisë, vendndodhjes dhe statusit socio-ekonomik, me vëmendje të veçantë ndaj pengesave që vajzat hasin lidhur me aksesin, qëndrimin në shkollë dhe përfundimin e shkollimit.

Kuadri i Bashkëpunimit do ta mbështesë Shqipërinë në përmirësimin e **zhvillimit në fëmijërinë e hershme dhe arsimit parashkollor**, duke njohur rolin e tyre qendror në **përgatitjen për të nxënë, reduktimin e pabarazive ndërbreznore dhe mundësimin e pjesëmarrjes së grave në tregun e punës** duke lehtësuar kufizimet e kujdesit për fëmijët. Mbështetja e OKB-së do të përqendrohet në forcimin e **kornizës politike dhe financiare për edukimin dhe kujdesin në fëmijërinë e hershme**, përmirësimin e **standardeve të cilësisë së shërbimeve**, dhe **ngritjen e kapaciteteve vendore të ofrimit të shërbimit** për të siguruar **akses të drejtë** në zonat urbane, rurale dhe të pafavorizuara. Në **arsimin bazë dhe të mesëm**, OKB-ja do të mbështesë përpjekjet për të rritur **cilësinë dhe rezultatet e të nxënës** nëpërmjet përmirësimit të kurrikulave, pedagogjisë, kompetencave të mësuesve, sistemeve të vlerësimit të të nxënës dhe infrastrukturës shkollore, duke promovuar **mjediset e nxënës të sigurt, gjithëpërfshirëse dhe mbështetëse. Qasjet e arsimit gjithëpërfshirës dhe të përgjigjshëm ndaj gjinisë** do të kenë përparësi për të trajtuar pabarazitë e lidhura me statusin socio-ekonomik, gjeografinë, aftësinë e kufizuar dhe gjininë, me vëmendje të veçantë të

garantimi që shkollat do të jenë hapësira të sigurt, pa diskriminim, ngacnim dhe dhunë, dhe mbështetëse për mirëqenien e përgjithshme të nxënësve.

Kuadri i Bashkëpunimit do të vendosë theks të veçantë të **përfshirja, qëndrimi në shkollë dhe përparimi i nxënësve të cenueshëm**, veçanërisht **fëmijëve romë dhe egjiptianë, adoleshentëve dhe të rinjve me aftësi të kufizuara, fëmijëve nga familjet e varfra, komunitete rurale, dhe fëmijëve migrantë, të zhvendosur me forcë dhe pa shtetësi**. Mbështetja i përbashkët dhe masat e synuara do të mbështesin aksesin në sistemet arsimore kombëtare, do të reduktojnë gjasat e braktisjes së shkollës dhe do të përmirësojnë kalimet nëpërmjet arsimit të mesëm të ulët dhe të lartë. Mbështetja e OKB-së do të përputhet me **reformat arsimore të BE-së dhe treguesit rajonalë**, duke përdorur të **dhëna, prova dhe analizë sistemi** për të trajtuar boshllëqet në të nxënë dhe për të përmirësuar performancën e përgjithshme të sistemit.

Mësimi dixhital do të promovohet si pjesë e modernizimit të arsimit, me masa mbrojtëse të qarta për **të pakësuar ndasitë dixhitale** dhe për të garantuar **përdorim të sigurt dhe të përgjegjshëm të teknologjive dixhitale**. Sipas rastit, **edukimi për sipërmarrjen dhe njohja e tranzicioneve të gjelbra dhe dixhitale** do të integrohen për të përmirësuar **drejtëtimet e ardhshme, autonominë dhe punësueshmërinë e nxënësve dhe studentëve**. Duke njohur lidhjet midis

Programi #EU4Schools: Ndërtim Shkolle, Ndërtim Endrra!

arsimit, kulturës dhe përfshirjes sociale, OKB-ja do të mbështesë qasjet që shfrytëzojnë **të nxënit kulturor dhe krijues, trashëgiminë dhe pjesëmarrjen kulturore** për të forcuar identitetin, përfshirjen dhe angazhimin e të rinjve. Përpjekjet do të përqendrohen gjithashtu te përmirësimi i mjediseve të të nxënit dhe mirëqenies së nxënësve nëpërmjet drejtuesve shkollorë të aftë, partneriteteve të ngushta me komunitetin, dhe, sipas rastit, qasjeve të orientuara drejt parandalimit, që trajtojnë sjelljet e rrezikshme nëpërmjet zhvillimit të aftësive për jetën dhe krijimit të mjediseve shkollore pozitive.

Produkti 1.3

Aftësitë përgatitore për të ardhmen për punët e shekullit 21

Deri në vitin 2031, sistemet për zhvillimin e aftësive dhe mbështetjen e punësimit do t'u ofrojnë grave dhe burrave, veçanërisht atyre që rrezikojnë të mbeten pas, aftësi përgatitore të përshtatshme për të ardhmen dhe shërbime gjithëpërfshirëse që përmirësojnë mundësitë për punësim, sipërmarrje dhe mobilitet në tregun e punës, si dhe lehtësojnë kalimin nga arsimi në punë, duke kontribuar në rritjen e produktivitetit dhe qëndrueshmërisë demografike.

Kuadri i Bashkëpunimit do ta mbështesë Shqipërinë në përmirësimin e **aftësive të integruara**,⁵⁵ **punësimit dhe sistemeve të tregut të punës** që përgjigjen ndaj **rënies demografike, mungesës së krahut të punës dhe presioneve të migracionit**, duke mundësuar **akses gjithëpërfshirës në punë të denjë gjatë gjithë ciklit të jetës**. Deri në vitin 2031, gratë dhe burrat, veçanërisht të rinjtë dhe grupet që rrezikojnë të mbeten pas, do të fitojnë aftësi përgatitore për të ardhmen dhe do të përfitojnë nga **kalime më të lehta nga shkolla në punë**, mundësi punësimi më të mira dhe **edukim dhe forma mbështetjeje për sipërmarrjen e qëndrueshme**, duke kontribuar në produktivitet, kohezion social dhe qëndrueshmëri demografike. Mbështetja e OKB-së do të përqendrohet te reformat

e harmonizuara me BE-në në politikat aktive të tregut të punës, arsimin dhe formimin profesional (AFP), të nxënit gjatë gjithë jetës, rikualifikimin dhe rritjen e aftësive, duke siguruar përgatitjen për nevojat e tregut të punës pas anëtarësimit. Këtu përfshihet përmirësimi i përshtatshmërisë dhe cilësisë së AFP-së dhe të nxënit gjatë gjithë jetës, përmirësimi i ndërmjetësimit të tregut të punës, parashikimi i kërkesës për aftësi, mbështetja për njohjen e kualifikimeve dhe lehtësimi i mobilitetit të punës dhe riintegritit të personave të kthyer dhe migrantëve. Formalizimi dhe përmirësimi i sektorëve ekonomikë strategjikë do të mbështetet si një rrugë drejt punës së denjë dhe konkurrueshmërisë,

Zvogëlimi i numrit të të rinjve NEET do të trajtohet me anë të **programeve të integruara**, që kombinojnë mbulimin, këshillimin, zhvillimin e aftësive, mbështetjen për punësim, dhe drejtimet për vendosjen në punë, me vëmendje të posaçme te **të rinjtë në zonat rurale, gratë e reja dhe personat që përballen me disavantazhe të shumëfishta**. OKB-ja do të përmirësojë **këshillimin për karrierën, praktikat profesionale dhe arsimin e dyfishtë, si dhe të nxënit në vendin e punës** nëpërmjet bashkëpunimit të strukturuar midis qeverisë, bashkive, ofruesve të arsimit dhe AFP-së, punëdhënësve, shoqatave të biznesit, partnerëve socialë, shoqërisë civile, dhe organizatave të të rinjve. Do të mbështetet sipërmarrja nga të rinjtë dhe inovacioni i udhëhequr nga të rinjtë, të prioritetizuar nga Qeveria dhe BE-ja, duke përfshirë edhe në sektorët kulturorë dhe krijues. Për të shmangur theksimin e varësisë nga grantet, **mbështetja për sipërmarrjen** do të përqendrohet te **zhvillimi i qëndrueshëm i biznesit dhe mekanizmat e financimit të përgjegjshëm**, duke përfshirë **instrumentet e garancisë për kredi**, ku është e mundur, duke promovuar vijimësinë e tregut dhe qëndrueshmërinë afatgjatë. Një **perspektivë e fortë gjinore** do të integrohet në të gjitha ndërhyrjet, duke trajtuar punësimin e grave, sipërmarrjen e udhëhequr nga gratë, pjesëmarrjen

55. Duke përfshirë Aftësitë për Jetën dhe Aftësitë Profesionale, gjithashtu theksi tek edukimi për sipërmarrjen pasi të rinjtë mund t'i druhen marrjes përsipër të riskut, veçanërisht në AFPT dhe në arsimin e mesëm dhe të lartë, krahas ndërgjegjësimit për njohuritë ekologjike dhe dhjetale të kërkuara nga tregu i punës.

e grave dhe vajzave në STEM, hendekun gjinor në pagë, ndarjen gjinore të profesioneve dhe zgjerimin e vendeve të denja të punës në ekonominë formale të kujdesit. Masat specifike do të sigurojnë që **azilkërkuesit dhe refugjatët do të kenë akses** në zhvillimin e aftësive, formimin profesional dhe mundësitë e punësimit, duke mbështetur përfshirjen, vetëmbështetjen dhe kohezionin social. Në të gjitha ndërhyrjet, OKB-ja do të promovojë **standardet e punës së denjë, përmirësimin e kushteve të punës dhe parandalimin e dhunës dhe ngacmimeve në botën e punës**, duke kontribuar në gatishmërinë e Shqipërisë për anëtarësim në BE dhe në pjesëmarrjen efektive në tregjet e punës pas anëtarësimit.

Produkti 1.4

Sistemet sociale të përshtatura për të ardhmen

Deri në vitin 2031, sistemet e mbrojtjes sociale dhe të kujdesit do të ofrojnë mbështetje gjithëpërfshirëse, me në qendër fëmijën, të përgjigjshme ndaj gjinisë dhe të afta t'u përgjigjen goditjeve përgjatë gjithë ciklit të jetës, duke përfshirë masa që njohin, reduktojnë dhe rishpërndajnë punën e papaguar të kujdesit, duke ulur cenueshmërinë dhe duke kontribuar në kohezionin social.

Kjo arritje synon forcimin e **sistemeve gjithëpërfshirëse të mbrojtjes sociale dhe kujdesit, me në qendër fëmijën, që i përgjigjet gjinisë dhe të afta t'u përgjigjen goditjeve**, si një bazë për **uljen e varfërisë, zhvillimin e kapitalit njerëzor dhe forcimin e kohezionit social**. Kuadri i Bashkëpunimit do të mbështesë reforma për **shtrirjen e mbulimit, përmirësimin e përshtatshmërisë dhe të synimit të përfitimeve të mbrojtjes sociale**, rritjen e koherencës ndërmjet skemave dhe forcimin e **aftësisë së tyre për t'iu përgjigjur goditjeve ekonomike, klimatike dhe rritjes së çmimeve të ushqimeve** përgjatë gjithë ciklit të jetës. Duke marrë parasysh nivelet e larta të informalitetit në Shqipëri, reformat do të përqendrohen në shtrirjen e mbulimit të kontributeve të sigurimeve shoqërore për punonjësit informalë dhe ata jostandardë, nëpërmjet **mekanizmave të thjeshtuar të kontributeve, stimuljve për formalizim,**

Duke punuar drejt të drejtave me persona në nevojë dhe grupe të marginalizuara.

përmirësimit të sistemeve të përputhshmërisë dhe përmirësimit të inspektimit të punës. Qasjet e integruara që lidhin strategjitë e formalizimit me stimujt e mbrojtjes sociale do të mbështesin zgjerimin e qëndrueshëm të bazës kontribuese. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet **forcimit të lidhjeve ndërmjet mbrojtjes sociale dhe sigurisë ushqimore**, duke përfshirë shtrirjen e mbulimit për punonjësit informalë në zonat rurale dhe për gratë, si dhe zhvillimin e mekanizmave që reagojnë ndaj goditjeve për të mbrojtur fuqinë blerëse të familjeve gjatë rritjes së çmimeve të ushqimeve dhe goditjeve të lidhura me ndryshimet klimatike. Këta mekanizma do të përfshijnë forcimin e stabilizuesve automatikë, mekanizma financimi për kontingjenca dhe koordinim më të mirë ndërmjet regjistrave sociale, shërbimeve të punësimit dhe sistemeve të reagimit ndaj fatkeqësive, për të siguruar shkallëzim të shpejtë dhe të bazuar te të drejtat.

Shërbimi i integruar i mbrojtjes sociale dhe kujdesit do të zgjerohet në të gjitha bashkitë, duke përmirësuar aksesin dhe cilësinë e shërbimeve, veçanërisht në zonat rurale dhe për personat me aftësi të kufizuara, migrantët, dhe grupe të tjera që rrezikojnë të mbeten pas. **Rregullimet institucionale, planifikimi në nivel vendor dhe mekanizmat e financimit** do të forcohen për të përmirësuar qëndrueshmërinë dhe parashikueshmërinë

e sistemit, të mbështetura nga **profesionalizimi i fuqisë punëtore, trajnimi i vazhdueshëm dhe sistemet e integruara të informacionit të menaxhimit**. Për të siguruar qëndrueshmëri afatgjatë dhe drejtësi ndërbreznore, Qeveria do të mbështetet në kryerjen e **vlerësimeve të rregullta aktuariale** të skemave të pensioneve dhe sigurimeve shoqërore, në forcimin e mbledhjes së kontributeve, avancimin e **dixhitalizimit të administrimit të sigurimeve shoqërore** dhe përafrimin e reformave parametrike me standardet e BE-së, duke garantuar njëkohësisht përshtatshmërinë e përfitimeve.

Një prioritet kyç do të jetë **ekonomia e kujdesit**, përfshirë **kujdesin për fëmijët, kujdesin për të moshuarit dhe kujdesin afatgjatë**, duke njohur rolin e saj në **pjesëmarrjen e grave në tregun e punës, në barazinë gjinore dhe në qëndrueshmërinë demografike**, si edhe në **njohjen, reduktimin dhe rishpërndarjen e punës së papaguar të kujdesit**. Zgjerimi i ekonomisë së kujdesit do të trajtohet si një nxitës strategjik i punësimit dhe produktivitetit, duke mbështetur **krijimin e vendeve të denja të punës**, forcimin e **mbrojtjes së lejes së lindjes dhe të prindërimit** në përputhje me Konventën nr. 183 të ILO-s, promovimin e **ndarjes së përgjegjësisë të kujdesit** dhe përmirësimin e kushteve të punës në këtë sektor. **Reforma në fushën e aftësisë së kufizuar** e bazuar tek të drejtat do të konsolidohet përgjatë gjithë spektrit të ndërhyrjeve, me lidhje më të forta me arsimin, zhvillimin e aftësive dhe punësimin. **Çështjet e ushqyerjes** do të trajtohen në përputhje me acquis-në e BE-së për sigurinë ushqimore dhe mbrojtjen e konsumatorit, në përgjigje të rritjes së obezitetit dhe pranisë së vazhdueshme të rasteve të kequshqyerjes të fëmijët. Masat do të përmirësojnë **përbalueshmërinë e dietave të shëndetshme për familjet me të ardhura të ulëta** nëpërmjet ndërhyrjeve të bazuara në prova në mjedisin ushqimor, duke përfshirë masa sjellore dhe fiskale, si dhe nisma në shkolla dhe komunitete, të koordinuara me sistemin shëndetësor dhe atë arsimor. Lidhjet më të forta ndërmjet ndihmës sociale, politikave aktive të tregut të punës dhe shërbimeve të punësimit do të nxisin pjesëmarrjen gjithëpërfshirëse në tregun e punës, ndërsa **rrugët**

e integruara të aktivizimit do të mbështesin **të rinjtë, gratë, personat me aftësi të kufizuara dhe migrantët e kthyer** në kalimin nga ndihma sociale drejt punësimit të denjë dhe formal.

Produkti 1.5

Parandalimi dhe mbrojtja nga dhuna ndaj grave dhe fëmijëve

Deri në vitin 2031, mekanizmat kombëtarë dhe vendorë për trajtimin e dhunës ndaj grave dhe për mbrojtjen e fëmijëve do të forcohen për të ofruar shërbime të integruara, të përgjigjshme gjinore, me dijeni për traumën, të përqendruara te të mbijetuarit dhe të aksesueshme për parandalimin dhe reagimin ndaj dhunës, të mbështetura nga përmirësimi i kuadrove normativë dhe të politikave, koordinimi efektiv ndërsektorial dhe ndryshimet e qëndrueshme pozitive të normave shoqërore.

Kjo arritje vendos theks të veçantë te **parandalimi dhe mbrojtja nga dhuna ndaj grave dhe fëmijëve**, duke forcuar **mekanizmat kombëtarë dhe vendorë** për ofrimin e **shërbimeve të integruara, të përgjigjshme gjinore, me dijeni për traumën, me në qendër të mbijetuarit dhe të aksesueshme për parandalimin dhe reagimin ndaj dhunës**. Kuadri i Bashkëpunimit do të mbështesë përmirësimin e kuadrove normativë dhe të politikave, forcimin e koordinimit ndërsektorial dhe nxitjen e ndryshimeve të qëndrueshme pozitive të normave shoqërore që përkrahin dhunën.

Në fushën e **dhunës me bazë gjinore dhe dhunës ndaj grave (DHBGJ/DHNG)**, mbështetja e OKB-së do të fokusohet te përmirësimi i **shërbimeve me në qendër të mbijetuarat, te përmirësimi i mekanizmave të referimit dhe te koordinimi** ndërmjet policisë, sistemit të drejtësisë, shërbimeve shëndetësore dhe atyre sociale, si dhe te zbatimi më efektiv i legjislacionit për barazinë gjinore dhe i kuotave përkatëse. Përpjekjet për parandalim do të përfshijnë angazhimin e burrave dhe djemve, trajtimin e stereotipave gjinorë dhe normave e praktikave të dëmshme nëpërmjet fushatave ndërgjegjësuese, bashkëpunimit me mediat dhe mbështetjes për strehët dhe rrugët e

riintegrimi i socio-ekonomik të të mbijetuarave. Në fushën e **mbrojtjes së fëmijëve dhe parandalimit të dhunës ndaj fëmijëve**, mbështetja do të synojë forcimin e **kuadrit ligjor dhe politik**, përmirësimin e mekanizmave të **kontrollit të pranimit në kujdes dhe të kujdesit alternativ**, si dhe **menaxhimin e koordinuar të rasteve** nëpërmjet Njësive të Mbrojtjes së Fëmijëve dhe mekanizmave ndërsektoriale. Kjo mbështetje do të plotësohet me **përmirësimin e sistemeve të të dhënave dhe monitorimit**, zgjerimin e **shërbimeve të përqendruara te fëmija dhe familja dhe me dijeni për traumën**, si dhe me **nisma kombëtare për parandalim dhe ndryshim të sjelljes**. Në të gjitha ndërhyrjet do të sigurohet përfshirja sistematike e grupeve që rrezikojnë të mbeten pas, duke përfshirë personat me aftësi të kufizuara, komunitetet romë dhe egjiptiane, migrantët, familjet e varfra në zonat rurale, personat e zhvendosur me forcë dhe personat pa shtetësi. Masat e posaçme do të mbështesin azilkërkuesit dhe refugjatët për të pasur akses në mbrojtje, shërbime sociale dhe mekanizma reagimi ndaj dhunës me bazë gjinore, duke forcuar përfshirjen, sigurinë dhe kohezionin social.

Lidhjet me Fushat e tjera Prioritare: Zhvillimi gjithëpërfshirës i kapitalit njerëzor: Fusha Prioritare 1 është ngushtësisht e lidhur me **transformimin ekonomik të qëndrueshëm dhe qeverisjen efektive**, pasi investimet në kapitalin njerëzor varen nga progresi në Kuadrin e Bashkëpunimit dhe e përforcojnë atë. **Transformimi ekonomik dhe zhvillimi ekologjik gjithëpërfshirës** duhet të avancojnë paralelisht me **reformat në arsim (përfshirë AFPT-në), shëndetësi dhe mbrojtje sociale**, duke siguruar që gratë, të rinjtë, komunitetet romë dhe egjiptiane, personat me aftësi të kufizuara, migrantët dhe popullatat rurale të kenë aftësitë, kushtet shëndetësore dhe mbështetjen sociale të nevojshme për të marrë pjesë në një ekonomi më ekologjik dhe më dixhitale. **Qëndrueshmëria dhe barazia e investimeve në kapitalin njerëzor** varen nga **reformat e qeverisjes** sipas Fushës Prioritare 3, duke përfshirë forcimin e administratës publike, menaxhimin e financave publike, llogaridhënien

Ndërgjegjësim kundër trafikimit të qenieve njerëzore në kuadër të fushatës kombëtare të UNICEF-it #EVerretatN'Dritë.

dhe aksesin në drejtësi, për të siguruar që sistemi arsimor, shëndetësor dhe ai i mbrojtjes sociale të financohen siç duhet, të qeverisen mirë dhe të bazohen te të drejtat. **Mbrojtja sociale reaguese ndaj goditjeve dhe sistemet shëndetësore dhe arsimore të qëndrueshme** sipas Fushës Prioritare 1 forcojnë **përshtatjen ndaj klimës, zvogëlimin e riskut nga fatkeqësitë dhe aftësinë ripërtëritëse ekonomike** sipas Fushës Prioritare 2, duke mundësuar që familjet dhe komunitetet t'i përballojnë goditjet pa zhbërë përparimet në zhvillim. Një rol më i fuqishëm i grave në tregun e punës, i mbështetur nëpërmjet reformave të ekonomisë së kujdesit, parandalimit të dhunës me bazë gjinore dhe garantimit të aksesit të barabartë në arsim, zhvillimin e aftësive dhe punësim, përbën një faktor kyç që përshkon të gjitha fushat prioritare, duke kontribuar në **qëndrueshmërinë demografike, kohezionin social dhe arritjen e OZHQ-ve**. Një **qasje e integruar "Një Shëndet" (One Health)** lidh rezultatet në zhvillimin e kapitalit njerëzor me qëndrueshmërinë mjedisore, duke njohur ndërvarësinë ndërmjet shëndetit të njerëzve, sistemeve ushqimore, shëndetit të kafshëve dhe ekosistemeve. **Reformat në mbrojtjen sociale dhe në tregun e punës** do të hartohen nëpërmjet **dialogut social të strukturuar dhe konsultimit trepalësh**, duke forcuar përgjegjësinë institucionale, legjitimitetin dhe qëndrueshmërinë e tyre, në përputhje me parimet e qeverisjes sociale të Bashkimit Europian.

Transformimi Ekonomik i Qëndrueshëm dhe Zhvillimi Ekologjik Gjithëpërfshirës

Arsyetimi

Fusha Prioritare 2 trajton nevojën e Shqipërisë për të kaluar drejt një **ekonomie më konkurruese, të qëndrueshme, më ekologjik dhe të mundësuar nëpërmjet teknologjive dixhitale**, e aftë të gjenerojë produktivitet më të lartë, vende të denja pune, konkurrueshmëri më të fortë të ndërmarrjeve dhe ulje të pabarazive territoriale, duke u përafëruar njëkohësisht me **kërkesat për anëtarësim në BE dhe angazhimet ndërkombëtare të Shqipërisë**.⁵⁶ Ajo promovon **transformimin strukturor të ekonomisë**, të përqendruar në përmirësimin industrial, rritjen e produktivitetit të NVM-ve dhe zhvillimin e zinxhirëve të vlerës, duke siguruar që zgjerimi ekonomik do të përkthehet në **rezultate punësimi të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse**. Fusha Prioritare 2 zhvillon njëkohësisht konkurrueshmërinë, tranzicionet e gjelbra dhe detare, transformimin rural dhe qëndrueshmërinë ndaj goditjeve. Ajo shkon qëllimisht përtej ndërhyrjeve specifike për klimën për të mbështetur **transformimin ekonomik sistematik**, duke përfshirë përmirësimin industrial dhe bujqësor, konkurrueshmërinë dhe rritjen e produktivitetit të NVM-ve, zhvillimin e zinxhirëve të vlerës, zgjerimin e ekonomisë dixhitale, inovacionin dhe ekosistemet e kërkimit dhe zhvillimit (KZH), formalizimin e ndërmarrjeve dhe krijimin e **vendeve të denja dhe të qëndrueshme të punës**, si dhe zbatimin e

Praktikave të Përgjegjshme të Biznesit dhe të Kujdesit të Duhur ndaj të Drejtave të Njeriut.

Një premisë qendrore është se konkurrueshmëria e Shqipërisë dhe gatishmëria për tregun e BE-së varen nga **forcimi i aftësive prodhuese në të gjitha ndërmarrjet e vogla dhe të mesme dhe sektorët industrialë**, duke u mundësuar firmave të përmbushin standardet rregullatore, të cilësisë, qëndrueshmërisë, mjedisore dhe të punës të BE-së, duke përmirësuar njëkohësisht produktivitetin dhe aftësinë ripërtëritëse. Kjo kërkon infrastrukturë vendore më të mirë dhe cilësore, përmirësimin e ndërmarrjeve dhe sisteme dixhitale dhe institucionale të afta për të zbatuar *acquis*-në në praktikë, pa të cilat firmat rrezikojnë përjashtimin nga tregjet e rregulluara nga BE-ja.

Në bujqësi dhe zhvillim rural, kjo përfshin forcimin e mjedisit të favorshëm dhe kapacitetit institucional për të përmbushur **kërkesat e Politikës së Përbashkët Bujqësore të BE-së (KPB)**, duke përfshirë zbatimin efektiv të Sistemit të Integruar të Administrimit dhe Kontrollit (SIAC) dhe Sistemit të Identifikimit të Parcelave të Tokës (SIPT). Fusha Prioritare njeh gjithashtu **trashëgiminë kulturore dhe burimet kulturore** si komponentë thelbësorë të transformimit të qëndrueshëm ekonomik, duke mbështetur

⁵⁶. Duke përfshirë angazhimet sipas 3 Konventave të OKB-së, që vijnë nga Konferenca e Rios në vitin 1992, veçanërisht Marrëveshja e KKKBNK-së/Parisit dhe 2KKP-të e Shqipërisë, si dhe Pakti i Gjelbër i BE-së dhe Agjenda e Gjelbër e Ballkanit Perëndimor

turizmin e përgjegjshëm, zinxhirët vendorë gjithëpërfshirës të vlerave, krijimin e vendeve të punës dhe zhvillimin e bazuar në vend, veçanërisht në zonat rurale, bregdetare dhe të pasura me trashëgimi. Paralelisht, pasuritë bregdetare dhe detare të Shqipërisë ofrojnë mundësi për një **ekonomi detare të qëndrueshme**, në përputhje me Dekadën e OKB-së për Shkençën e Oqeanit për Zhvillim të Qëndrueshëm, duke nxitur inovacionin, vendet e denja të punës detare dhe duke ngritur kapacitetet kombëtare në shkencën detare, politikat, qeverisjen dhe zhvillimin e aftësive, duke përfshirë edhe profesionistët në fillimet e karrierës. KB-ja do të pozicionojë zhvillimin dhe zbatimin e NDC 3.0 të Shqipërisë si një element qendror që orienton mbështetjen e OKB-së në kuadër të Fushës Prioritare 2, dhe do të eksplorojë mundësi për të trajtuar ndotjen e ajrit, e cila u njoh si një sfidë në analizat e kontekstit të vendit. KB do të mbështesë më tej integrimin e trashëgimisë kulturore me turizmin e përgjegjshëm dhe dhe *value-chain* të ekonomisë kreative, si një mjet për zhvillimin lokal gjithëpërfshirës, punësimin dinjitoz (veçanërisht për gratë dhe moshën e re në zonat rurale dhe ato të pasura me trashëgimi), kohezionin komunitar dhe vlerësimin e njohurive tradicionale.

Kjo Fushë Prioritare u përgjigjet drejtpërdrejt analizave të kontekstit që identifikojnë **performancën e dobët industriale, produktivitetin e ulët, diversifikimin e kufizuar të sektorit privat, stancacionin në sistemet rurale dhe agroushqimore, degradimin mjedisor, risqet klimatike në rritje dhe mospërputhjet në tregun e punës**, duke përfshirë ato që përforcojnë **hendeqet gjinore në punësim dhe sipërmarrje**. Këto kufizime janë formuar nga normat e rrënjosura gjinore, përgjegjësitë disproporcionale të papaguara të kujdesit, ndarja sektoriale dhe profesionale, si dhe qasja e pabarabartë e grave në financim, tokë, teknologji, tregje dhe rrjete biznesi, të cilat ulin pjesëmarrjen në fuqinë punëtore, të

ardhurat dhe sipërmarrjen. Së bashku, këto sfida kontribuojnë në pabarazitë rajonale, presionet e migracionit jashtë vendit dhe rënien demografike, ndërkohë që kufizojnë gatishmërinë e Shqipërisë për konkurrim dhe përputhshmëri brenda **Tregut të Përbashkët të BE-së**. Fusha Prioritare 2 përputhet me **Axhendën ekologjike për Ballkanin Perëndimor, OZHQ-të, Axhendën Kombëtare të Reformave të Shqipërisë 2024-2027, prioritetet e Programit të BE-së për Reforma dhe Rritje, Programin e Reformës Ekonomike dhe SKZHIE 2030**, si dhe angazhimet e anëtarësimit në BE, që lidhen me konkurrueshmërinë, tranzicionin ekologjike dhe dixhitalizimin. Ajo kontribuon drejtpërdrejt për kapitujt **1, 3, 4, 8, 11, 12, 20, 25, 27, dhe 29** të *acquis*-së së BE-së. Një dimension i përforcuar **gjinor** është integruar në të gjithë procesin për të trajtuar pengesat strukturore ndaj pjesëmarrjes ekonomike, për të promovuar përfshirjen dhe për të siguruar përputhshmërinë me **OZHQ 5 dhe angazhimet e BE-së për barazi gjinore**.

Porto Palermio, Parku Natyror Detar – një nga dhjetë zonat e mbrojtura në fokus të projektit #EU4Nature.

OUTCOME 2

Deri në vitin 2031, Shqipëria çon përpara transformimin ekonomik të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës, duke arritur produktivitet, konkurrueshmëri dhe krijim vlerash më të larta nëpërmjet modeleve të biznesit të gjelbër dhe digjital, duke promovuar zhvillim me shkarkime të ulëta, të qëndrueshëm ndaj klimës, të përgjigjshëm ndaj gjinisë dhe gjithëpërfshirës në përputhje me angazhimet e anëtarësimit në BE dhe ato ndërkombëtare.

Teoria e Ndryshimit

Logjika e ndryshimit është që nëse Shqipëria përmirëson i) kornizat ekonomike, industriale, bujqësore, energjetike dhe mjedisore të përputhshme me BE-në dhe mbështet produktivitetin dhe përmirësimin teknologjik të NVM-ve dhe firmave prodhuese, ii) përmirëson mjedisin favorizues për rritjen e përgjegjshme, produktive dhe formale të ndërmarrjeve; iii) zgjeron aksesin në financim për NVM-të dhe sipërmarrësit (veçanërisht për ndërmarrjet e drejtuara nga gratë dhe të rinjtë) të shoqëruara me shërbime të zhvillimit të biznesit me cilësi të lartë; iv) ndihmon në zhvillimin e aftësive për transformimin ekologjike dhe dixhital dhe forcon sistemet rurale, të burimeve natyrore dhe ekonomisë detare, që janë të qëndrueshme ndaj klimës, duke trajtuar ndikimet e diferencuara sipas gjinisë të tranzicioneve të gjelbra, energjetike dhe dixhitale (përfshirë varfërinë energjetike dhe përballueshmërinë), atëherë ekonomia do të rrisë produktivitetin dhe konkurrueshmërinë, do të pakësojë pabarazitë rajonale dhe gjinore dhe do të rrisë qëndrueshmërinë ekonomike, ndërsa përmbush angazhimet për anëtarësim në BE dhe ato ndërkombëtare.

Në terma praktikë:

Mbështetja e OKB-së do të kontribuojë në transformimin ekonomik gjithëpërfshirës, duke vepruar si një partner politikash, mbrojtjeje dhe sistemesh, duke mbështetur kornizat rregullatore të bashkërenduara me BE-në, qasjet e tranzicionit të drejtë dhe standardet mjedisore

dhe sociale që mbrojnë grupet e cënueshme ndërsa mundësojnë rritjen e qëndrueshme.

Këtu përfshihet zbatimi i vlerësimeve të ndikimit dhe masave mbrojtëse të përgjigjshme gjinore në investimet e gjelbra, detare dhe dixhitale, operacionalizimin e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor dhe promovimin e udhëheqjes dhe pjesëmarrjes së grave në vendimmarrjen ekonomike dhe të lidhur me klimën. OKB-ja do të ndihmojë në lidhjen e reformave me financimin duke forcuar gatishmërinë për instrumentet e financimit të BE-së, kanalet e IFN-ve dhe financimin për klimën, dhe duke mbështetur institucionet për të mobilizuar, koordinuar dhe menaxhuar investimet publike dhe private. Ajo do të nxisë zhvillimin e modeleve të biznesit ekologjik, detare dhe dixhital gjithëpërfshirës, duke siguruar që përfitimet të arrijnë te gratë, të rinjtë, komunitetet rurale dhe grupet që rrezikojnë të mbeten pas, duke përfshirë nëpërmjet masave të synuara për të trajtuar pengesat me të cilat përballen gratë në aksesin në financim, përmbushjen e standardeve, përdorimin e teknologjive dhe pjesëmarrjen në zinxhirët e vlerës. Në të njëjtën kohë, OKB-ja do të mbështesë transformimin dhe përafrimin e tregut të punës me ekonominë ekologjike dhe dixhitale, duke forcuar kapacitetet institucionale, standardet profesionale, drejtimit e formimit dhe zbatimin e praktikave të përgjegjshme të biznesit (PPGJ) dhe të kujdesit të duhur ndaj të drejtave të njeriut (KDDNJ). Këtu përfshihen kurrikula me ndjeshmëri gjinore, drejtime të synuara në STEM dhe AFPT për gratë dhe vajzat, praktika profesionale në punë, mundësi rikualifikimi dhe masa që marrin në konsideratë përgjegjësitë

e kujdesit dhe trajtojnë stereotipat gjinorë, duke i mundësuar fuqisë punëtore të Shqipërisë të marrë pjesë në tregjet e punës pas anëtarësimit në BE dhe të mbështesë rritjen gjithëpërfshirëse.

Produkti 2.1

Zhvillimi ekologjik dhe Tranzicioni i drejtë

Deri në vitin 2031, kornizat politike dhe rregullatore për zhvillimin e qëndrueshëm, rritjen ekologjike dhe tranzicionin e drejtë do të përmirësohen dhe do të përafrohen me standardet e BE-së, duke mundësuar një tranzicion gjithëpërfshirës dhe me ndjeshmëri gjinore drejt një zhvillimi me shkarkime të ulëta dhe të qëndrueshëm ndaj klimës, të orientuar nga tendencat demografike.

Kuadri i Bashkëpunimit do të mbështesë Shqipërinë në avancimin e një **transformimi të integruar eko-ekonomik**⁵⁷, dixhital dhe qarkullues, që forcon konkurrueshmërinë, krijon vende të denja pune dhe përshpejton konvergjencën me Tregun e Përbashkët të BE-së. Mbështetja e OKB-së do të shtrihet në të gjithë ciklin nga hartimi i politikave deri te zbatimi, duke u përqendruar jo vetëm te strategjitë, politikat dhe legjislacioni, por në mënyrë të veçantë te **gatishmëria për zbatim, kapacitetet institucionale dhe mekanizmat e zbatimit**, në mënyrë që reformat të përkthehen në rezultate të matshme ekonomike, sociale dhe mjedisore. Mbështetja do të përfshijë fusha kyç të transformimit, si **politikat industriale dhe agroushqimore, tranzicionin energjetik, qeverisjen klimatike dhe mjedisore, ekonominë qarkulluese, zinxhirët e vlerës të qëndrueshëm dhe me aftësi ripërtëritëse, si dhe inovacionin ekologjik, detar dhe dixhital**. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet forcimit të konkurrueshmërisë industriale nëpërmjet rritjes së efikasitetit energjetik dhe të përdorimit të burimeve, metodave më të pastra të prodhimit dhe praktikave të ekonomisë qarkulluese, duke u mundësuar ndërmarrjeve, veçanërisht NVM-

Foto nga Bjeshkët e Sylbiës në Tropojë. Në partneritet me GEF-in, UNDP-ja mbështeti 10 ferma blegtorale me instalimin e paneleve diellore në stallet e tyre verore.

ve, të ulin kostot e prodhimit, të përmbushin **kërkesat e BE-së për qëndrueshmëri** dhe të rrisin aftësinë ripërtëritëse ndaj luhatjeve të çmimeve të energjisë dhe burimeve. Në këtë kuadër, OKB-ja do të mbështesë **zhvillimin e politikave dhe kornizave të investimeve për zgjidhje të bioekonomisë qarkulluese**, duke përfshirë valorizimin e mbetjeve bujqësore dhe nënprodukteve të përpunimit, në përputhje me standardet e BE-së dhe objektivat klimatike dhe energjetike, duke gjeneruar të ardhura në zonat rurale dhe duke ulur presionet mjedisore. **Analiza gjinore dhe të dhënat e ndara sipas gjinisë** do të integrohen në mënyrë sistematike në hartimin e politikave dhe në vlerësimet e ndikimit rregullator, ndërsa **gratë femëre, përpunuese dhe sipërmarrëse** në zonat rurale do të mbështeten për të përfituar nga mundësitë e ekonomisë qarkulluese dhe bioekonomisë nëpërmjet shërbimeve të përshtatura këshillimore, mbështetjes për përdorimin e teknologjive, financimit ekologjik dhe **standardeve e sistemeve të përputhshmërisë me ndjeshmëri gjinore**.

Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet **transpozimit dhe zbatimit të acquis-së së BE-së** në fusha si mjedisi, klima, energjia, industria, konkurrenca, mbrojtja e konsumatorit dhe ndihma shtetërore. Në të gjitha reformat, OKB-ja do të integrojë **qasje gjithëpërfshirëse, masa mbrojtëse dhe qasje të**

57. Produkti 2.1 përfshin edhe masa që synojnë "ekonominë blu" në përputhje me qasjen OKB-së të përvijuar këtu: <https://www.un.org/en/development/desa/india/sustainable-development-goals/goal-14>. Për BE-në, ekonomia blu është gjithashtu një koncept i veçantë nga eko-ekonomia, dhe në fakt BE-ja sapo ka miratuar Paktin e Oqeanit http://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/european-ocean-pact_en.

bazuara te të drejtat e njeriut, duke siguruar që përafrimi rregullator të përmirësojë **standartet e punës, mbrojtjen e mjedisit dhe llogaridhënien publike**. Përafrimi do të përfshijë në mënyrë të qartë standartet e BE-së për trajtim të barabartë, mosdiskriminim, pagë të barabartë dhe ekuilibrin punë-jetë, duke promovuar njëkohësisht pjesëmarrjen e grave në strukturat e qeverisjes në fushat e ndryshimeve klimatike, energjisë dhe industrisë, si dhe në mekanizmat e dialogut social. **Parimet e tranzicionit të drejtë dhe të barazisë** do të integrohen në mënyrë sistematike për të trajtuar ndikimet te mjetet e jetesës, përbalueshmëria dhe pabarazitë rajonale.

Kapacitetet institucionale do të forcohen në nivel qendror dhe vendor për hartimin dhe zbatimin e **politikave industriale të gjelbra dhe të kanaleve të investimeve**, duke përfshirë **gatishmërinë për financimpërklimën dhe aksesin në financim nga BE-ja dhe institucionet financiare ndërkombëtare**. OKB-ja do të mbështesë **zhvillimin e ekosistemeve mundësuese për sipërmarrjen ekologjike, detare dhe dixhitale** nëpërmjet shërbimeve për zhvillimin e biznesit, mbështetjes këshillimore, financimit dhe përbushjes së standardeve, me vëmendje të veçantë te **NMVM-të dhe ndërmarrjet e drejtuara nga gratë dhe të rinjtë**. Sipas rastit, Kuadri i Bashkëpunimit do të mbështesë **zhvillimin e sistemeve infrastrukturore të qëndrueshme dhe me aftësi ripërtëritëse**, që mbështesin produktivitetin, punën e denjë, mbrojtjen e mjedisit, qëndrueshmërinë ndaj klimës, strehimin e qëndrueshëm⁵⁸ dhe zhvillimin urban, si dhe lidhjen tregtare dhe të transportit, duke plotësuar investimet e financuara nga IFN-të nëpërmjet përmirësimit të planifikimit, masave mbrojtëse dhe kapaciteteve vendore të zbatimit. **Trashëgimia kulturore dhe asetet territoriale** do të integrohen në kornizat politike dhe rregullatore për zhvillimin e qëndrueshëm, turizmin dhe planifikimin hapësinor, ndërsa **politikat për**

zonat bregdetare, detare dhe ekonominë detare do të përafrohen me kornizat ndërkombëtare, duke përfshirë Dekadën e OKB-së për Shkencën e Oqeanit për Zhvillim të Qëndrueshëm, duke forcuar vendimmarrjen e bazuar në shkencë dhe gatishmërinë për investime. Duke lidhur **reformën rregullatore, kapacitetet institucionale, inovacionin dhe gatishmërinë për investime**, Kuadri i Bashkëpunimit e pozicionon transformimin ekonomik si një **rrugë tranzicioni sistemik në përputhje me procesin e anëtarësimit në BE, përshpejtimin e OZHQ-ve dhe qëndrueshmërinë afatgjatë**.

Produkti 2.2

Konkurrueshmëria dhe Mbështetja për sektorin privat

Deri në vitin 2031, autoritetet, sektori privat dhe komunitetet, duke përfshirë bizneset e drejtuara nga gratë dhe të rinjtë dhe sipërmarrësit në të gjithë sektorët, do të kenë kapacitete të përmirësuara, duke përfshirë mbështetje financiare dhe jofinanciare, për të ndjekur modele biznesi më konkurruese, më të gjelbra dhe dixhitale, për t'u angazhuar në prokurim transparent dhe për të krijuar vende pune të denja, duke përfshirë edhe për gratë, për të kontribuar në rritjen ekonomike gjithëpërfshirëse.

Kuadri i Bashkëpunimit do të mbështesë Shqipërinë në forcimin e një **sektori prodhues konkurrues, gjithëpërfshirës dhe të qëndrueshëm**, me theks të veçantë te **përmirësimi i NVM-ve dhe i industrisë** si nxitës kryesorë të **punësimit dhe rritjes së produktivitetit**. Mbështetja do të përqendrohet te **reformat e mjedisit të biznesit, promovimi i investimeve, konkurrenca dhe zhvillimi i ndërmarrjeve**, duke siguruar që firmat, veçanërisht NVM-të, të mund të përmirësojnë **teknologjitë, praktikat e menaxhimit dhe përbushjen e standardeve** për t'u integruar në zinxhirët e vlerës vendas, rajonale dhe të BE-

58. Shihni "Profillet për Vendet për Zhvillimin Urban, Strehimin dhe Menaxhimin e Tokës: Shqipëria" (OKB 2024, i disponueshëm në <https://unece.org/info/publications/pub/391437>)

së dhe për të ruajtur rritjen e produktivitetit në planin afatgjatë. Kuadri i Bashkëpunimit do të mbështesë zhvillimin e një **mjedisi biznesi konkurrues, gjithëpërfshirës dhe novator**, që u mundëson NVM-ve dhe sipërmarrësve të rriten, të sjellin risi dhe të kenë akses në tregje.

Mbështetja e OKB-së do të përqendrohet te **përmirësimi i gjelbër dhe dixhital i ndërmarrjeve**, duke përfshirë rritjen e **efikasitetit në përdorimin e burimeve, praktikave të biznesit qarkullues, dixhitalizimin e proceseve të biznesit, tregtinë elektronike dhe pagesat dixhitale**. Ajo do të forcojë gjithashtu **Praktikat e Përgjegjshme të Biznesit dhe Kujdesin e Duhur ndaj të Drejtave të Njeriut**, duke përfshirë përmbushjen e standardeve të cilësisë, certifikimin, respektimin e standardeve të punës dhe mbrojtjes së mjedisit, si dhe kërkesat e zinxhirit të furnizimit, duke u mundësuar firmave të hyjnë në tregje të huaja, të ulin varësinë nga importet dhe të zhvillojnë zinxhirë vendas të vlerës.

Platforma si **SDG4Business**, nismat e përafruara me **Parimet e Fuqizimit të Grave (PFG)** dhe pjesëmarrja në panairë dhe ekspozita ndërkombëtare tregtare do të shfrytëzohen për të lidhur ndërmarrjet me standardet, partneritetet dhe tregjet. **Aksesi në financim** do të zgjerohet nëpërmjet bashkëpunimit me **sektorin bankar, bankat për zhvillim, IFN-të dhe investitorët privatë**, duke kontribuar në përmirësimin e njohurive financiare dhe pavarësisë ekonomike. Instrumentet e financimit mund të përfshijnë **linja kredie, financim të kombinuar, garanci, obligacione gjinore dhe mekanizma të tjerë novatorë**. Për të siguruar që financimi të sjellë përmirësim të performancës së ndërmarrjeve, ai do të shoqërohet me **Shërbime për Zhvillimin e Biznesit (SHZHB)**, duke përfshirë trajnime, këshillim, mentorim dhe mbështetje brenda ndërmarrjeve, duke u mundësuar startup-eve dhe NVM-ve të përmirësojnë menaxhimin, të përdorin teknologji të reja dhe të zgjerojnë aktivitetin në mënyrë të qëndrueshme.

"Duart e Artë" – një inkubator i vogël biznesi në Leskovik, ku gratë përpunojnë fruta dhe perime për tregtim dhe shpërndarje.

Masat e synuara do të mbështesin **sipërmarrëset gra dhe të rinjtë**, ndërmarrjet e drejtuara nga grupe të cenueshme, përfshirë refugjatët, si dhe bizneset në **qarqet më pak të zhvilluara**, si zonat rurale dhe qytetet dytësore. **Barazia gjinore dhe parimi "Askush të mos mbetet pas"** do të integrohen në të gjitha ndërhyrjet, duke përfshirë mbështetjen për **NVM-të e drejtuara nga gratë**, për të pasur akses në financim për klimën, për të marrë pjesë në zinxhirët ekologjik të vlerës dhe për të ndjekur praktika biznesi të qëndrueshme ndaj klimës. Sipas rastit, mbështetja për ndërmarrjet do të përfshijë gjithashtu **ngritjen e kapaciteteve për prokurimin publik të qëndrueshëm**, duke rritur gatishmërinë për të hyrë në tregjet publike dhe për të përfituar nga financimi përkatës. Në tërësi, këto ndërhyrje do të forcojnë kapacitetet kombëtare dhe vendore për të mobilizuar, përafruar dhe menaxhuar financimet nga BE-ja, financimin për klimën dhe investimet e sektorit privat, duke siguruar që **tranzicionet e gjelbra dhe dixhitale** të gjenerojnë **mundësi ekonomike gjithëpërfshirëse, të balancuara në aspektin territorial dhe vende të denja pune**.

Turistë dhe fermerë duke korrur së bashku varietete vendase të perimeve në kopshtin e fermës Lile.

Produkti 2.3

Zhvillimi i qëndrueshëm ndaj klimës dhe Menaxhimi i burimeve natyrore dhe sistemeve agroushqimore

Deri në vitin 2031, autoritetet, sektori privat dhe komunitetet do të kenë kapacitete të përforcuara për zhvillim të qëndrueshëm ndaj klimës, menaxhimin e burimeve natyrore dhe kulturore, infrastrukturë gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme, zvogëlimin e riskut nga fatkeqësitë dhe sisteme të qëndrueshme agroushqimore, duke përfshirë qasje me ndjeshmëri gjinore, çka do të kontribuojë në ngritjen e ekonomive, mjeteve të jetesës dhe ekosistemeve me aftësi ripërtëritëse.

Kuadri i Bashkëpunimit do ta mbështesë Shqipërinë për të avancuar **transformimin e sistemeve agroushqimore dhe të mjeteve rurale të jetesës në përputhje me standardet e BE-së dhe të qëndrueshme ndaj klimës**, duke përmirësuar sigurinë ushqimore, të ardhurat dhe kohezionin territorial. Mbështetja do të zbatojë një **qasje të bazuar te sistemet agroushqimore**, duke trajtuar ndërveprimet dhe kompensimet ndërmjet prodhimit, sistemeve pas korries, tregjeve, qëndrueshmërisë mjedisore, ushqyerjes dhe mjeteve rurale të jetesës. Ndërhyrjet do të përqendrohen në **bujqësinë e zgjuar ndaj klimës, menaxhimin e qëndrueshëm**

dhe të barabartë gjinor të tokës dhe ujit, zinxhirët e vlerës agroushqimore të diversifikuar dhe me aftësi ripërtëritëse, si dhe në përmirësimin e aksesit në **financim, tregje, shërbime këshillimore dhe mjete dixhitale**, veçanërisht për **fermerët e vegjël, kooperativat, gratë në zonat rurale dhe të rinjtë**. Zhvillimi i aftësive për fermerët do të forcohet më tej, duke përfshirë bujqësinë dixhitale, praktikat e përshtatjes ndaj klimës, rritjen e produktivitetit dhe gatishmërinë për tregun, duke kontribuar në krijimin e mundësive ekonomike gjithëpërfshirëse në zonat rurale. **Praktikat e përshtatjes ndaj klimës** do të forcohen më tej, duke përfshirë nëpërmjet Platformës Rajonale për Përshtatjen ndaj Klimës, ndërkohë që do të mbështetet edhe menaxhimi i **zonave të mbrojtura dhe ruajtja e biodiversitetit**, duke përfshirë nëpërmjet financimit nga GEF-ja.

Sistemet e sigurisë ushqimore dhe të ushqyerjes do të forcohen në nivel kombëtar, territorial dhe rural nëpërmjet qasjeve të integruara, që reduktojnë pabarazitë rajonale dhe përmirësojnë aftësinë ripërtëritëse. OKB-ja do të mbështesë **përafrimin me standardet e BE-së për sigurinë ushqimore, ushqyerjen dhe cilësinë e ujit**, së bashku me forcimin e **sistemeve të shëndetit të bimëve dhe kafshëve dhe të mbikëqyrjes sipas qasjes [Një Shëndet]**, duke përfshirë inspektime të bazuara te risku, monitorimin e dëmtuesve dhe sëmundjeve, kapacitetet laboratorike, sistemet e gjurmueshmërisë dhe mbështetjen për përmbushjen e standardeve nga prodhuesit dhe eksportuesit. **Sistemet pas korries dhe ato logjistike** do të përmirësohen, duke përfshirë grumbullimin, magazinimin në të ftohtë, përpunimin, transportin dhe infrastrukturën cilësore, për të pakësuar humbjet ushqimore, për të përmirësuar disponueshmërinë e ushqimit në vend, për të mundësuar akses në tregje me vlerë më të lartë dhe për të përmbushur **kërkesat e tregut të BE-së**. **Menaxhimi i integruar i burimeve natyrore** do të përparojë në nivelin e pyjeve, baseneve ujore, tokave dhe ekosistemeve bregdetare e detare, duke përfshirë restaurimin e peizazheve të degraduara, **zgjidhjet e bazuara në natyrë dhe mundësitë për zhvillimin e**

qëndrueshëm të ekonomisë detare, sipas rastit. **Përshtatja ndaj klimës dhe zvogëlimi i riskut nga fatkeqësitë** do të forcohen nëpërmjet planifikimit të përshtatjes në nivel kombëtar dhe vendor, strategjive për zvogëlimin e riskut nga fatkeqësitë dhe **sistemeve të paralajmërimit të hershëm**, që u përgjigjen nevojave të të gjitha grave dhe burrave. OKB-ja do të mbështesë bashkitë në hartimin, financimin dhe zbatimin e planeve për klimën dhe aftësinë ripërtëritëse, duke ngritur kapacitetet për të aksesuar dhe përdorur instrumentet e financimit të BE-së përtej IPA-s, përfshirë Mekanizmin e Planit të Rritjes, Binjakëzimin dhe mekanizma të tjerë përkatës të BE-së, së bashku me burime të tjera të financimit për klimën.

Qasjet e bazuara në komunitet për rritjen e qëndrueshmërisë dhe parimi "Askush të mos mbetet pas" do të përqendrohen te grupet më të ekspozuara ndaj risqeve klimatike dhe fatkeqësive, duke përfshirë **familjet e varfra në zonat rurale, fermerët që prodhojnë për vetëkonsum, gratë në zonat rurale, vendbanimet informale, familjet e drejtuara nga gratë dhe komunitetet e cenueshme bregdetare dhe malore**. Njohuritë tradicionale dhe praktikat kulturore do të njihen si pjesë e zgjidhjeve për përdorimin e qëndrueshëm të tokës, përshtatjen ndaj klimës dhe reduktimin e riskut nga fatkeqësitë. **Mbrojtja e mjedisit, biodiversiteti dhe trashëgimia kulturore** do të integrohen në veprimet për klimën dhe aftësinë ripërtëritëse, duke përfshirë mbështetjen për zonat e mbrojtura, turizmin e qëndrueshëm dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë. Sipas rastit, përpjekjet për përshtatje, që ndikojnë te sitet e trashëgimisë, do të përafrohen me kornizat ndërkombëtare, ndërsa qeverisja e qëndrueshme e zonave bregdetare dhe detare do të përmirësojë aftësitë, vendet e denja të punës në eko-ekonominë dhe detare, si dhe lidhjet ndërmjet shkencës dhe politikëbërjes, duke kontribuar në qëndrueshmërinë ndaj klimës, ruajtjen e biodiversitetit dhe zhvillimin vendor në përputhje me standardet e BE-së. Mbështetja do të shtrihet gjithashtu në vlerësimet e vulnerabilitetit ndaj klimës dhe në planifikimin e përshtatjes për

sitet e trashëgimisë kulturore dhe peizazhet kulturore tradicionale, duke siguruar që mbrojtja e trashëgimisë të integrohet në zvogëlimin e rrezikut nga fatkeqësitë, në planifikimin hapësinor dhe në zgjidhjet e bazuara në natyrë.

Lidhjet me Fushat e tjera Prioritare: Transformimi ekonomik i qëndrueshëm dhe Zhvillimi ekologjik gjithëpërfshirës: Fusha Prioritare 2 ofron **bazën ekonomike për investime të qëndrueshme në njerëz dhe institucione**, duke krijuar një cikël të ndërsjellë pozitiv në të gjithë Kuadrin e Bashkëpunimit. **Rritja e produktivitetit, formalizimi i ndërmarrjeve dhe krijimi i vendeve të denja të punës** zgjerojnë hapësirën fiskale dhe mobilizimin e burimeve të brendshme, duke mundësuar investime më të fuqishme në **arsim, shëndetësi dhe mbrojtje sociale** në kuadër të Fushës Prioritare 1. Në të njëjtën kohë, një **ekonomi më e diversifikuar, më ekologjike dhe më konkurruese** varet nga një **popullsi e shëndetshme, e arsimuar dhe e aftësuar**, duke forcuar lidhjen ciklike ndërmjet zhvillimit të kapitalit njerëzor dhe gatishmërisë për tregun e punës pas anëtarësimit në BE. Efektiviteti i **rritjes së gjelbër, zhvillimit të sektorit privat dhe transformimit rural** varet gjithashtu nga sisteme të forta të qeverisjes në kuadër të Fushës Prioritare 3, duke përfshirë **rregullimin transparent, institucionet llogaridhënëse, menaxhimin efektiv të financave publike, praktikat e përgjegjshme të biznesit dhe shtetin e së drejtës**, të cilat së bashku krijojnë një mjedis të parashikueshëm për investime dhe integrim në tregun e BE-së. **Përshtatja ndaj klimës dhe zvogëlimi i riskut nga fatkeqësitë** mbrojnë më tej jetesën, infrastrukturën dhe sistemet e ofrimit të shërbimeve, duke ruajtur arritjet e zhvillimit dhe duke zvogëluar risqet fiskale dhe sociale afatgjata. **Barazia gjinore** është një lidhje qendrore ndërsektoriale, pasi rritja e pjesëmarrjes së grave në ekonominë formale, mbështetja e ndërmarrjeve të drejtuara nga gratë dhe trajtimi i diskriminimit, barrës së papaguar të kujdesit dhe dhunës në vendin e punës janë vendimtare për rritjen gjithëpërfshirëse, rritjen e produktivitetit dhe progresin e OZHQ-ve.

Qeverisja, Drejtësia dhe të Drejtat e Njeriut

Arsyetimi

Fusha Prioritare 3 mbahet si një **shtyllë më vete** për shkak të **rëndësisë së saj themelore për prioritetin e pranimit të Shqipërisë në BE**, rolit qendror të saj në sfidat e zhvillimit strukturor të Shqipërisë dhe **mandatit unik normativ** të OKB-së për të mbështetur **të drejtat e njeriut, shtetin e së drejtës, mosdiskriminimin dhe institucionet gjithëpërfshirëse**. Trajtimi i qeverisjes vetëm si një temë ndërsektoriale mund të shkaktojë zbehjen e pranisë dhe autoritetit të OKB-së në fusha delikate të reformës dhe dobësimin e kapacitetit të saj për të shfrytëzuar ekspertizën globale dhe rajonale aty ku mbështetja dypalëshe mund të jetë e kufizuar. **Qeverisja efektive është kushti që mundëson rezultate në të gjitha fushat e tjera prioritare**, duke përfshirë zhvillimin e kapitalit njerëzor dhe transformimin e qëndrueshëm ekonomik. Kjo Fushë Prioritare mbështet Shqipërinë në një **pikë kritike reforme**. Ndonëse vendi ka bërë përparim të dukshëm në **reformën në drejtësi, përpjekjet kundër korrupsionit, luftën kundër krimit të organizuar dhe pastrimit të parave, transformimin dixhital dhe modernizimin e shërbimit publik**, anëtarësimi në BE kërkon **reforma të thella dhe të qëndrueshme në kuadër të grupkapitullit Themelorët**, duke përfshirë gjyqësorin, shtetin e së drejtës, administratën publike dhe të drejtat themelore. Gjithashtu, kërkon **mekanizma të fortë institucionalë** për të menaxhuar fondet e konsiderueshme të BE-së dhe ato të jashtme në një mënyrë të parashikueshme, transparente dhe të përgjegjshme. Rreziqet e **lodhjes nga reformat, fragmentimit institucional dhe debatit publik të**

polarizuar rrisin nevojën për mbikëqyrje të pavarur, hartim politikash të bazuara në prova, administratë publike efektive dhe masa mbrojtëse që sigurojnë se reformat do të qëndrojnë të përputhshme me të drejtat dhe se do të jenë gjithëpërfshirëse.

Ndërhyrjet në qeverisje do të përqendrohen te **forcimi i kapacitetit institucional dhe llogaridhënies** në nivel Kuvendi, organesh mbikëqyrëse, institucionesh të drejtësisë dhe bashkish; avancimin e **reformës së administratës publike**; përmirësimin e **menaxhimit të financave publike**, duke përfshirë buxhetimin e përgjigjshëm gjinor dhe praktikën e prokurimit kundër korrupsionit; forcimin e **transparencës dhe pjesëmarrjes qytetare**; dhe forcimin e **arkitekturës së të drejtave të njeriut dhe mekanizmave të barazisë gjinore** të Shqipërisë. Fusha Prioritare 3 mbështet gjithashtu përafrimin e kornizave të qeverisjes me standardet e BE-së dhe prioritetet kombëtare, duke përfshirë të drejtat e pronës, planifikimin e integritetit dhe transparencën, ndërkohë që trajton risqet e reja të qeverisjes të lidhura me përafrimin e përshpejtuar me BE-në dhe menaxhimin e fondeve pas anëtarësimit. Një fokus kryesor është **shtrirja e shpejtë e qeverisjes dixhitale**, duke përfshirë dixhitalizimin e drejtësisë, ndëreveprimin dhe përdorimin e përgjegjshëm të mjeteve dixhitale dhe të asistuar nga inteligjenca artificiale, të balancuara me masa të forta mbrojtëse për **mbrojtjen e të dhënave, privatësinë dhe të drejtat e njeriut**. Qeverisja dixhitale dhe njohuritë dixhitale në sektorin e drejtësisë po bëhen gjithnjë

Një nga ekipet fituese të bootcamp-it për inovatorët e rinj, në krah të projektit rajonal "Të Rinjtë për Përfshirje, Barazi dhe Besim".

e më tepër qendrore për zbatimin e acquis-së së BE-së, veçanërisht Kapitujt 23 dhe 24, dhe për besimin e publikut tek institucionet. **Roliasnjës i OKB-së në mbledhje dhe ekspertiza normative** e saj në dixhitalizimin e drejtësisë, mbrojtjen e privatësisë dhe përputhshmërinë e të drejtave të njeriut përbën një avantazh të qartë krahasues. Ky Rezultat është i mbështetur në vizionin që deri në vitin 2031, **institucionet e Shqipërisë** (veçanërisht organet e drejtësisë, ligjzbatuese, të mbikëqyrjes dhe të drejtave të njeriut) do të veprojnë në mënyrë më efektive, transparente dhe të përgjegjshme, duke respektuar **shtetin e së drejtës, të drejtat e njeriut dhe barazinë gjinore**. Ai ngre kapacitetet për të **parandaluar dhe luftuar korrupsionin, financimin e terrorizmit, krimin e organizuar dhe kibernetik, trafikimin e paligjshëm, dhe për të menaxhuar kufjtë, migracionin dhe angazhimin e diasporës** në një

mënyrë të sigurt, të rregullt dhe të bazuar në të drejta. Ai i përgjigjet drejtpërdrejt analizës së kontekstit duke theksuar **zbatimin e pabarabartë të reformave në drejtësi, besimin e kufizuar të publikut, risqet e korrupsionit, cenueshmëritë ndaj krimit të organizuar dhe kërcënimeve kibernetike, hapësirën e kufizuar qytetare dhe mangësitë në aksesin në drejtësi për grupet që rrezikojnë të mbeten pas**. Këto sfida paraqesin rreziqe materiale për progresin e anëtarësimit në BE, llogaridhënien publike, kohezionin social dhe aftësinë e Shqipërisë për të menaxhuar flukset gjithnjë e më komplekse të financimit të BE-së dhe ndërkombëtare. Fusha Prioritare është e lidhur ngushtë me **kriteret themelore të pranimi në BE, duke përfshirë Kapitujt 23 dhe 24, Axhendën Kombëtare të Reformave 2024-2027** të Shqipërisë, dhe angazhimet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe shtetin e së drejtës.

REZULTATI 3

Deri në vitin 2031, institucionet e Shqipërisë do të demonstrojnë efektivitet, transparencë dhe llogaridhënie më të madhe, mbështesin të drejtat e njeriut, shtetin e së drejtës dhe barazinë gjinore, dhe do të jenë më efektive në parandalimin dhe luftimin e korrupsionit, krimit të organizuar dhe krimit kibernetik, ndërkohë që forcojnë menaxhimin e sigurt, të rregullt dhe të bazuar në të drejta të kufijve, migracionit dhe diasporës, në përputhje me standardet e BE-së dhe ato ndërkombëtare

Teoria e Ndryshimit:

Logjika e ndryshimit është se nëse Shqipëria i) forcon sistemet e qeverisjes demokratike dhe të përgjigjshme ndaj gjinisë, institucionet e drejtësisë dhe të mbikëqyrjes⁵⁹ dhe kapacitetet e qeverisjes vendore; ii) përmirëson transparencën, integritetin dhe vendimmarrjen e bazuar te provat; iii) përmirëson koordinimin ndërinstitutional dhe përmirëson sistemet e menaxhimit të financave publike dhe të prokurimit; iv) zgjeron aksesin në drejtësi dhe në ndihmë juridike, veçanërisht për ata që rrezikojnë të mbeten pas,⁶⁰ dhe mbron dhe zgjeron hapësirën qytetare dhe pjesëmarrjen gjithëpërfshirëse; dhe v) përdor mjete të qeverisjes dixhitale dhe të mundësuar nga intelijenca artificiale me garanci të forta për të drejtat, privatësinë dhe mbrojtjen e të dhënave, atëherë efektiviteti institucional, llogaridhënia dhe besimi i publikut do të rriten. Kjo, nga ana tjetër, do të mundësojë reforma të qëndrueshme të harmonizuara me BE-në, që janë gjithëpërfshirëse, në përputhje me të drejtat dhe me në qendër njerëzit, duke zvogëluar njëkohësisht risqet e korrupsionit, duke forcuar aftësinë ripërtëritëse ndaj krimit të organizuar dhe krimit kibernetik, dhe duke mbështetur stabilitetin demokratik afatgjatë.

Në terma praktikë

Mbështetja e OKB-së do të kontribuojë në këtë

transformim duke vepruar si partner normativ, teknik dhe monitorues për reformën e qeverisjes, duke çuar para angazhimet për të drejtat e njeriut, barazinë gjinore dhe parimin “Askush të mos mbetet pas” nëpërmjet përmirësimit të ligjeve, politikave, institucioneve dhe mekanizmave të llogaridhënies. OKB-ja do të mbështesë sisteme më efektive të drejtësisë dhe të luftës kundër korrupsionit dhe ndërprerjen e financimit të terrorizmit, krimit të organizuar dhe krimit kibernetik nëpërmjet asistencës teknike të specializuar, duke përfshirë hetimet financiare dhe rikuperimin e asetëve, mbështetjen për LPP/LFT-në, përmirësimin e menaxhimit të kufijve dhe rritjen e qëndrueshmërisë kibernetike. Ajo gjithashtu do të forcojë qeverisjen e financave publike, institucionet e mbikëqyrjes dhe sistemet e të dhënave, vlerësimit dhe parashikimit për të përmirësuar koherencën e politikave dhe cilësinë e zbatimit. Në të njëjtën kohë, OKB-ja do të shërbejë si urë lidhëse midis reformave në qeverisje dhe procesit të integritetit në BE, duke mbështetur harmonizimin me standardet e BE-së dhe standardet ndërkombëtare për rregullimin e migracionit, sigurinë kufitare dhe të drejtat e njeriut, ndërkohë që përmirëson hapësirën qytetare, dialogun social, njohuritë mediatike dhe përpjekjet për të luftuar dezinformimin dhe gjuhën e urrejtjes, duke siguruar që reformat të rezultojnë në besim, përfshirje dhe pjesëmarrje demokratike më të madhe.

59. Në veçanti organet e drejtësisë, ligjzbatuese, të mbikëqyrjes dhe të drejtave të njeriut.

60. Në veçanti për gratë, komunitetet rome dhe egjiptiane, personat me aftësi të kufizuara, popullatat rurale dhe migrantët.

Produkti 3.1

Institucione gjithëpërfshirëse, efektive, llogaridhënëse dhe me përgjigjshmëri

Deri në vitin 2031, institucionet kombëtare dhe vendore, duke përfshirë Kuvendin, organet mbikëqyrëse, organet e pavarura dhe ligjzbatuese, dhe bashkitë, do të demonstrojnë kapacitete të përmirësuara për qeverisje gjithëpërfshirëse, efektive, llogaridhënëse dhe me përgjigjshmëri gjinore, duke përfshirë përmirësimin e sistemeve dhe shërbimeve të financave publike dhe dixhitale, si dhe politikave dhe vendimmarrjen e bazuar në të dhënat, të gjitha këto për të rritur besimin e publikut dhe përmirësuar zbatimin e politikave dhe ofrimin e shërbimeve.

OKB-ja do ta mbështesë Shqipërinë në forcimin e **qeverisjes demokratike efektive, llogaridhënëse dhe gjithëpërfshirëse**, me fokus tek institucionet që janë qendrore për **anëtarësimin në BE, besimin e publikut dhe ofrimin e shërbimeve**. Mbështetja do të rrisë efektivitetin e **Kuvendit për hartimin e ligjeve dhe mbikëqyrjen**, do të përforcojë rolin e **institucioneve të pavarura të mbikëqyrjes** dhe do të rrisë kapacitetin e **administratës publike dhe qeverive vendore** për të hartuar dhe zbatuar **reforma të harmonizuara me BE-në** në mënyrë transparente dhe gjithëpërfshirëse. Theks i veçantë do t'i vendoset **profesionalizimit të administratës publike**, duke përfshirë planifikimin strategjik të burimeve njerëzore, rekrutimin dhe mbajtjen në punë duke u bazuar në merita, si dhe zhvillimin e vazhdueshëm të aftësive, duke pasur parasysh se **institucionet e afta dhe një fuqi punëtore profesionale janë themelore për qeverisjen e qëndrueshme**. Qeverisja institucionale e **sistemeve të mbrojtjes sociale** do të forcohet gjithashtu nëpërmjet transparencës së shtuar, administrimit dixhital dhe pjesëmarrjes së strukturuar trepalëshe, duke përforcuar besueshmërinë institucionale dhe përputhshmërinë me **standardet e qeverisjes së politikave sociale të BE-së**. **Menaxhimi i financave publike (MFP)** do të forcohet për të përmirësuar **transparencën buxhetore, efikasitetin fiskal dhe llogaridhënien** si në nivel qendror ashtu edhe në atë vendor. Mbështetja e OKB-së do të promovojë **buxhetimin e përgjigjshëm gjinor dhe planifikimin, ekzekutimin dhe monitorimin e bazuar në rezultatet**, së bashku me menaxhimin

dhe mbikëqyrjen e përmirësuar të fondeve të BE-së dhe fondeve të tjera të jashtme. **Sistemet e prokurimit publik** do të forcohen për të rritur efikasitetin, integritetin dhe qëndrueshmërinë, duke zvogëluar risqet e korrupsionit dhe duke përmirësuar vlerën për para. Në nivel vendor, bashkitë do të mbështeten për të planifikuar, buxhetuar dhe zbatuar politika dhe investime të harmonizuara me BE-në, duke përfshirë përmirësimin e absorbimit dhe menaxhimit e përgjegjshëm të fondeve të BE-së. Duke pasur parasysh pasigurinë në trajektoren e aderimit, reformat e qeverisjes do të integrojnë **qasjet e parashikimit dhe menaxhimit të riskut** për të përmirësuar aftësinë ripërtëritëse institucionale. **Transformimi dixhital, të dhënat dhe llogaridhënien** do të veprojnë si mundësues në të gjitha reformat e qeverisjes dhe drejtësisë. OKB-ja do të mbështesë **dixhitalizimin e institucioneve të drejtësisë dhe mbikëqyrjes** për të përmirësuar efikasitetin dhe transparencën, duke përfshirë publikimin e vendimeve gjyqësore me masa mbrojtëse për **privatësinë, të dhënat personale dhe rastet delikate**. **Sistemet kombëtare statistikore dhe të të dhënave** do të forcohen për të prodhuar dhe përdorur të dhëna cilësore, të ndara sipas seksit, moshës dhe aftësisë së kufizuar, në përputhje me EUROSTAT-in dhe standardet ndërkombëtare. Kapacitetet për **kërkimin, vlerësimin dhe përdorimin e provave** do të përforcohen në partneritet me akademinë, të rinjtë dhe shoqërinë civile. **Mekanizmat e koordinimit institucional**, duke përfshirë institucionet kombëtare të të drejtave të njeriut, do të forcohen për të monitoruar dhe raportuar mbi OZHQ-të dhe detyrimet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, me pjesëmarrjen domethënëse të shoqërisë civile dhe grupeve që rrezikojnë të mbeten pas. Kur është e nevojshme, mbështetja për qeverisjen dhe shtetin e së drejtës do të kontribuojë edhe në trajtimin e **korupsionit, financimit të terrorizmit, krimit të organizuar dhe kibernetik, si dhe trafikimit të paligjshëm**, duke përfshirë nëpërmjet hetimeve të përmirësuara financiare, rikuperimit të aseteve, mbështetjes për LPP/LFT-në, dhe koordinimit dhe përputhshmërisë së përmirësuar me kuadrot ndërkombëtarë.

Produkti 3.2

Drejtësia, të drejtat e njeriut, barazia dhe hapësira qytetare

Deri në vitin 2031, institucionet e të drejtave të njeriut dhe të drejtësisë, shoqëria civile dhe media do të kenë përmirësuar kapacitetet dhe kushtet mundësuese për të mbrojtur dhe promovuar të drejtat e njeriut, barazinë gjinore dhe mosdiskriminimin, për të zgjeruar hapësirën qytetare dhe për të siguruar akses të barabartë në drejtësi, veçanërisht për gratë dhe njerëzit që rrezikojnë të mbeten pas, në përputhje me standardet e BE-së dhe ato ndërkombëtare.

Deri në vitin 2031, **institucionet e të drejtave të njeriut dhe të drejtësisë, shoqëria civile dhe media** do të kenë përmirësuar kapacitetet dhe kushtet mundësuese për **të mbrojtur dhe promovuar të drejtat e njeriut, barazinë gjinore dhe mosdiskriminimin**, për të zgjeruar **hapësirën qytetare** dhe për të siguruar **akses të barabartë në drejtësi**, veçanërisht për gratë dhe njerëzit që rrezikojnë të mbeten pas, në përputhje me standardet e BE-së dhe ato ndërkombëtare, përfshirë forcimi i rrjeteve vullnetare, civile dhe *grassroot*. Kuadri i Bashkëpunimit do të mbështesë forcimin e **shtetit të së drejtës, hapësirën qytetare, drejtësinë dhe institucionet e të drejtave të njeriut** si themele thelbësore për **qeverisjen demokratike, kohezionin social dhe procesin e anëtarësimit në BE**. Mbështetja e OKB-së do të përforcojë **efektivitetin, pavarësinë dhe llogaridhënien e institucioneve kombëtare të të drejtave të njeriut**, duke përfshirë Avokatin e Popullit, organet e barazisë dhe mekanizmat mbikëqyrës, duke mundësuar monitorim, raportim dhe ndjekje sistematike të rekomandimeve të RPU-së, organit të traktateve dhe OZHQ 16+. Zbatimi i kornizave kundër diskriminimit dhe barazisë gjinore, duke përfshirë dispozitat e kuotave gjinore, do të forcohet nëpërmjet praktikës institucionale, të dhënave dhe analizës ndërsektoriale të përmirësuar, duke trajtuar mangësitë e vazhdueshme që prekin gratë, komunitetet rome dhe egjiptiane, personat me aftësi të kufizuara, migrantët, refugjatët dhe grupet e tjera të marginalizuara. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet **drejtësisë së përgjigjshme gjinore**, duke përfshirë mbështetjen

për hartimin, përcaktimin e kostos dhe zbatimin e legjislacionit kyç, siç janë **ligjet për Barazinë gjinore dhe Parandalimin e dhunës në familje**, si dhe për integrimin sistematik të perspektivës gjinore në të gjitha politikat dhe institucionet e drejtësisë. **Organizatat e shoqërisë civile** do të fuqizohen si aktorë kryesorë të qeverisjes nëpërmjet angazhimit të strukturuar dhe modaliteteve të financimit të qëndrueshëm që bëjnë të mundur rolin e tyre në **monitorimin e të drejtave, llogaridhënien, transparencën e buxhetit dhe mbështetjen e bazuar te provat**. OKB-ja do të punojë me **aktorët e medias dhe komunikimit** për të forcuar **diskursin publik të bazuar te të drejtat**, për të kundërshtuar narrativat kundër të drejtave, për të përmirësuar debatin në fusha të ndjeshme dhe për të trajtuar **dezinformimin dhe gjuhën e urrejtjes**, duke kontribuar në mbrojtjen dhe zgjerimin e hapësirës qytetare, si edhe në pjesëmarrjen gjithëpërfshirëse të grave, të rinjve dhe grupeve të marginalizuara. Kur është e nevojshme, angazhimi qytetar i diasporës do të mbështetet nëpërmjet mekanizmave të konsultimit dhe ndarjes së përshtypjeve për politikat. Për të siguruar që reformat do të përkthehen në rezultate konkrete mbrojtjeje, OKB-ja do të mbështesë **institucionet e drejtësisë dhe ligjzbatuese** për të parandaluar dhe luftuar **korupsionin, krimin e organizuar dhe trafikimin e paligjshëm**, duke përfshirë trafikimin e personave, kontrabandën e migrantëve dhe trafikimin e armëve të zjarrit. Këtu përfshihen **hetime të përforcuara financiare, rikuperim asetesh** (duke përfshirë risqet në shfaqje, si asetet virtuale), **menaxhim kufitar i bazuar në risk** përgjatë korridoreve strategjike dhe kapacitete të përmirësuar për të trajtuar **krimin kibernetik dhe provat dixhitale**, së bashku me bashkëpunimin midis aktorëve publikë dhe privatë dhe **qasjet me në qendër viktimën**. **Aksesi në drejtësi** do të përmirësohet si një aspekt praktik dhe i matshëm i reformës së qeverisjes, me mbështetje të fokusuar te sistemet e ndihmës juridike, efikasiteti i gjykatave dhe menaxhimi i çështjeve, zgjidhja alternative e mosmarrëveshjeve, dhe rrugë më të qëndrueshme referimi ndërmjet shërbimeve të drejtësisë, sociale dhe të mbrojtjes. Në të gjitha ndërhyrjet, **koordinimi midis sektorëve të drejtësisë, mbrojtjes dhe kujdesit** do të përforcohet për të siguruar reagim gjithëpërfshirës ndaj nevojave të grave, burrave,

Të rinjtë informohen mbi Garancinë Rinore, një nismë evropiane që synon të ndihmojë të rinjtë të integrohen në tregun e punës.

djemve dhe vajzave të cenueshme, përfshirë të mbijetuarit e dhunës dhe shfrytëzimit. **Mekanizmat e përforcuar të koordinimit dhe mbikëqyrjes kombëtare** do të përmirësojnë monitorimin e të drejtave të fëmijëve dhe do të përfshijnë angazhime të bazuara te provat në politika dhe planifikim, duke siguruar që reformat në drejtësi dhe të të drejtave të njeriut të ofrojnë **mjete të vërteta juridike, llogaridhënie dhe besim për të gjithë**, në përputhje me **standartet e BE-së dhe parimin "Askush të mos mbetet pas"**.

Produkti 3.3

Qeverisja e migracionit, azilit, pashtetësisë dhe diasporës

Deri në vitin 2031, institucionet do të menaxhojnë migracionin, azilin, pashtetësinë dhe angazhimin e diasporës në një mënyrë të sigurt, efektive, me përgjegjshmëri gjinore dhe të bazuar te të drejtat, në përputhje me standartet e BE-së dhe ato ndërkombëtare, duke kontribuar në zhvillimin, qëndrueshmërinë demografike dhe kohezionin social të Shqipërisë.

Kuadri i Bashkëpunimit do ta mbështesë Shqipërinë në forcimin e kornizave të politikave, ligjore dhe institucionale të harmonizuara me acquis-në e BE-së për migracionin,⁶¹ azilin, kthimin dhe riintegrimin, duke siguruar që qeverisja e migracionit të jetë e bazuar te të drejtat, me përgjegjshmëri gjinore dhe e ndjeshme ndaj fëmijëve. Autoritetet kombëtare do të mbështeten për të **përafruar më tej legjislacionin për azilin dhe migracionin me standartet e BE-së dhe ato ndërkombëtare.** Kapacitetet për të ofruar **shërbime me cilësi të lartë për azilkërkuesit, refugjatët, personat e zhvendosur dhe ata që janë në rrezik pashtetësie** do të forcohen nëpërmjet sistemeve, procedurave dhe aftësive institucionale të përmirësuara. Do të ofrohen udhëzime për të rritur **koherencën e politikave** dhe për të promovuar praktikatat e provuara të miratuara nga vendet me qeverisje të fortë të migracionit, ndërsa **politikatat e përfshirjes dhe integritetit** do të përforcohen për të siguruar akses të barabartë në shërbime dhe pjesëmarrje në komunitet për personat që kërkojnë ose që u është dhënë mbrojtje.

61. Mbështetja e zbatimit të Strategjisë Kombëtare për Migracionin të Shqipërisë, nëpërmjet forcimit jo vetëm të harmonizimit të politikave, por edhe të kapacitetit të zbatimit të plotë të sistemit në nivel qendror dhe bashkiak, një mekanizmi kombëtar koordinimi dhe monitorimi për qeverisjen e migracionit, duke përfshirë integrimin e të dhënave midis INSTAT-it, autoritetit kufitar dhe të migracionit dhe bashkiave.

"Ndizni Ide, Jo Armë" – një fushatë në kuadër të projektit "Forcimi i Kontrollit, Menaxhimit dhe Riintegrit Social të Annëve të Vogla dhe të Lehta në Shqipëri".

Mbështetja e OKB-së do të përforcojë **kapacitetet kombëtare dhe bashkiake** për të hartuar, koordinuar dhe ofruar **shërbime të aksesueshme** për migrantët, azilkërkuesit, personat e zhvendosur me forcë dhe pa shtetësi, të kthyerit dhe personat në lëvizje. Këtu përfshihet forcimi i **sistemeve të regjistrimit dhe pritjes, menaxhimi i rasteve individuale, ndihma juridike, mbështetja psikosociale dhe rrugët e referimit**, me vëmendje të veçantë ndaj **fëmijëve, të mbijetuarve të dhunës, viktimave të trafikimit dhe personave me aftësi të kufizuara**. Dimensionet e migracionit dhe azilit do të integrohen në **mënyrë sistematike në politikat e tregut të punës, kapitalit njerëzor dhe mbrojtjes sociale**, duke forcuar koherencën në të gjitha prioritetet e Kuadrit të Bashkëpunimit dhe duke mbështetur **qëndrueshmërinë demografike**. OKB-ja do të mbështesë **mekanizmat e qeverisjes së integruar** që lidhin ministrinë e linjës, bashkitë, shoqërinë civile, median, sektorin privat dhe organizatat e diasporës për të përmirësuar koordinimin, zbatimin dhe llogaridhënien në nivelin e migracionit, azilit, kthimit dhe angazhimit të diasporës. Një theks i veçantë do të vendoset te ngritja e **kapaciteteve bashkiake**, aty ku boshllëqet mbeten të theksuara, për të ofruar **shërbime të standardizuara të kthimit dhe**

riintegritit të bazuara në komunitet, duke përfshirë dokumentacionin civil, referimet për punësim dhe aftësim, aksesin në shërbime arsimore dhe shëndetësore, mbështetjen psikosociale dhe **referimet për dhunën në familje dhe trafikimin**, në partneritet me OSHC-të dhe ofruesit vendorë të shërbimeve.

Veprimet prioritare do të përfshijnë gjithashtu zhvillimin e **sistemeve të të dhënave ndërvepruese** që mbulojnë flukset e migracionit, rezultatet e riintegritit dhe rastet e trafikimit të personave, me **ndarje sipas moshës, gjinisë, aftësisë së kufizuar, etnisë dhe cënueshmërisë**, duke siguruar njëkohësisht mbrojtjen e të dhënave dhe mbrojtje me ndjeshmëri ndaj fëmijëve, duke përfshirë lidhje të forta midis mekanizmave të TP-së dhe Njësive të Mbrojtjes së Fëmijëve. Angazhimi i diasporës do të forcohet si një aset zhvillimi nëpërmjet platformave institucionale që mundësojnë dialogun dypalësh, investimet, sipërmarrjen, transferimin e njohurive dhe aftësive, si dhe pjesëmarrjen qytetare përtej remitancave. **Qeverisja dixhitale dhe sistemet e të dhënave** do të mbështesin menaxhimin e rasteve të migracionit, monitorimin dhe hartimin e politikave të bazuara te provat, duke promovuar njëkohësisht përfshirjen dhe mbrojtjen e të dhënave. Kapaciteti qeveritar dhe mirëkuptimi publik do të forcohen për të promovuar përfitimet e **rrugëve të rregullta të migracionit**, rekrutimit etik, aksesit në shërbime dhe kushteve të drejta të punës, duke i pozicionuar migrantët si kontribues në **rritjen ekonomike, zhvillimin e aftësive dhe kohezionin social**. **Bashkëpunimi ndërkuftar dhe rajonal** me vendet fqinje dhe institucionet e BE-së do të përforcohet sa i përket ripranimit, procedurave të azilit, policimit ndërkuftar dhe parandalimit të trafikimit dhe kontrabandës. Në sajë të këtyre përpjekjeve të kombinuara, Kuadri i Bashkëpunimit do ta mbështesë Shqipërinë në ndërtimin e **sistemeve të qeverisjes së migracionit koherente, gjithëpërfshirëse dhe në përputhje me BE-në**, që mbrojnë të drejtat, forcojnë kohezionin social dhe kontribuojnë në zhvillimin e qëndrueshëm.

Lidhjet me Fushat e tjera Prioritare: Qeverisja, drejtësia dhe të drejtat e njeriut: Fusha Prioritare 3 përcakton **bazat institucionale, ligjore dhe të llogaridhënies** për zhvillim gjithëpërfshirës dhe të qëndrueshëm dhe është thelbësore për realizimin e të gjitha fushave të tjera prioritare. **Institucionet më të fortat të llogaridhënies publike, mbikëqyrjes dhe shtetit të së drejtës** përmirësojnë vendimmarrjen, koherencën e politikave dhe alokimin e burimeve, të cilat janë thelbësore për transformimin ekonomik ekologjik dhe me aftësi ripërtëritëse sipas Fushës Prioritare 2 dhe për ofrimin efektiv dhe të barabartë të shërbimeve arsimore, shëndetësore dhe të mbrojtjes sociale sipas Fushës Prioritare 1. Mbështetja për zbatimin dhe monitorimin e angazhimeve për të drejtat e njeriut të harmonizuara me BE-në dhe ndërkombëtare përfshin parimet e bazuara te të drejtat, të përgjigjshme ndaj gjinisë dhe “Askush të mos mbetet pas” në të gjitha politikat ekonomike dhe sociale, duke siguruar që reformat e nxitura nga BE-ja të mbeten gjithëpërfshirëse,

me në qendër njerëzit dhe të qëndrueshme në aspektin social. **Përmirësimi i aksesit në drejtësi, ndihmë juridike dhe mjete juridike**, veçanërisht për gratë, komunitetet rome dhe egjiptiane, personat me aftësi të kufizuara, migrantët dhe popullsinë rurale, rrit **besimin tek institucionet** dhe mundëson pjesëmarrje domethënëse në jetën ekonomike dhe sociale, duke theksuar rezultatet në Fushat Prioritare 1 dhe 2. **Pjesëmarrja më e fortë qytetare, liria e medias dhe angazhimi i strukturuar me shoqërinë civile dhe vetëqeverisjen vendore** rrisin dialogun social, legjitimitetin e politikave dhe kapacitetin zbatues, duke u mundësuar komuniteteve të formësojnë vendimet dhe të krijojnë zgjidhje së bashku. **Qeverisja efektive e migracionit, azilit dhe angazhimit të diasporës** mbështet funksionimin e tregut të punës, ruajtjen e kapitalit njerëzor dhe transferimin e njohurive, duke përforcuar transformimin ekonomik dhe kohezionin social në të gjithë Kuadrin e Bashkëpunimit.

2.4 Zbatimi i Parimit Askush të Mos Mbetet Pas (LNOB)

Parimi “Askush të mos mbetet pas” (LNOB) është thelbësor për Kuadrin për Bashkëpunimin të Kombeve të Bashkuara 2027-2031 (KB) dhe është operacionalizuar si një angazhim normativ dhe si një qasje praktike e zbatimit.

Në kontekstin e anëtarësimit të Shqipërisë në BE dhe të të ardhurave të mesme të larta, LNOB-ja nuk kuptohet si një shtesë e mbetur ose sociale, por si një **kusht thelbësor për reforma të qëndrueshme, kohezion social dhe konvergencë me standardet e BE-së**. KB-ja njeh faktin se, nëse reformat nuk janë gjithëpërfshirëse që nga hartimi dhe nuk arrijnë së pari te grupet më të pafavorizuara, ato rrezikojnë të përforcojnë pabarazitë, të minojnë

besimin tek institucionet dhe të dobësojnë legjitimitetin dhe efektivitetin e transformimit të harmonizuar me BE-në. Analiza e Vendit për Shqipërinë e vitit 2025 tregon se pabarazitë e vazhdueshme në Shqipëri janë **strukture dhe të ndërthurura**, të lidhura me gjeografinë, të ardhurat, gjininë, aftësinë e kufizuar, moshën, migracionin dhe statusin e zhvendosjes, si dhe ekspozimin ndaj risqeve mjedisore. Grupet që përballen me disavantazhe të shumëfishta përfshijnë komunitetet rome dhe egjiptiane, popullatat në zona rurale dhe të largëta, personat me aftësi të kufizuara, gratë (veçanërisht familjet me kryefamiljare dhe kujdestare gra), të rinjtë në rrezik përjashtimi, personat e moshuar që jetojnë vetëm, punëtorët informalë, migrantët, të kthyerit, të zhvendosurit me forcë dhe personat pa shtetësi. Këto pabarazi shfaqen në

të gjitha rezultatet e kapitalit njerëzor, aksesit në shërbime cilësore, tregjet e punës, aksesin dixhital, ekspozimin mjedisor dhe pjesëmarrjen në vendimarrje. Vëmendje e veçantë kërkohet gjithashtu për popullatat me të ardhura të ulëta në zonat urbane dhe periferike, ku urbanizimi i shpejtë, rritja e kostove të strehimit dhe përqendrimi i punësimit informal dhe me produktivitet të ulët i ekspozojnë familjet ndaj pasigurisë së vazhdueshme ekonomike, pavarësisht afërsisë me qendrat e rritjes ekonomike. Njëkohësisht, fermerët e vegjël dhe mikro dhe prodhuesit në zonat rurale përballen me risqe në rritje për t'u përjashtuar nga tregjet, teksa këto të fundit modernizohen dhe harmonizohen me standardet e BE-së dhe intensifikohet konsolidimi i zinxhirëve të vlerës dhe kërkesat për rritjen e produktivitetit. Nëse nuk përcaktohen masa të synuara që mbështesin zhvillimin e NVM-ve, agro-përpunimin, integrimin në zinxhirët vendorë të vlerës dhe përmirësimin e ndërmarrjeve vendore, këto grupe rrezikojnë të mbeten pas në transformimin ekonomik të Shqipërisë, duke përforcuar si pabarazitë territoriale, ashtu edhe presionin për të migruar. Prandaj KB-ja e trajton LNOB-në jo si një fushë tematike më vete, por jo si **perspektivë operacionale nënsektoriale** që orienton mënyrën se si përcaktohen prioritetet, si ndiqen rezultatet dhe si matet progresi në tre Fushat Prioritare. Në terma praktikë, LNOB-ja operacionalizohet në të gjitha prioritetet e KB-së si më poshtë:

- Në të gjithë **Fushën Prioritare 1 (Zhvillimi Gjithëpërfshirës i Kapitalit Njerëzor)**, LNOB-ja operacionalizohet nëpërmjet një qasjes së bazuar në ciklin e jetës, që i jep përparësi aksesit të barabartë në arsimin në fëmijërinë e hershme, arsimimin gjithëpërfshirës dhe cilësor, kujdesin shëndetësor parësor, ushqyerjen, mbrojtjen sociale dhe sistemet e kujdesit. KB-ja thekson shtrirjen e shërbimeve dhe ndërhyrjeve për punëtorëve në sektorin joformal, popullatat rurale, komunitetet Rome dhe Egjiptiane, personave me aftësi të kufizuara, grave dhe fëmijëve në rrezik dhune, si dhe të rinjve që përballen me përjashtim nga tregu i punës. Parandalimi dhe reagimi

ndaj dhunës me bazë gjinore dhe dhunës ndaj fëmijëve trajtohen si ndërhyrje thelbësore të LNOB-së, duke njohur lidhjet e tyre të thella me varfërinë, rezultatet arsimore, shëndetin dhe përjashtimin afatgjatë.

- Në kuadër të **Fushës Prioritare 2 (Transformimi Ekonomik i Qëndrueshëm dhe Zhvillimi ekologjik Gjithëpërfshirës)**, LNOB-ja integrohet duke siguruar që tranzicionet e gjelbra, dixhitale dhe ekonomike të mos thellojnë ndasitë territoriale ose sociale. KB-ja promovon zhvillimin gjithëpërfshirës të NVM-ve, transformimin rural dhe agroushqimor, si dhe qasjet e tranzicionit të drejtë që krijojnë mundësi pune të denja për gratë, të rinjtë dhe popullatat rurale. Masat e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike dhe reduktimit të riskut nga katastrofat synojnë shprehimisht komunitetet më të ekspozuara ndaj risqeve mjedisore dhe klimatike, ku përfshihen zonat bregdetare, rurale dhe vendbanimet informale, duke lidhur zhvillimin e aftësive të qëndrueshme me jetesën dhe mbrojtjen sociale.

- Në kuadër të **Fushës Prioritare 3 (Qeverisje, Drejtësi dhe të Drejtat e Njeriut)**, LNOB trajtohet nëpërmjet forcimit të qeverisjes me përgjegjshmëri gjinore dhe aksesit në drejtësi, mekanizmave të llogaridhënies dhe qeverisjes dixhitale gjithëpërfshirëse. KB-ja mbështet institucionet të mbështet institucionet të heqin barrierat administrative, ligjore dhe dixhitale që prekin në mënyrë disproporcionale grupet e marginalizuara, duke siguruar që reformat në drejtësi, migracion dhe qeverisjen e azilit, administratën publike dhe dixhitalizimin e shërbimeve që të jenë të aksesueshme, bazuar në të drejta dhe jo-diskriminuese. Hapësira civile, pjesëmarrja dhe angazhimi i shoqërisë civile, në veçanti organizatat që përfaqësojnë grupet e marginalizuara, konsiderohen si mundësuesit thelbësorë të LNOB-së.

Të dhënat, provat dhe synimet për ata që kanë mbetur pas: Një mësim kyç nga vlerësimi i UNSDCF-së dhe Analiza e Vendit është se LNOB-ja nuk mund të arrihet pa të **dhëna të forta, të**

kategorizuara sipas grupeve dhe objektivave të caktuara bazuar në të dhëna. Prandaj, Kuadri i Bashkëpunimit integron LNOB-në brenda faktorëve ndërsektorialë të mbledhjes së **të dhënave, monitorimit dhe politikbërjes bazuar në të dhëna.** OKB-ja do të mbështesë INSTAT-in dhe ministritë e linjës për të forcuar gjenerimin dhe përdorimin e të dhënave të kategorizuara sipas seksit, moshës, aftësisë së kufizuar, vendndodhjes, përkatësisë etnike, të ardhurave, statusit të migracionit dhe zhvendosjes. Kjo do të mundësojë identifikimin më të saktë të atyre

që kanë mbetur pas, ku dhe pse, si dhe do të mundësojë përshtatjen përkatëse të politikave dhe programeve. Monitorimi i fokusuar te barazia do të integrohet në Kornizën e Rezultateve të KB-së, duke siguruar që progresi të vlerësohet jo vetëm mbi bazën e mesatareve kombëtare, por edhe nëpërmjet arritjeve shpërndarëse dhe ndikimit të grupet e cënueshme. Rekomandimet për të drejtat e njeriut dhe objektivat përkatëse të OZHQ-ve të lidhura me LNOB-në do të përdoren si udhëzues praktik për zbatimin dhe monitorimin.

2.5 Prioritetet Ndërsektoriale dhe Mundësuesit

Faktorët mundësues ndërsektorialë janë pjesë integrale e Kuadrit të Bashkëpunimit dhe garantojnë gjithëpërfshirjen, koherencën, efektshmërinë dhe qëndrueshmërinë përgjatë të gjitha fushave prioritare.

Ato pasqyrojnë mandatet normative dhe avantazhet krahasuese të OKB-së, dhe udhëzojnë se si duhet të projektohet dhe ofrohet mbështetja për të maksimizuar ndikimin, për të trajtuar pabarazitë strukturore dhe për të mbështetur anëtarësimin e Shqipërisë në BE dhe përmbushjen e angazhimeve të OZHQ-së. Këta faktorë mundësues integrohen në mënyrë sistematike në të gjitha fushat prioritare/rezultatet dhe arritjet për të forcuar harmonizimin e politikave, zbatimit dhe rezultateve, për të siguruar që askush të mos mbetet pas, dhe për të mundësuar zhvillim transformues, bazuar në të drejta dhe të dhëna.

➤ Të drejtat e njeriut:

Të drejtat e njeriut përbëjnë **themelin normativ të Kuadrit të Bashkëpunimit**, duke udhëhequr gjithë mbështetjen e OKB-së nëpërmjet përmbushjes së detyrimeve të Shqipërisë sipas traktateve

ndërkombëtare, rekomandimeve të Rishikimit Universal Periodik (UPR), instrumenteve të Këshillit të Europës dhe standardeve themelore të të drejtave të BE-së. Në të gjitha rezultatet, OKB-ja do të ndihmojë autoritetet të mbrojnë të drejtat, të forcojnë llogaridhënien dhe të integrojnë qasjet **bazuar në të drejtat** e njeriut në legjislacion, politika, buxhetim dhe ofrimin e shërbimeve. OKB-ja e pranon nevojën për një strategji më **koherente, të dukshme dhe të gjerë të OKB-së për të drejtat e njeriut**, për të siguruar që puna për të drejtat e njeriut të mos jetë e fragmentuar dhe të mos mbivendoset nga presionet politike ose financiare. OKB-ja do të forcojë kapacitetet e **organeve mbikëqyrëse, institucioneve të drejtësisë, rregullatorëve dhe qeverisjes vendore, duke i dhënë sërish organizatave të shoqërisë civile rolin e tyre si partnerë kryesorë në monitorimin, llogaridhënien dhe angazhimin komunitar.** Mbështetja strategjike dhe komunikimi i qartë i rezultateve për të drejtat e njeriut, sidomos në fusha të ndjeshme, do të marrin prioritet, duke pranuar se vizibiliteti është vendimtar për besueshmërinë, besimin dhe ndikimin në politika. Varësia aktuale nga burimet e Zyrës së Koordinatorit të Përhershëm (RCO) për të ruajtur kapacitetet në të drejtat e njeriut është e pamjaftueshme. Prandaj, Kuadri i ardhshëm i

Bashkëpunimit do të angazhohet për **sigurimin e burimeve, forcimin dhe institucionalizimin e funksioneve për të drejtat e njeriut në** EVKB-në, duke përfshirë raportimin te organet e marrëveshjes, raportimin te organet mbikëqyrëse të ILO-së, ndjekjen e rekomandimeve të UPR-së, analizën e të drejtave të njeriut dhe mbështetjen ndaj institucioneve kombëtare të të drejtave të njeriut. Puna për të drejtat e njeriut duhet të mbetet në qendër të rolit të OKB-së, edhe kur nuk është e favorshme financiarisht, pasi ajopërfaqëson mandatin normativ të veçantë të OKB-së dhe është e domosdoshme për qeverisjen e mirë, kohezionin shoqëror dhe mbrojtjen e grupeve të cënueshme.

➤ Askush të mos mbetet pas (LNOB)

Angazhimi për të Mos Lënë Askënd Pas është në qendër të Kuadrit të Bashkëpunimit. Shqipëria përballet me pabarazi të vazhdueshme të lidhura me gjeografinë, gjininë, të ardhurat, etninë, aftësinë e kufizuar, statusin e migracionit, zhvendosjen me forcë, pashtetësinë dhe moshën. Komunitetet rurale dhe të varfra, popullatat Rome dhe Egjiptiane, personat e moshuar që jetojnë vetëm, fermerët e vegjël, personat me aftësi të kufizuara, familjet me kryefamiljare gra, emigrantët, personat e zhvendosur me forcë dhe pashtetësi, si dhe të rinjtë në risk **për përjashtim, kanë nevojë për mbështetje të synuar dhe të qëndrueshme**. Vëmendje e veçantë kërkohej **gjithashtu për popullatat me të ardhura të ulëta në zonat urbane dhe periferike**, ku urbanizimi i shpejtë, rritja e kostove të strehimit dhe përqendrimi i punësimit informal dhe me produktivitet të ulët i ekspozojnë familjet ndaj pasigurisë së vazhdueshme ekonomike, pavarësisht afërsisë me qendrat e rritjes ekonomike. Njëkohësisht, fermerët e vegjël dhe **mikro dhe prodhuesit ruralë përballen me riskun për** përjashtim nga tregjet, teksa këto të fundit modernizohen dhe harmonizohen me standardet e BE-së dhe intensifikohet kërkesa për rritjen e produktivitetit. Pa masa të synuara që

lidhin prodhuesit lokalë dhe ndërmarrjet e vogla me përmirësimin industrial, përpunimin **bujqësor, zhvillimin e NVM-ve dhe integrimin në zinxhirin** vlerës, këto grupe rrezikojnë të mbeten pas në transformimin ekonomik të Shqipërisë. Ndërhyrjet e OKB-së do të trajtojnë **barrierat strukturore ndaj shërbimeve cilësore, mbrojtjes** sociale, punësimit, drejtësisë, si dhe mundësive për aftësim, ri-aftësim dhe avancim të aftësive, si dhe pjesëmarrjes, duke siguruar akses gjithëpërfshirës dhe informim të efektshëm. LNOB-ja do të operacionalizohet nëpërmjet të dhënave të kategorizuara, **monitorimit më rigoroz të fokusuar në barazi dhe** gjithëpërfshirje, qasjeve territoriale të synuara dhe përmirësimit të kapaciteteve të bashkive për të ofruar shërbime që shtrihen në mënyrë të efektshme në grupet e cënueshme.

➤ Barazia gjinore dhe fuqizimi i Grave (BGJFG)

Barazia gjinore është e integruar në të **gjitha rezultatet dhe mbetet një nxitës thelbësor i zhvillimit të** qëndrueshëm. Pavarësisht progresit, Shqipëria vazhdon të përballet me boshllëqe të konsiderueshme gjinore në pjesëmarrjen në fuqinë punëtore, përgjegjësitë e kujdesit të papaguar, sipërmarrjen, drejtimin dhe barazinë e të ardhurave. **Dhuna me Bazë Gjinore DHBGJ** vazhdon të jetë e përhapur, duke përfshirë edhe risqe të reja siç është dhuna e lehtësuar nga teknologjia. OKB-ja do të mbështesë zhvillimin, miratimin dhe zbatimin e legjislationit me **përgjegjshmëri** gjinore, forcimin institucional, analizën gjinore, buxhetimin me përgjegjshmëri gjinore dhe përmirësimin e ofrimit të shërbimeve. Kuadri i Bashkëpunimit përfshin tregues të fokusuar te gjinia dhe do të krijojë një **Instrument Përsheptues për Barazinë Gjinore**⁶² si mekanizmi qendror në zbatimin e BGJFG-SË, i cili ka për qëllim eliminimin e dhunës dhe diskriminimit, rritjen e aksesit të grave në punë dinjitoze dhe sipërmarrje, si dhe përmirësimin e pjesëmarrjes së grave në jetën publike dhe politike.

62. Modeluar sipas shembullit pozitiv të Instrumentit Përsheptues të Barazisë Gjinore në BH, <https://www.dropbox.com/scl/fi/vkimc0nculr1vd4x8us0r/GEA-JP-presentation.pptx?rlkey=zl3ywo28at56bkhv9ur0kancp&dl=0>

Pjesëmarrësit në prezantimin e studimit "Zërat e të Rinjve: Barazia Gjinore dhe Kohëzimi Social në Ballkanin Perëndimor".

➤ Aftësia e Kufizuar

OKB-ja do t'i kush tojë më shumë rëndësi përfshirjes së personave me aftësi të kufizuara **si një nga angazhimet** thelbësore për të drejtat e njeriut. Mbështetja do të përqendrohet në përafrimin e politikave dhe shërbimeve kombëtare me Konventën për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, përmirësimin e të dhënave dhe monitorimit në lidhje me aftësinë e kufizuar, si dhe forcimin e arsimit gjithëpërfshirës, punësimit, aksesueshmërisë dhe pjesëmarrjes. Personat me aftësi të kufizuara dhe organizatat përfaqësuese të tyre do të përfshihen si partnerë gjatë gjithë ciklit të politikave.

➤ Fuqizimi i të rinjve

Të rinjtë në Shqipëri përballen me mundësi të kufizuara, shkallë të larta të NEET-it, presion për të emigruar dhe sfidës për të kaluar nga arsimi në tregun e punës. Aspiratat, mirëqenia dhe pjesëmarrja e të rinjve dhe vullnetarizmi formësojnë drejtpërdrejt perspektivën demografike afatgjatë dhe konkurrueshmërinë e Shqipërisë. Në të gjitha rezultatet, OKB-ja do të angazhojë të rinjtë, veçanërisht gratë e reja, të rinjtë që jetojnë në zona

rurale dhe ata në risk për përjashtim, **jo vetëm si përfitues, por kryesishtsi aktorë ndryshimi**, duke forcuar aftësitë e tyre, mundësitë e punësimit, aftësitë ndërpersonale, kompetencat dixhitale dhe të gjelbra, pjesëmarrjen qytetare dhe udhëheqjen. Investimet e synuara do të forcojnë aftësitë ndërpersonale të të rinjve, duke përfshirë komunikimin, mendimin kritik, punën në grup dhe udhëheqjen, si elementë kyç për punësueshmërinë, angazhimin qytetar, ndjenjën e përkatësisë dhe qëndrueshmërinë. Do të promovohen gjithashtu aftësitë sipërmarrëse, përfshirë ato të lidhura me zhvillimin dixhital dhe ekologjik. OKB-ja do të mbështesë pjesëmarrjen e të rinjve në formësimin e politikave, shërbimet për shëndetin mendor dhe sociale, si dhe inovacionin dhe nismat komunitare të udhëhequra nga të rinjtë. Pjesëmarrja e të rinjve do të mbështetet më tej nëpërmjet angazhimit në jetën kulturore, ruajtjen e trashëgimisë dhe nismat krijuese, si dhe duke forcuar arkitekturën e pjesëmarrjes së të rinjve, përfshirë parlamentet shkollorë dhe këshillat rinorë të bashkive.

➤ Lokalizimi i OZHQ-ve dhe kohezioni territorial

Zhvillimi vendor është një dimension kyç që prek të gjitha fushat. Shqipëria përballlet me pabarazi

Pesëdhjetë nismëtarë të ndryshimit u mbledhën në Datathon-in e parë për të Dhënat Gjimore në Shqipëri, për të promovuar ndryshimin përmes të dhënave gjimore.

të konsiderueshme me zonës metropolitane të Tiranës dhe rajoneve rurale, malore dhe bregdetare. Bashkitë shpesh nuk kanë kapacitetet e mjaftueshëm për planifikim strategjik, punësimin e stafit, funksionimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës publike, financave publike, prokurimin, menaxhimin e të dhënave, absorbimin e fondeve të BE-së dhe buxhetimin e përgjigjshëm rinor. OKB-ja do të mbështesë **lokalizimin e OZHQ-ve**, do të forcojë qeverisjen në nivel bashkiak, do të zgjerojë planifikimin pjesëmarrës dhe do të promovojë qasje zhvillimore të bazuara në zonë që trajtojnë varfërinë shumëdimensionale, risqet mjedisore, presionin për të emigruar dhe kërkuar azil, si dhe përjashtimin ekonomik. Qasjet e integruara do të lidhin qeverisjen, financat publike, ofrimin e shërbimeve dhe zhvillimin ekonomik vendor, duke nxitur kohezionin shoqëror nëpërmjet zvogëlimit të dallimeve territoriale dhe forcimit të përfshirjes, besimit dhe bashkëpunimit ndërmjet komuniteteve. Trashëgimia kulturore

dhe asetet kulturore vendore do të konsiderohen si pjesë e qasjeve zhvillimore, duke siguruar që reformat e harmonizuara me BE-në të kuptohen, të zotërohen dhe të zbatohen në nivelin vendor.

➤ **Dixhitalizimi, inovacioni dhe teknologjitë e reja**

OKB-ja do të vazhdojë të nxisë ndryshimin sistematik duke e përfshirë inovacionin në qendër të nismave të saj, që mbështesin progresin transformues ndër sektorë si dhe duke mbështetur kalimin e Shqipërisë drejt një ekonomie të bazuar në njohuri.⁶³ **Dixhitalizimi është evidentuar si një faktor përshpejtimi kyç në qeverisje, ekonomi dhe kapital njerëzor, ndërsa paraqet edhe risqe të lidhura me ndasitë dixhitale, sigurinë kibernetike, mbrojtjen e të dhënave, privatësinë dhe njohuritë dixhitale të grupet e cënueshme.** Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet mbështetjes së përshtatjes dixhitale të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, prodhuesve të vegjël dhe

63. Në përputhje me nën-rekomandimin e lidhur me inovacionin të Rekomandimit 8 të Vlerësimit Përfundimtar të UN SDCF-së për Shqipërinë.

ndërmarrjeve në rajonet e prapambetura dhe zonat periferike, duke mundësuar pjesëmarrjen në zinxhirët modernë të furnizimit, tregtinë dixhitale dhe teknologjitë që rrisin produktivitetin e lidhur me përmirësimin industrial dhe rrugët e tranzicionit ekologjik. Zhvillimi i aftësive dixhitale do të trajtohet si një faktor kyç që mundëson transformimin dixhital gjithëpërfshirës.

➤ **Parashikimi, gjenerimi i provave dhe sistemet e të dhënave**

Forcimi i sistemeve të të dhënave është thelbësor për monitorimin e OZHQ-ve, reformat e **anëtarësimit në BE dhe vendimarrjen e bazuar në të dhëna**. OKB-ja do të mbështesë INSTAT-in dhe ministrinë e linjës për të përmirësuar gjenerimin, analizën dhe përdorimin e të dhënave të kategorizuara për të zgjeruar trajtimin e treguesve të OZHQ-ve, për të modernizuar metodat statistikore dhe për të forcuar regjistrimin civil dhe statistikën kritike. Krijimi i njohurive, planifikimi i ardhshëm dhe analiza e të dhënave do të jenë modalitetet qendrore të zbatimit.⁶⁴

➤ **Shoqëria civile, pjesëmarrja dhe mbështetja strategjike**

Organizatat e shoqërisë civile luajnë një rol qendror në monitorimin e të drejtave, llogaridhënien, mbështetja për politika, funksionet mbikëqyrëse dhe veprimet në nivel komuniteti. OKB-ja do të forcojë kapacitetet e OSHC-ve, do të krijojë mekanizma të strukturuar angazhimi dhe do të integrojë zyrtarisht OSHC-të në modalitetet e zbatimit të Kuadrit të Bashkëpunimit. Mbështetja strategjike dhe komunikimi publik i qartë, i bazuar në të dhëna, do të prioritetizohen për të krijuar besim, për të ndikuar në reforma dhe për të siguruar vizibilitetin e punës së mbështetur nga OKB-ja në fusha të ndjeshme.

➤ **Integrimi i punës rajonale dhe nënrajonale**

Roli udhëheqës i Shqipërisë në Ballkanin Perëndimor dhe theksi në rritje në qasjet rajonale e bëjnë të domosdoshme të artikulohet se si **OKB-ja shfrytëzon njohuritë rajonale, caktimin e standardeve, shërbimet këshilluese teknike dhe nismat ndërmjet vendeve** për të mbështetur reformat kombëtare. Prania rajonale afatgjatë e OKB-së, duke kombinuar mandatet normative, kapacitetin operacional dhe fuqinë mbledhëse, e pozicionon atë për të lehtësuar të nxënit ndërmjet palëve dhe transferimin e zgjidhjeve të testuara në përputhje me mandatet e OKB-së.

➤ **Mbrojtja nga Shfrytëzimi dhe Abuzimi Seksual (SHAS)⁶⁵**

Me fokus të veçantë në mbrojtjen e të drejtave të viktimave dhe krijimin e një mjedisi pa shfrytëzim dhe abuzim seksual (SHAS). Shfrytëzimi dhe Abuzimi Seksual (SHAS) është sjellje e papranueshme dhe është e ndaluar për personelin e OKB-së dhe partnerët zbatues të OKB-së. Entitetet e EVKB-së do të ndjekin të gjitha mënyrat e përshtatshme për të mbrojtur, parandaluar dhe reaguar ndaj SHAS-it, dhe do të nevojitet angazhim i ngjashëm nga partnerët e tyre. Në zbatimin e obligimeve të përcaktuara në këtë Kuadër Bashkëpunimi, EVKB-ja dhe Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë riafirmojnë angazhimin e tyre për të parandaluar dhe për t'iu përgjigjur raporteve të SHAS-it lidhur me anëtarët e personelit të tyre të përfshirë në projekte të përbashkëta. Kuptohet se kjo do të përfshijë nevojën për të: (i) respektuar vlerat e përbashkëta të MSHAS-së, (ii) marrë masa parandaluese kundër SHAS-së, (iii) hetuar pretendimet, dhe (iv) ndërmarrë veprime korrigjuese të përshtatshme kur ndodhin incidente, duke përfshirë ofrimin e mbështetjes për viktimat në përputhje me qasjen e bazuar tek viktimat.

64. Në përputhje me nën-rekomandimin e Rekomandimit 3 të Vlerësimit Përfundimtar të UNSDCF-së, i cili sugjeron institucionalizimin e mekanizmave strategjikë të parashikimit, siç janë planifikimi i skenarëve, analizimi i tendencave dhe laboratorët e politikave në ciklin e KB-së.

65. Gjuha standarde e detyrueshme për Mbrojtjen nga Shfrytëzimi dhe Abuzimi Seksual (MSHAS) që duhet të përfshihet në KB-në e OKB-së, në përputhje me udhëzimet gjithëpërfshirëse të sistemit të OKB-së (Udhëzimet e KB-së së OKB-së dhe Protokollit i OKB-së për SHAS).

2.6 Supozimet Kritike dhe Risqet e Pritshme

Teoria e Ndryshimit e Kuadrit të Bashkëpunimit bazohet në një sërë supozimesh të ndërvarura politike⁶⁶, institucionale, financiare dhe shoqërore, të cilat mbështesin realizueshmërinë dhe qëndrueshmërinë e Kuadrit të Bashkëpunimit, duke pranuar edhe risqet materiale që mund të ndikojnë në zbatimin dhe ndikimin e tij.

Së pari, Kuadri i Bashkëpunimit e konsideron **angazhimin e qëndrueshëm kombëtar për të përshpejtuar përparimin e OZHQ-ve dhe anëtarësimin në BE si objektivin strategjik qendror të Shqipërisë dhe nxitësin kryesor të reformës institucionale**. Këtu përfshihet vullneti politik i vazhdueshëm për të avancuar harmonizimin me acquis-në e BE-së në të gjithë sektorët; për të shkuar përtej përmbushjes formale drejt zbatimit dhe mbikëqyrjes së efektshme; dhe për të ruajtur ritmin e reformave në fushat që kërkojnë transformim afatgjatë, si drejtësia dhe shteti i së drejtës, të drejtat e njeriut, arsimi, shëndetësia, mbrojtja sociale, qeverisja mjedisore, veprimet klimatike dhe sistemet kombëtare të të dhënave. Supozohet gjithashtu se qeveria do të vazhdojë ta konsiderojë OKB-në si një partner të besueshëm në nivel të lartë që mbështet koherencën e politikave, harmonizimin e OZHQ-ve, qasjet e bazuara në të drejtat e njeriut, planifikimin e integruar, forcimin institucional dhe përgatitjen në nivel bashkiak. Edhe pse ritmi i anëtarësimit mund të ndryshojë për shkak të dinamikave gjeopolitike, Kuadri i Bashkëpunimit parashikon një vazhdimësi të mjaftueshme të drejtimit të reformave që do t'i

mundësojë OKB-së të përshtatë angazhimin e saj dhe të ruajë ndikimin dhe rëndësinë e saj.

Së dyti, zbatimi i KB-së parashikon **një bazë të qëndrueshmërisë së përgjithshme politike, makroekonomike dhe të sigurisë**, pa ndërprerje të zgjatura që burojnë nga kriza ekonomike, pasiguria rajonale, tronditjet e lidhura me klimën ose paqëndrueshmëria politike, që do të devijonin ndjeshëm prioritetet kombëtare ose do të dobësonin kapacitetin institucional. Ndonëse KB-ja përfshin shprehimisht mekanizma përshtatës, si parashikimi, monitorimi i riskut dhe një rishikim i strukturuar afatmesëm, sukcesi i tij varet nga qëndrueshmëria e mjaftueshme e mjedisit operacional për të mbështetur proceset e reformës afatgjatë në nivel sistemi.

Së treti, KB-ja supozon **besim, akses politik dhe kërkesë të vazhduar për ekspertizën e OKB-së**. Realizimi i efektshëm varet nga ruajtja e aksesit të OKB-së të vendimmarrësit të lartë dhe perceptimi i saj si një partner i paanshëm, i besuar dhe që sjell vlera. Aksesit në nivele të larta është thelbësor për të ndikuar në drejtimin e politikave, për të lehtësuar koordinimin ndërministror, për të çuar përpara reformat e harmonizuara me BE-në dhe OZHQ-të, si dhe për të mbështetur kërkesën për kontributet normative, analitike dhe teknike të OKB-së. Edhe ky supozim varet nga komunikimi i efektshëm i OKB-së, vizibiliteti dhe pozicionimi strategjik për të forcuar rolin e saj si partner zhvillimi në nivel sistemi dhe jo si mundësia e fundit për zbatimin e projektit.

Së katërti, zbatimi supozon **funksionimin e mekanizmave kombëtarë të koordinimit dhe partneritetit**. Këtu përfshihet efektshmëria e

66. Versioni i detajuar i supozimeve kyç dhe risqeve të pritshme mund të gjendet këtu.

: https://www.dropbox.com/scl/fi/7ua1thrzyqfyxzebm6cl/UN-Albania-CF-2026-31_Assumptions-and-Risks.docx?rlkey=pm0xqngngc7j0a5iis2lxdud&dl=0.

vazhdueshme e Komitetit të Përbashkët Ekzekutiv, SASPAC, organeve koordinuese ndërministrorë, GMIP-ve, strukturave negociuese të BE-së, Njësisë Qendrore të Financimit dhe Kontraktimit (NJQFK) dhe platformave të tjera përkatëse në nivel qendror dhe vendor. Koordinimi i fortë midis institucioneve kombëtare dhe bashkiake është thelbësor për harmonizimin e ndihmës së jashtme, menaxhimin e fondeve të BE-së, monitorimin e progresit të reformave dhe sigurimin e koherencës të politikave, investimeve dhe objektivave të OZHQ-ve.

Së pesti, Teoria e Ndryshimit supozon **një angazhim të përbashkët ndaj përgjegjësisë kombëtare dhe transferimit të kapaciteteve**. Edhe nga qeveria, edhe nga OKB-ja priten të kalojnë në mënyrë progresive nga mbështetja e bazuar në projekte ofruar nga jashtë drejt zbatimit të udhëhequr në kombëtarisht dhe forcimit institucional afatgjatë. Kjo përfshin përmirësimin e sistemeve të administratës publike, planifikimin dhe buxhetimin bashkiak, kapacitetin absorbues të fondeve të BE-së dhe modelet e ofrimit të shërbimeve të qëndrueshme. KB-ja supozon transparencë mes institucioneve kombëtare dhe vendore për të reduktuar zëvendësimin e kapaciteteve, për të përcaktuar mandatet institucionale dhe për të miratuar mjete moderne të qeverisjes, dixhitale dhe të menaxhimit të bazuara në rezultate.

Së gjashti, Korniza e Bashkëpunimit supozon një mjedis financimi dhe zbatimi të parashikueshëm **dhe mbështetës, duke përfshirë** aksesin e vazhdueshëm në instrumentet e financimit të BE-së, të tilla si IPA III, Programi i Reformës dhe Rritjes dhe mekanizmat përkatës, si dhe hapësirë të mjaftueshme buxhetore kombëtare për bashkëfinancimin e zbatimit të reformave. Po ashtu, supozon edhe angazhimin e qëndrueshëm me IFN-të, dhe partnerët e sektorit privat sipas nevojës, duke i mundësuar OKB-së të shfrytëzojë mbështetjen e politikave në rrjedhën e sipërme të financimit në flukse më të mëdha dhe të përziera në përputhje me anëtarësimin në BE dhe përshpejtimin e OZHQ-ve. Brenda vendit,

sistemi i OKB-së pritet të forcojë koordinimin e qasjeve të financimit, duke përfshirë financimin e përbashkët, reduktimin e fragmentimit, kostot e transaksioneve dhe barrën administrative për homologët kombëtarë. Në të njëjtën kohë, Teoria e Ndryshimit supozon se Ekipi i Vendit i OKB-së **zotëron kapacitete të mjaftueshme teknike, operacionale dhe koordinuese pavarësisht kufizimeve organizative dhe të burimeve**. Kjo mbështet një ndryshim të qëllimshëm drejt ndërhyrjeve më të pakta, por me ndikim më të lartë; bashkëpunimi më i fortë ndëragjencor; përdorimi i efektshëm i burimeve të bashkuara; dhe udhëheqja e përbashkët e qëndrueshme në kushte operacionale më të thjeshta, që garantojnë aftësinë e OKB-së për të arritur rezultatet strategjike në nivel sistemi, edhe në një mjedis me burime të kufizuara.

Së shtati, zbatimi i KB-së supozon një **mjedis mbështetës për të drejtat e njeriut, hapësirën qytetare dhe lirinë e mediave**. Progresi varet nga aftësia e organizatave të shoqërisë civile, organizatave të punëdhënësve dhe punëtorëve, mediave të pavarura, organeve mbikëqyrëse dhe institucioneve kombëtare të të drejtave të njeriut për të marrë pjesë në mënyrë kuptimplotë në dialogun politik, llogaridhënien dhe angazhimin bazuar në të drejtat. Transparenca politike është thelbësore në punën e mbështetur nga BE-ja për barazinë gjinore, mosdiskriminimin dhe parimet “Askush të mos mbetet pas”. Për më tepër, ky supozim pranon risqet në rritje të lidhura me përhapjen globale të lëvizjeve anti-të drejtave dhe anti-gjinore, përfshirë ndikimin e jashtëm, që mund të sfidojë progresin në përfshirje dhe barazi. Prandaj, KB-ja supozon vazhdimin e angazhimit kombëtar ndaj standardeve kushtetuese, të BE-së dhe ndërkombëtare të të drejtave të njeriut.

Risqet e Pritshme:

Edhe mjediset e fragmentuara ose të paparashikueshme të financimit paraqesin risk të konsiderueshëm. Ndryshimet në modalitetet e financimit të BE-së, kufizimet fiskale, ndarja

e reduktuar e kostove kombëtare ose aksesit i kufizuar në dritaret e financimit të IFN-ve mund të ndikojnë në ritmin dhe shkallën e zbatimit. Koordinimi i dobët i financimeve të donatorëve dhe kërkesat e mbivendosura për financim rrezikojnë mbingarkimin e sistemeve kombëtare, të zbehin fokusin strategjik dhe të dobësojnë harmonizimin me prioritetet kombëtare dhe të OZHQ-ve. Kuadri i Bashkëpunimit përballet edhe me risqe që lidhen me **kapacitete të reduktuara të realizimit nga OKB-ja për shkak të kufizimeve në burime dhe staf**. Reduktimet e parashikuara të buxhetit dhe shkurtimi i stafit në agjencitë e OKB-së mund të kufizojnë ekspertizën teknike në vend, të vonojnë realizimin e funksioneve këshillimore dhe të kufizojnë aftësinë e OKB-së për të ofruar mbështetje të integruar dhe me cilësi të lartë. Kjo përforcon nevojën për priorizim më të qartë, koordinim më të fortë ndër-agjencor dhe përdorim të efektshëm të burimeve të përbashkëta.

Progresi mund të kufizohet edhe nga **ngushtimi i hapësirës qytetare, rritja e narrativave e anti-të drejtave dhe** përjashtimi i vazhdueshëm social. Rënia e pavarësisë së mediave, politizimi i të drejtave të njeriut, barazisë gjinore dhe migracionit, si dhe ndikimi në rritje të lëvizjeve anti-gjinore dhe anti-të drejtave, si në nivel kombëtar ashtu edhe global, rrezikojnë të kompromentojnë angazhimet ndaj parimit LNOB dhe reformat e bazuara në të drejtat. Keqinformimi dhe diskursi publik i polarizuar mund të dobësojnë besimin e publikut, të kufizojnë angazhimin e shoqërisë civile dhe të ulin llogaridhënien. Pabarazitë strukturore që prekin komunitetet Rome dhe Egjiptiane, popullsinë rurale, migrantët dhe të rikthyerit, personat me aftësi të kufizuara, të moshuarit dhe gratë mund të vazhdojnë të kufizojnë aksesin e barabartë në shërbime dhe mundësi. Normat gjinore, barra e kujdesit të papaguar, progresi i ngadaltë në reformat e ekonomisë së kujdesit dhe vazhdimësia e dhunës me bazë gjinore rrezikojnë të kufizojnë më tej pjesëmarrjen e grave në arsim, punësim dhe jetën publike.

Kundërshtimi ndaj të drejtave të njeriut dhe barazisë gjinore, përfshirë mundësinë e tërheqjes nga mbrojtjet ligjore dhe të politikave për barazinë gjinore, eliminimin e dhunës ndaj grave (EVAW) dhe kufizimet ndaj hapësirës qytetare, përbën një tjetër risk. Ekziston një risk që aktorët institucionalë dhe politikë të sapo-shfaqur ose të konsoliduar të mobilizohen kundër barazisë gjinore, standardeve të të drejtave të njeriut dhe lirisë demokratike. Kjo mund të manifestohet si përpjekje për të dobësuar legjislacionin ekzistues, për të ulur financimin publik për barazinë gjinore dhe EVAW-në, për të minuar buxhetimin me përgjegjësi gjinore, për të kufizuar veprimtaritë e OJQ-ve, sidomos të organizatave për të drejtat e grave, dhe për të kufizuar pjesëmarrjen dhe mbikëqyrjen qytetare. Narrativa publike që delegjitojnë barazinë gjinore (siç ndodhi me fushatën e keqinformimit gjatë miratimit të Ligjit për barazinë gjinore në nëntor të vitit 2025), mbrojtësit e të drejtave të njeriut ose reformat e përputhura me BE-në, mund të fitojnë terren, duke shuar mbështetjen shoqërore për politikën progresive. Ky kundërshtim mund të vonojë ose të kthejë mbrapsht progresin për OZHQ-në 5, të kompromentojë reformat e nevojshme për përputhjen me acquis-në e BE-së (sidomos ato që lidhen me të drejtat themelore, anti-diskriminimin dhe barazinë gjinore), të ulë besimin te institucionet dhe të shkaktojnë tkurrjen e angazhimit të shoqërisë civile, që është thelbësor në llogaridhënie. Tërheqjet mund të ndikojnë në mënyrë disproporcionale gratë, vajzat dhe popullatat e marginalizuara. Për të zbutur këtë risk, OKB-ja do të forcojë kapacitetet institucionale për integrimin gjinor, monitorimin e të drejtave të njeriut dhe llogaridhënien në të gjitha sistemet e qeverisjes qendrore dhe vendore, si dhe do të mbështesë shoqërinë civile, sidomos organizatat për të drejtat e grave dhe ato të udhëhequra nga të rinjtë, për të zgjeruar mbështetjen bazuar në të dhëna, angazhimin komunitar dhe funksionet e mbikëqyrjes. Do të përdoret komunikim strategjik, i bazuar në vlera, për të kundërshtuar keqinformimin dhe për të

promovuar narrativa pozitive për barazinë gjinore, të drejtat e njeriut dhe standardet e anëtarësimit në BE. Do të vazhdojë partneriteti i thelluar, dialogu dhe përdorimi strategjik i rolit të OKB për të sjellë bashkë aktorë të ndryshëm, advokimi i nivelit të lartë i OKB-së me qeverinë, parlamentin dhe institucionet e pavarura për të avancuar zbatimin e normave ndërkombëtare dhe për të mbrojtur ligjet dhe politikat ekzistuese, përfshirë ato për EVAW dhe hapësirën qytetare. Do të vendosen mekanizma monitorimi të riskut dhe tregues paralajmërues për të siguruar identifikim në kohë dhe për të lehtësuar përgjigjet e koordinuara.

Së fundi, goditjet **makroekonomike, gjeopolitike dhe të lidhura me klimën mbeten një risk kritik** që prek të gjitha sektorët. Paqëndrueshmëria ekonomike globale, tronditjet e çmimeve të energjisë, pasiguria rajonale dhe fatkeqësitë e shkaktuara nga klima mund të devijojnë burimet publike nga reformat afatgjata në reagimin ndaj krizave, të çrregullojnë tregjet e punës dhe të mbingarkojnë sistemet sociale dhe të mbrojtjes. Migrimi i përshpejtuar jashtë vendit dhe rënia demografike mund të dobësojnë më tej kapacitetin institucional dhe ofrimin e shërbimeve, veçanërisht në nivel bashkiak, duke ndikuar në qëndrueshmërinë dhe ndikimin e ndërhyrjeve të Kuadrit së Bashkëpunimit.

Plani i Zbatimit të Kuadrit të Bashkëpunimit

3.1 Struktura e Qeverisjes dhe Menaxhimit të Kuadrit të Bashkëpunimit

▮ Mbikëqyrja dhe Menaxhimi:

Siç theksohet në rekomandimet e Vlerësimit Final të UNSDCF-së⁶⁷ aktuale, Kuadri i ardhshëm i Bashkëpunimit (KB) do të vendosë një **arkitekturë mbikëqyrjeje dhe menaxhimi të thjeshtuar, koherente dhe me orientim strategjik**, e cila forcon pronësinë kombëtare dhe pozicionon OKB-në si partner në nivel sistemi për transformimin e Shqipërisë në përputhje me BE-në. KB-ja e re do të thjeshtojë strukturat për të ulur kostot e transaksioneve dhe do të përqendrohet te angazhimi strategjik, në vend të përputhshmërisë së brendshme. Lidhjet më të forta midis mekanizmave të OKB-së dhe strukturave kombëtare, përfshirë GMIP-të, SASPAC, bashkitë dhe platformat e donatorëve, do të forcojnë koherencën, do të reduktojnë fragmentimin dhe do të fuqizojnë koordinimin me BE-në, IFN-të dhe partnerët dypalësh. Arkitektura do të mbështesë **menaxhimin përshtatës**, duke përdorur rishikime të pavarura afatmesme dhe mjete parashikuese, dhe do të lehtësojë tranzicionin gradual të Shqipërisë drejt një modeli të përfshirjes së OKB-së në nivelin e një shteti anëtarë të BE-së, ku institucionet kombëtare forcojnë drejtimin, ndërsa mbështetja e OKB-së fokusohet te rolet katalitike, strategjike dhe fuqizimi i sistemit.

▮ Komiteti i Përbashkët Drejtues (JEC):⁶⁸

Komiteti i Përbashkët Drejtues **do të ofrojë drejtim strategjik dhe mbikëqyrje për Kuadrin e Bashkëpunimit**. I bashkëkryesuar

nga Zëvendëskryeministri dhe Koordinatori i Përhershëm i OKB-së, ai bën bashkë përfaqësues të ministrive partnere dhe drejtues të agjencive të sistemit të OKB-së. Institucione të tjera, partnerë zhvillimi ose palë të interesuara mund të ftohen sipas nevojës. JEC siguron drejtim strategjik të përgjithshëm, shqyrton përparimin kundrejt rezultateve të KB-së dhe garanton përputhshmërinë me programet kombëtare dhe sektoriale, përfshirë ato që mbikëqyren nga GMIP-të. Ai kryen shqyrtimin vjetor dhe miraton ndryshimet e rëndësishme në strategjitë ose rezultatet e KB-së sipas nevojës. Po ashtu, JEC këshillon Grupet e Rezultateve dhe EVKB-në për çështjet, risqet dhe mundësitë në zhvillim dhe promovon partneritetet dhe ndarjen e kostove me shoqërinë civile, sektorin privat, organizatat filantropike, donatorët ndërkombëtarë dhe IFN-të. Qeverisja e partneritetit do të bazohet në bashkëpunim të ngushtë me SASPAC, që do të mbetet mekanizmi kryesor i Këshilli i Ministrave për miratimin e KB-së dhe përafrimin strategjik të përgjithshëm. Për të forcuar koherencën dhe për të përshpejtuar arritjen e rezultateve, OKB-ja dhe Këshilli i Ministrave do të shqyrtojnë mundësinë krijimit të një JEC-u me dy nivele, me një nivel politik dhe një nivel teknik. Niveli politik do të vazhdojë të bashkëkryesohet nga Zëvendëskryeministri dhe Koordinatori i Përhershëm i OKB-së. Niveli teknik do të bashkëkryesohet nga SASPAC (si mekanizmi teknik i koordinimit i Këshillit të Ministrave) dhe OKB, duke mundësuar krijimin e një lidhjeje më të ngushtë mes mbikëqyrjes strategjike dhe koordinimit operacional, ndjekjeje më të lehtë dhe zbatim më të integruar gjatë gjithë ciklit të KB-së.

67. Përgjigje e drejtpërdrejtë ndaj nën-rekomandimeve të Rekomandimit 4 të Vlerësimit Final të KB-së, të cilat sugjerojnë forcimin e mëtejshëm të mekanizmave gjithëpërfshirës dhe të integruar të koordinimit të KB-së

68. Seksionet në vijim përfshijnë Rekomandimin 6 të Vlerësimit Final të KB-së, i cili sugjeron forcimin e angazhimit dhe llogaridhënies së Agjencive të OKB-së në JWP-të dhe përmirësimin e mëtejshëm të kuadrit të monitorimit dhe treguesve.

Paralelisht, një platformë trekëndëshe **OKB-BE-qeveri** do të mbështesë kontributet e koordinuara për anëtarësimin në BE, duke mundësuar dialog strategjik për zbatimin e reformave, rrugët e financimit dhe komunikimin publik. Angazhimi me sektorin privat do të udhëhiqet nga **Rrjeti i Sektorit Privat** sipas platformës së shtyllës 2, duke mundësuar bashkëpunim të strukturuar për konkurrueshmërinë, aftësitë, qëndrueshmërinë dhe sjelljen e përgjegjshme të biznesit. Për të garantuar pjesëmarrje të rëndësishme të aktorëve jo-shtetërorë, **Forumi për Dialog me Shoqërinë Civile** do të lehtësojë angazhimin e rregullt me OJQ-të, organizatat e të drejtave të njeriut, partnerët socialë dhe mediat e pavarura, duke forcuar transparencën, llogaridhënien dhe qeverisjen gjithëpërfshirëse gjatë gjithë ciklit të KB-së.

➤ Grupet e rezultateve:

Grupet e Rezultateve do të **reformatohen si platforma strategjike koordinimi**, duke u larguar nga roli i parësor i raportimit të lidhur me përputhshmërinë. Fokusi i tyre do të jetë mbështetja e analizës së përbashkët, përafrimi i planeve të punës, pozicionimi i politikave në bazë të të dhënave dhe angazhimi i koordinuar me qeverinë, duke lidhur programimin me monitorimin, komunikimin, partneritetet dhe mobilizimin e burimeve. EVKB-ja do të ndërmarrë një proces të brendshëm për të sqaruar rolet, anëtarësinë dhe marrëveshjet e drejtimit të Grupit të Rezultateve, duke përfshirë ndërveprimin e tyre me Planet e Përbashkëta të Punës (JWP) ose mjetet alternative të koordinimit. Parimi udhëheqës do të jetë mbështetja e zbatimit koherent nga shumë agjenci që avancojnë rezultatet e KB-së, dhe jo vetëm për të përmbushur kërkesat e brendshme administrative.

➤ Grupi Tematik i Rezultateve për Barazinë Gjinore (GTRBGJ):

Grupi Tematik i Rezultateve për Barazinë Gjinore koordinon **integrimin e barazisë gjinore në të gjithë fazat e hartimit, zbatimit, monitorimit dhe vlerësimit të KB-së, përfshirë përafrimin me Tabelën e Rezultateve për Barazinë Gjinore të UNCT-SWAP dhe zbatimin e Planit të Veprimit për Barazinë Gjinore (PVBGJ)**. Ai do të mbështesë angazhimin në procese ndërqeveritare, do t'i ofrojë EVKB-së këshilla për politikën dhe do të bashkëpunojë me Grupin e Komunikimeve lidhur me ndërgjegjësimin dhe llogaridhënie publike. Po ashtu, GTRBGJ-ja do të: i) promovojë llogaridhënien e sistemit të OKB-së për barazinë gjinore përmes Tabelës së Rezultateve për Barazinë Gjinore të UNCT-SWAP, ii) do të mbështesë mobilizimin e burimeve për rezultatet BGJFG dhe alokimet e fuqizuara për ndërhyrjet që avancojnë barazinë gjinore, dhe iii) lehtësojë zhvillimin e kapaciteteve dhe përmirësimin e mbledhjes dhe përdorimit të të dhënave të ndara sipas gjinisë në të gjithë KB-në.

➤ Grupi i Përbashkët i të Dhënave (GPDH) INSTAT-OKB:

Grupi i Përbashkët i të Dhënave **identifikon dhe trajton boshllëqet në informacion dhe statistika** lidhur me treguesit e OZHQ-ve, nevojat për monitorimin e integritetit në BE dhe prioritetet kombëtare. Ai do të mbështesë prodhimin dhe përdorimin e të dhënave të kategorizuara, do të forcojë kapacitetet statistikore dhe do të promovojë përhapjen dhe përdorimin e të dhënave në të gjithë sektorët, duke forcuar planifikimin dhe formulimin e politikave bazuar në të dhëna.

➤ Grupi i Përbashkët i Komukimit:

Komunikimi do të **rimarrë pozicionin e tij si një nga modalitetet thelbësore të zbatimit, jo thjesht si një funksion që shërben për rritjen e vizibilitetit.**

OKB-ja do të ndjekë një qasje më strategjike dhe koherente që mbështet advokimin për politika, dialogun publik dhe kuptimin e reformave nga qytetarët, duke përfshirë kontributin e OKB-së në integrimin në BE, të drejtat e njeriut dhe barazinë gjinore. Komunikimi do të përdoret edhe si një mjet strategjik për mobilizimin e burimeve dhe ndërtimin e partneriteteve, përmes tregimeve të synuara, produkteve të bazuara në të dhëna dhe historive të ndikimit që nxjerrin në pah vlerën e shtuar të OKB-së në integrimin në BE dhe përshejtimin e OZHQ-ve, dhe që mund të përdoren në përmbledhje për donatorë, propozime të përbashkëta dhe angazhime me partnerët. OKB do të forcojë komunikimin e përbashkët me qeverinë, Delegacionin e BE-së, IFN-të, OJQ-të dhe partnerët e sektorit privat për të amplifikuar sukseset e përbashkëta dhe për të forcuar rolin e OKB-së si agjent i bashkimit. Qasjet të tjera do të përfshijnë tregime multimediale, angazhim interaktiv (webinar-e, takime publike, forume të udhëhequra nga të rinjtë dhe komuniteti) dhe komunikim digjital të synuar, përfshirë mjetet dhe panelet e kontrollit të aksesueshëm, sipas nevojës.

Në përgjithësi, KB do të zbatohet në **një mënyrë që përputhet me agjendën UN80**, duke promovuar një OKB më të pranishme, efikase dhe të fuqizuar në fushën digjitale. EVKB-ja do të vazhdojë të ndjekë modelin e saj operacional duke optimizuar kapacitetet në vend dhe duke shfrytëzuar në sistematikisht ekspertizën rajonale dhe globale për t'iu përgjigjur prioritetëve, risqeve dhe mundësive në zhvillim.

EVKB-ja e përshtatur me qëllimin - Arritja e rezultateve me burime të pakta:

KB-ja 2027-2031 do të pasqyrojë në mënyrë realiste kapacitetet e arritjes së rezultateve. Zbatimi do të përqendrohet në mënyrë rigoroze në priorizimin e aktiviteteve dhe reduktimin e fragmentimit të programeve, duke qenë se për disa agjenci parashikohen reduktime të stafit. K-ja do të promovojë marrëveshje fleksibël për punësimin e stafit, ekipe të përbashkëta, ekspertizë të përbashkët dhe shërbime të ndara, sipas mundësisë. Teksa burimet e agjencive individuale reduktohen, programimi i përbashkët do të jetë gjithnjë e më i rëndësishëm. Arkitektura do të parandalojë angazhime të tepruara dhe do t'i mundësojë OKB-së të ruajë cilësinë, koherencën dhe vlerën gjatë gjithë ciklit të KB-së. Teksa Shqipëri avancohet drejt anëtarësimit në BE, roli i OKB-së do të kalojë gradualisht nga mbështetja e bazuar në projekte drejt angazhimit të hershëm, të fokusuar në sistem me në qendër koherencën e politikave, të drejtat e njeriut, të dhënat dhe fuqizimin e institucioneve.

Mënyrat e reja të të punuarit

OKB do të adoptojë një qasje më strategjike, koherente dhe fleksibël, që do të përshtatet me trajektoren dinamike të integritetit të Shqipërisë dhe risqet në zhvillim. Kjo përfshin forcimin e kapaciteteve parashikuese përmes parashikimeve, analizave të skenarëve, monitorimit të risqeve dhe vendimmarrjes të bazuar në të dhëna, të mbështetura nga platforma dhe mjete të aksesueshme. Koherenca më e fortë e brendshme, veçanërisht në lidhje me inovacionin, transformimin digjital, qeverisjen e teknologjisë dhe të dhënat, do të përmirësojë efektshmërinë e mbështetjes së OKB, së ndaj institucioneve kombëtare. Për më tepër, OKB-ja do të forcojë praktikën e komunikimit në mënyrë që puna për qeverisjen, të drejtat dhe barazinë gjinore, e cila është delikate, të jetë e dukshme, e bazuar në të dhëna dhe e kuptueshme. Një qasje më e fuqishme partneriteti ndaj OJQ-ve, sektorit privat, akademisë dhe organizatave rajonale do të mbështesë si ndryshimin institucional në nivel strategjik, ashtu edhe ndikimin në komunitet në nivel lokal.

Zbatim Kombëtar dhe Transferim Kapacitetesh:

KB 2027–2031 do të orientohet më tej drejt modeleve kombëtare të zbatimit dhe forcimit të kapaciteteve afatgjata. EVKB-ja do të zhvillojë një kuptim të përbashkët të “zbatimit kombëtar”, ku do të përfshihen përgjegjësitë, standardet dhe masat mbrojtëse, duke marrë në konsideratë se aktualisht agjencitë e interpretojnë konceptin ndryshe. Bashkitë, që janë në qendër të zbatimit të reformave të financuara nga BE-ja dhe agjenda e zhvillimit vendor të KB-së, do të duhet të forcojë kapacitetet në planifikimin, buxhetimin, prokurimin dhe monitorimin e absorbimit të fondeve të BE-së. Kur kërkohet zbatim i shpejtë ose prokurim kompleks dhe menaxhim i qëndrueshëm i infrastrukturës për të mbështetur absorbimin në kohë të fondeve të BE-së, OKB-ja mund të ofrojë mbështetje të specializuar të zbatimit, duke ngritur kështu edhe kapacitetet kombëtare afatgjata. Zbatimi i drejtpërdrejtë mund të jetë i nevojshëm edhe në sektorë me boshllëqe të konsiderueshme institucionale ose ku afatet kohore duhet të zëvendësohen përkohësisht për të parandaluar vonesat. Prandaj, marrëveshjet e zbatimit do të sqarojnë rastet kur është i përshtatshëm zbatimi i drejtpërdrejtë, duke ruajtur qëllimin afatgjatë të transferimit të kapaciteteve.

3.2 Partneritetet dhe Financimi i Kuadrit të Bashkëpunimit

Duke u bazuar në zbatimin e suksesshëm të Kuadrit të Bashkëpunimit 2022-2026, strategjia e partneritetit të OKB-së në Shqipëri për ciklin 2027–2031 është e lidhur me një grup partnerësh kyç që ofrojnë financim të parashikueshëm shumëvjeçar për të mbështetur reformat strukturore, duke forcuar në të njëjtën kohë edhe përgjegjësinë kombëtare.

Agjencia Shtetërore për Programimin Strategjik dhe Koordinimin e Ndihmës (SASPAC) është e pozicionuar si partneri kryesor i qeverisë për ndihmën zhvillimore dhe koordinimin e donatorëve, duke siguruar përputhshmëri midis partnerëve, instrumenteve të financimit dhe modaliteteve të zbatimit. Bashkimi Europian **mbetet** donatori më i madh dhe partneri strategjik i Shqipërisë, si dhe burimi kryesor i financimit për zbatimin e reformave nëpërmjet IPA III dhe Planit të Rritjes për Ballkanin Perëndimor. Mbështetje strategjike ofrohet gjithashtu nga partnerë dypalësh me përvojë të gjatë, përfshirë Zvicrën, Suedinë, Gjermaninë, Italinë, Norvegjinë dhe Mbretërinë e Bashkuar, e plotësuar nga kontributet e Shteteve të Bashkuara dhe Holandës, si dhe fonde të specializuara vertikale si Fondi i Gjellbër për Klimën (FGJK) dhe Instrumenti Global për Mjedisin (GEF). Një gur themelor i arkitekturës së partneritetit të OKB-së është **Fondi Shqiptar për Përsheptimin e OZHQ-ve**, i udhëhequr nga Komiteti i Përbashkët Ekzekutiv (JEC) dhe bashkëkryesuar nga Zëvendëskryeministri dhe Koordinatori i Përhershëm i OKB-së, që përfaqëson nivelin më të lartë të përgjegjësisë kombëtare. Për të trajtuar hendekun e financimit të OZHQ-ve, OKB-ja ka zgjeruar partneritetet përtej donatorëve tradicionalë, duke **përfshirë Institucionet Financiare Ndërkombëtare**

(IFN-të), sektorin privat dhe fondacionet filantropike. Bashkëpunimi me Bankën Botërore, BERZH-in, BEI-në dhe institucionet e tjera financiare ndërkombëtare (IFN-të) mbështet përdorimin e financave të përziera dhe investimeve katalitike. Paralelisht, OKB-ja në Shqipëri shfrytëzon platformat dhe burimet globale dhe rajonale të financimit për të promovuar transferimin e njohurive, mobilitetin ndërkufitar, integrimin ekonomik dhe përputhshmërinë me standardet e tregut të BE-së, duke forcuar qëndrueshmërinë dhe shkallën e ndikimit zhvillimor.

Modalitetet e Partneriteteve

Qeveria si partner qendror

Qeveria është përfituesi kryesor dhe partneri bashkëzbatues i KB-së. Ministritë dhe agjencitë kombëtare do të kërkojnë gjithnjë e më shumë ekspertizë teknike të shpejtë dhe me cilësi të lartë, veçanërisht për përputhjen e legjislacionit me acquis-në e BE-së, kryerjen e vlerësimeve të ndikimit, modernizimin e administratës publike, përgatitjen e institucioneve për të zbatuar me efektshmëri politikat e harmonizuara me BE-në dhe për të arritur treguesit e pranimit/anëtarësimit. Fondi Shqiptar për Përsheptimin e OZHQ-ve do të vazhdojë të mbështesë mobilizimin dhe alokimin e integruar dhe koherent të burimeve për përpjekje novatore dhe të përbashkëta bashkëpunimi, të fokusuara në arritjen e OZHQ-ve dhe procesin e anëtarësimit në BE. Fondi plotëson buxhetet bazë të agjencive të sistemit të OKB-së. Fondi ka potencialin të zgjerohet për të përfshirë edhe aktorë të tjerë dhe për të mbështetur mekanizma novatorë partneriteti me shoqërinë civile, sektorin privat dhe fondacionet, në mbështetje të rezultateve të bashkëpunimit. **Fondi Shqiptar për përsheptimin e OZHQ-ve** do të kanalizojë burimet nëpërmjet një numri të kufizuar Programesh të Përbashkëta të OKB-së, ekzistuese ose të sapokrijuara, duke mundësuar një fillim të

shpejtë, llogaridhënie të fortë dhe harmonizim me mekanizmat e Qeverisë, duke shmangur njëkohësisht dyfishimin dhe duke shfrytëzuar strukturat e provuara të koordinimit.⁶⁹

Bashkëpunim strategjik me Bashkimin Europian

Bashkimi Europian do të mbetet partneri më i madh dhe më me ndikim në zhvillimin dhe reformën e Shqipërisë. Aksesit i OKB-së në fondet e BE-së, nëpërmjet IPA III, Axhendës së Reformës dhe Instrumentit të Planit të Rritjes, si dhe fondeve të ardhshme strukturore dhe të kohezionit, varet nga përputhshmëria me strategjitë kombëtare sektoriale, grupet negociuese dhe Axhendën më të gjerë të politikave të BE-së. OKB do të përqendrohet në fusha **ku sjell vlerë unike për reformat e financuara nga BE-ja**, duke përfshirë

sektorët socialë, të drejtat e njeriut dhe barazinë, shtetin e së drejtës, qeverisjen, përshtatjen klimatike, përputhshmërinë mjedisore dhe kapacitetin bashkiak. Bashkëpunimi me BE-në do të përfshijë edhe mbështetje për komunikimin publik dhe angazhimin e qytetarëve, përmirësimin e të kuptuarit të reformave të anëtarësimit dhe kundërshtimin e keqinformimeve. Strategjia i jep përparësi angazhimit të hershëm me ministritë përkatëse, cikleve të përbashkëta të planifikimit me homologët e BE-së dhe asistencës teknike të koordinuar që mbështet transformimin e Shqipërisë në përputhje me standardet e BE-së. Koordinimi i ngushtë me Ekipin Europian do të lehtësojë mesazhet e përbashkëta, forcojë dialogun politik të bazuar në të dhëna dhe promovojë koherencën ndërmjet sektorëve.

Kutiza III: Mbështetja e OKB-së për Anëtarësimin në BE si Prioritet Kombëtar Kryesor

Pozicionimi strategjik i OKB-së në procesin e anëtarësimit në BE:

Organizata e Kombeve të Bashkuara do të forcojë rolin e saj si partner **strategjik dhe parashtrues** në procesin e anëtarësimit të Shqipërisë në BE, ndërsa reformat lëvizin nga përputhja ligjore drejt zbatimit, zbatimit efektiv dhe transformimit institucional. OKB-ja do t'i japë përparësi **koherencës politike, përputhjes me të drejtat e njeriut, gjenerimit të të dhënave dhe ngritjes afatgjatë të kapaciteteve** në institucionet qendrore dhe vendore. Duke u mbështetur në mandatet e saj normative, ekspertizën globale, neutralitetin dhe shtrirjen në komunitet, OKB-ja do të ndihmojë që reformat e drejtuara nga BE-ja të përkthehen në përmirësime gjithëpërfshirëse, të **barabarta dhe të qëndrueshme në jetët e njerëzve**, veçanërisht për ata që rrezikojnë të mbeten pas.

Mbështetja për mbylljen e kapitujve dhe realizimin e standardeve:

Teksa Shqipëria synon të mbyllë provizorisht një nga grup-kapitujt fillestar, deri në mes të vitit 2026 dhe të përfundojë negociatat deri në 2027, OKB-ja do të intensifikojë mbështetjen ndaj ministrive, agjencive dhe bashkive në të gjitha fushat prioritare, ku përfshihet ligji i të drejtës, administrata publike, qeverisja dixhitale, arsimi, mbrojtja sociale, punësimi, shëndetësia, migracioni, energjia, transporti, mjedisi, klima, prokurimi dhe statistikat. Agjencitë e OKB-së do të mobilizojnë **lista ekspertësh globalë, kapacitete këshilluese me përgjigje të shpejtë dhe ekspertizë teknike të lokalizuar** për të mbështetur përafrimin ligjor, hartimin e rregulloreve, realizimin e treguesve kryesorë, inspektimet, analizën e politikave dhe monitorimin e zbatimit, përfshirë edhe nëpërmjet mekanizmave fleksibël për ofrimin e shpejtë të ekspertizës së specializuar për acquis-në e BE-së. Rrjedhat ekzistuese të punës së OKB-së do të zgjerohen për të mbështetur drejtpërdrejt prioritetet e anëtarësimit.

69. *Shihni Kuadrin e Programit për Përshejtimin e Anëtarësimit në BE dhe OZHQ-ve të OKB-së, e cila zhvilloi marrëveshje të gjera këshillimi me qeverinë në vitin 2025.*

Kapaciteti institucional, gatishmëria administrative dhe forcimi i bashkive:

Shkalla dhe ritmi i anëtarësimit kërkojnë **institucione të forta dhe administratë publike të mirëpërgatitur**. Ndonëse procesi i forcimit institucional udhëhiqet nga institucionet shqiptare dhe BE, OKB-ja do të mbështesë institucionet qendrore dhe vendore në hartimin e ligjeve, vlerësimet e ndikimit rregullator, inspektimet dhe zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin, planifikimin e buxhetit, prokurimin, planifikimin strategjik të burimeve njerëzore, zhvillimin e punonjësve, sistemet e të dhënave dhe sigurimin e cilësisë. Teksa bashkitë marrin përgjegjësi më të mëdha për zbatimin e standardeve të BE-së, OKB-ja do të forcojë gatishmërinë e tyre administrative, veçanërisht në menaxhimin mjedisor, shërbimet e mbetjeve dhe ujit, shërbimet sociale, zhvillimin ekonomik dhe shërbimet publike dixhitale.

Gatishmëritë ekonomike, NVM-të dhe strategjitë sektoriale:

Përgatitja e ekonomisë për anëtarësimin në BE, veçanërisht NVM-të që përballen me standarde të reja teknike, cilësore, dixhitale, të kushteve punës dhe mjedisore, është një prioritet kombëtar. OKB-ja do të mbështesë qeverinë në hartimin dhe përmirësimin e **strategjive sektoriale pjesëmarrëse dhe të bazuara në të dhëna**, në fusha si zhvillimi industrial, bujqësia, mjedisi, inovacioni, aftësitë dhe punësimi. Ndërkohë që përgatiten dokumentet në kohën e duhur për të përmbushur kriteret e kapitullit, OKB-ja do të mbështesë zbatimin e tyre në praktikë. Do të zgjerohen aktivitetet e informimit për të siguruar që NVM-të të kuptojnë rregullat e BE-së, kërkesat për certifikim dhe përputhshmëri, dhe të jenë në gjendje të shfrytëzojnë mundësitë në tregun e përbashkët.

Komunikimi publik, angazhimi qytetar dhe kuptimi i qytetarëve:

Komunikimi i efektshëm është i domosdoshëm në suksesin e procesit të anëtarësimit. Pavarësisht se ndërgjegjësimi publik për negociatat dhe hapjen dhe mbylljen e grup-kapitujve është i lartë, **kuptimi rreth implikimeve praktike të anëtarësimit në BE vazhdon të jetë i kufizuar**. Në fushat e prioritizuara nga Këshilli i Ministrave dhe të identifikuara nga dialogu strategjik OKB-BE, OKB-ja do të kontribuojë në përpjekjet e koordinuara të komunikimit me në qendër njerëzit, që shpjegojnë përfitimet dhe përgjegjësitë e anëtarësimit në BE dhe lidhjen e tij me agjendën e OZHQ-ve në terma të aksesueshëm, duke përfshirë sigurinë ushqimore, mbrojtjen e konsumatorit, të drejtat e punës, standardet mjedisore, shërbimet sociale dhe qeverisjen digjitale. Kjo do të përfshijë fushat e përbashkëta, dialogjet publike, konsultimet e përfshira dhe përforcuar me shoqërinë civile dhe mediat e pavarura për të rritur transparencën, qëndrimin dhe llogaridhënien, për të kundërshtuar formatin dhe për të ndryshuar besimin e publikut.

Përthithja e fondeve të BE-së, qeverisja në shumë nivele dhe qëndrueshmëria institucionale:

Teksa Shqipëria kalon nga IPA tek financimi i bazuar në performancë dhe fondet strukturore dhe të kohezionit të BE-së, **kapaciteti institucional për të planifikuar, absorbuar, menaxhuar dhe monitoruar financimet e BE-së** merr një rol thelbësor. OKB-ja do të mbështesë institucionet në nivel kombëtar dhe bashkiak në përgatitjen e projekteve, analizën e fizibilitetit, menaxhimin financiar, analizën kosto-përfitim, planifikimin e buxhetit, prokurimin, monitorimin dhe raportimin. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet bashkive, të cilat do të bartin pjesën më të madhe të përgjegjësisë së zbatimit. Mësimi ndërmjet kolegëve, shërbimet këshilluese dhe mjetet praktike do të forcojnë qeverisjen vendore, menaxhimin e riskut, pjesëmarrjen dhe ofrimin e shërbimeve, duke siguruar që investimet e financuara nga BE-ja të jenë efektive, transparente, gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme.

Mbështetja e reformave pas përfundimit të procesit të anëtarësimit:

Shumë reforma, veçanërisht ato për të drejtat e njeriut, mbrojtjen e fëmijëve, barazinë gjinore, mbrojtjen sociale, menaxhimin mjedisor, qeverisjen klimatike dhe dixhitalizimin, duhet të shtrihen shumë përtej përfundimit të negociatave të kapitujve të BE-së. OKB-ja do të mbështesë Shqipërinë **në mbarëvajtjen dhe thellimin e reformave**, duke integruar qasjet e bazuara te të drejtat dhe qasjet e përgjigjshme gjinore dhe duke mbajtur funksione efektive mbikëqyrjeje. Nëpërmjet parashikimit, planifikimit të skenarëve dhe analizës së riskut, OKB-ja do të ndihmojë institucionet të përgatiten për përgjegjësitë pas anëtarësimit, ndryshimet demografike, tranzicionet ekonomike dhe risqet klimatike, duke siguruar përshtatshmëri, qëndrueshmëri dhe llogaridhënie afatgjatë.

Koordinimi i strukturuar OKB-BE-Qeveri:

Për të siguruar koherencën dhe parashikueshmërinë e përpjekjeve, Kuadri i Bashkëpunimit **do të vazhdojë koordinimin e strukturuar tripalësh** midis qeverisë, BE-së dhe OKB-së. Koordinimi gjithashtu do të forcojë lidhjet me IFN-të, donatorët dypalësh dhe organizatat rajonale, duke siguruar që kontributet normative dhe teknike të OKB-së të forcojnë në mënyrë efektive financimin e BE-së dhe udhëheqjen e Shqipërisë në reforma.

➤ Strengthened Collaboration with International Financial Institutions (IFIs):

IFN-të do vazhdojnë të jenë burimi kryesor i financimit për investimet e shkallës së gjerë në Shqipëri në infrastrukturë, energji, transport, tranzicionin klimatik dhe modernizimin e sektorit publik gjatë gjithë kohëzgjatjes së KB-së. Si kundërpërgjigje KB-ja forcon dhe sistemon partneritetet OKB-IFN duke përcaktuar qartë rolet komplementare. IFN-të kryesojnë në kuadrot makroekonomike, portofolët e investimeve dhe financimet në shkallë të gjerë, ndërsa OKB-ja kontribuon me mandatin e saj normativ, qasjet e bazuara në të drejta dhe të fokusuara te barazia, si dhe angazhimin në nivel institucional dhe komunitar. Ky pozicionim i lejon OKB-së të sjellë vlerë të veçantë duke forcuar **gjithëpërfshirjen, masat mbrojtëse, llogaridhënien dhe cilësinë e zbatimit, duke rritur kështu efektivitetin dhe qëndrueshmërinë e investimeve të financuara nga IFN-të**. KB-ja promovon një model të strukturuar partneriteti OKB-IFN, të bazuar në përafrimin strategjik të hershëm, dialogun tematik të rregullt dhe angazhim të koordinuar me institucionet qeveritare. Nëpërmjet këtij modeli, OKB-ja do ta përafrojë më tej ekspertizën e saj teknike me kanalet e investimeve

të IFN-ve për të siguruar që kushtet politike, institucionale dhe sociale të jenë të përcaktuara për rezultate gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme. Vëmendje do t'i kushtohet sektorëve ku mandatet e OKB-së dhe IFN-së përforcojnë ndjeshëm njëri-tjetrin, ku përfshihet kapitali njerëzor dhe përfshirja ekonomike, qëndrueshmëria mjedisore, tranzicioni klimatik dhe qeverisja dixhitale. Për të maksimizuar ndikimin, OKB-ja do të zgjerojë bashkëpunimin me IFN-të me diagnostikime të përbashkëta, parashikime dhe produkte të përbashkëta të njohurive që do të udhëheqin dialogun politik dhe vendimet e investimeve gjatë kohëzgjatjes së KB-së.

➤ Sektori privat

Sektori privat i Shqipërisë bazohet kryesisht në NVM-të dhe po përballlet me presion të shtuar për t'iu përmbajtur kërkesave të tregut të BE-së, ndërsa ofron mundësi të kufizuara për financim korporativ në shkallë të gjerë. Prandaj, OKB-ja do të veprojë si ndërmjetëse për instrumentet e financimit të përzier, duke shfrytëzuar fondet katalitike të vogla të OKB-së për të tërhequr kapital më të madh privat për investime të qëndrueshme dhe të përshtatura me OZHQ-të, dhe do të angazhojë sektorin privat kryesisht nëpërmjet **përafrimit**

politik, ngritjes të kapaciteteve dhe promovimit të sjelljes së përgjegjshme të biznesit, në vend të financimit të drejtpërdrejtë. Angazhimi do të përqendrohet te standardet MSQ, përputhshmëria mjedisore, mbrojtja e punës, barazia gjinore, aftësitë e së ardhmes, inovacioni dixhital dhe përmirësimi i produktivitetit dhe konkurrueshmërisë. Partneritetet me shoqatat e biznesit, dhomat e tregtisë, rrjetin e UN Global Compact dhe shoqëritë me në qendër ndikimin do të mbështesin standardet e qëndrueshmërisë, punët e gjelbra dhe rritjen e bazuar në inovacion. Do të promovohet sjellja e përgjegjshme e biznesit për të mundësuar aksesin në tregjet e BE-së dhe ndërkombëtare dhe integrimin në zinxhirët e vlerës. Për më tepër, OKB-ja do të mbështesë zhvillimin e kulturës së sipërmarrjes, veçanërisht mes të rinjve dhe grave, duke trajtuar kujdesin ndaj risqeve dhe forcimin e aftësive në formalizim, industritë e gjelbra dhe inovacion. Kontributet e sektorit privat në aftësim dhe përmirësim aftësish do të inkurajohen nëpërmjet Këshillave Sektoriale të Aftësive, AFP-së së dyfishtë dhe praktikave cilësore.

➤ **Shoqëria Civile, akademja, media dhe organizatat e Punëdhënësve dhe punëtorëve për llogaridhënie dhe dialog publik:**

Shoqëria civile, institucionet akademike dhe mediat e pavarura janë partnerë të domosdoshëm për llogaridhënie, gjenerimin e provave, pjesëmarrjen demokratike dhe dialogun e bazuar në të dhëna. Këto partneritete do të forcojnë angazhimin qytetar, dialogun social, mbikëqyrjen e të drejtave të njeriut, mbështetjen për barazi gjinore, monitorimin mjedisor, fuqizimin e të rinjve dhe përhapjen e njohurive të bazuara në të dhëna. Akademia do të kontribuojë me parashikime, hulumtime, zhvillimin e aftësive dhe përkthimin e normave globale të politikave në kuadro kombëtare. Partneritetet me mediat do të mbështesin debatin publik të informuar, do të përmirësojnë të kuptuarit e reformave dhe do të ruajnë gazetarinë e pavarur. Institucionet kulturore, organizatat e trashëgimisë dhe aktorët krijues do të angazhohen kur sipas nevojës, përkrah shoqërisë civile, akademisë dhe medias, për të mbështetur

angazhimin komunitar, pjesëmarrjen e të rinjve, dialogun social dhe nismat e zhvillimit vendor.

➤ **Partneritetet rajonale:**

Ndërsa Shqipëria pozicionohet gjithnjë e më shumë si **aktor rajonal**, partneritetet do të zgjerohen nëpërmjet platformave që promovojnë bashkëpunimin ndërkufitar, standarde të përbashkëta dhe gjenerimin e njohurive. Mekanizmat rajonalë në qeverisje, drejtësi, paqe dhe siguri, lëvizshmërinë e të rinjve, sektorët kulturorë dhe krijues, mjedisin dhe transformimin dixhital ofrojnë mundësi për nisma në shumë shtete. OKB-ja do të angazhohet në mënyrë strategjike në platformat rajonale, aty ku mandati, avantazhi krahasues dhe relevanca kombëtare përputhen, duke mbështetur bashkëpunimin rajonal dhe ndërkufitar dhe shkëmbimin e njohurive për mjedisin, të drejtat e njeriut, krimin e organizuar ndërkombëtar, sigurinë kufitare, migracionin dhe inovacionin, duke siguruar njëkohësisht që angazhimet rajonale të Shqipërisë të jenë të sinkronizuara me objektivat e saj kombëtare për OZHQ-të.

➤ **Shfrytëzimi i kapaciteteve dhe platformave në të gjithë sistemin e OKB-së:**

Në përputhje me tranzicionin në vazhdim e sipër të OKB-së dhe Axhendën UN80, EVKB Shqipëri do të shfrytëzojë **gjithnjë e më shumë kapacitetet në nivel të gjithë sistemit për të ofruar mbështetje të integruar** me ndikim të lartë. Kjo përfshin angazhim strategjik me qendrat rajonale, qendrat globale të politikave, qendrat e ekselencës dhe platformat tematike në të gjithë sistemin e zhvillimit të OKB-së. Këto kapacitete do të plotësojnë kapacitetet në vend duke ofruar sipas nevojës ekspertizë teknike, inovacion, të dhëna dhe analiza, shërbime këshillimore për politika dhe zgjidhje të shkallëzueshme në përputhje me prioritetet kombëtare dhe objektivat e integritetit në BE. Nëpërmjet partneriteteve të forcuara dhe aksesit të koordinuar në këto platforma, OKB do të rrisë efikasitetin, koherencën dhe vlerën për para, duke siguruar që Shqipëria të përfitojë nga njohuritë globale dhe praktikat më të mira.

➤ Sigurimi i burimeve për Kuadrin e Bashkëpunimit:

Rezultatet e planifikuara sipas Kuadrit të Bashkëpunimit do të kostohen nëpërmjet **Kornizës së Financimit të KB-së**.⁷⁰ Sistemi i Kombeve të Bashkuara, në koordinim me Komitetin e Përbashkët Drejtues (JEC), do të zhvillojë dhe zbatojë një **Strategji Partneriteti dhe Mobilizimi Burimesh për të** trajtuar boshllëqet në financim dhe për të mbështetur arritjen e objektivave të KB-së dhe të OZHQ-ve. Në partneritet me Qeverinë e Shqipërisë dhe partnerët ndërkombëtarë, sistemi i OKB-së do të identifikojë dhe mobilizojë burime të reja financimi, duke përfshirë mundësitë për financim të përzier dhe reforma politike që mundësojnë rritjen e investimeve publike dhe private në prioritetet e OZHQ-ve. Sistemi i OKB-së do të advokojë me partnerët ndërkombëtarë për nivele më të larta të financimit bazë dhe më shumë fleksibilitet të financimeve jo-bazë, në përputhje me **Marrëveshjen e Financimit** ndërmjet Shteteve Anëtare dhe sistemit të zhvillimit të Kombeve të Bashkuara. Fleksibiliteti është thelbësor që OKB-ja të vazhdojë funksionet e saj normative, këshilluese dhe organizuese në Shqipëri.

Qeveria e Shqipërisë do të mbështesë përpjekjet e sistemit të OKB-së për të mobilizuar burimet e nevojshme për zbatimin e këtij Kuadri Bashkëpunimi dhe do të bashkëpunojë me agjencitë e sistemit të OKB-së duke:

- kërkuar mundësi për financimin e zbatimit të komponentëve të përzgjedhur të programit;
- inkurajuar partnerët e zhvillimit të vënë në dispozicion burimet financiare të nevojshme për të zbatuar komponentët e pafinancuar të programit;
- miratuar përpjekjet e sistemit të OKB-së për të mobilizuar burime nga burime shtesë, përfshirë sektorin privat, si në nivel ndërkombëtar ashtu edhe brenda vendit; dhe
- lejuar kontributet nga individë, korporata dhe

fondacione, të cilat do të përjashtohen nga taksat për donatorët në masën maksimale të lejuar sipas ligjit në fuqi.

Agjencitë e sistemit të OKB-së do të mbështesin zhvillimin dhe zbatimin e aktiviteteve sipas Kuadrit të Bashkëpunimit nëpërmjet një sërë modalitetesh, duke përfshirë asistencën teknike, ndërhyrjet me bazë monetare, sigurimin e furnizimeve, mallrave dhe pajisjeve, shërbimet e prokurimit dhe transportit, financimin për advokim, kërkime dhe punë analitike, konsulencat, projektimin e programeve, monitorimin dhe vlerësimin, ndërtimin e kapaciteteve dhe aktivitetet trajnimi, si dhe mbështetjen e staftit. Nëse është e nevojshme një pjesë e kësaj mbështetje mund të kanalizohet te organizatat joqeveritare dhe shoqëria civile, sipas marrëveshjes në planet e përbashkëta të punës dhe dokumentet e projekteve. Mbështetja shtesë mund të përfshijë akses në sistemet globale të informacionit të menaxhuara nga Kombet e Bashkuara, rrjetin e zyrave vendore, rajonale dhe globale të sistemit të OKB-së, si dhe platformat teknike të specializuara, përfshirë regjistrat e konsulentëve dhe ofruesve të shërbimeve zhvillimore. Agjencitë e sistemit të OKB-së mund të emërojnë staf dhe konsulentë për të mbështetur projektimin e programeve, zbatimin, asistencën teknike, si dhe monitorimin dhe vlerësimin, në përputhje me planet e miratuara të punës. Me kushtin e rishikimeve vjetore dhe të përparimit të demonstruar në zbatimin e programit, burimet e sistemit të OKB-së do të alokohen në bazë të vitit kalendarik dhe në përputhje me Kuadrin e Bashkëpunimit. Buxheti do të specifikohet në vijim në planet e përbashkëta të punës dhe dokumentet e projektit. Me marrëveshje të ndërsjellë midis Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe agjencive të sistemit të OKB-së, burimet pa destinacion të caktuar mund të rialokohen për aktivitete të tjera që janë ekuivalente dhe strategjiksht të rëndësishme sipas programit të Kuadrit të Bashkëpunimit.

⁷⁰ Bazar në udhëzimet e OKB-së, DCO, Financimi i OZHQ-ve dhe Sigurimi i Burimeve për Kuadrin e Bashkëpunimit, Dokumenti Shoqërues i Kuadrit të Bashkëpunimit, korrik 2020.

3.3 Operacionet e Biznesit në Mbështetje të Kuadrit të Bashkëpunimit

Ekipi i Menaxhimit të Operacioneve të OKB-së (OMT) ofron drejtim operativ, udhëzime dhe mbështetje teknike për Ekipin Vendor të Kombeve të Bashkuara (EVKB) dhe Komitetin e Përbashkët Ekzekutiv (JEC) në avancimin e operacioneve të biznesit të harmonizuara, efikase dhe me kosto efektive.

Nëpërmjet Strategjisë së Përditësuar të Operacioneve të Biznesit (BOS), sistemi i OKB-së do të sigurojë që shërbimet operative të harmonizohen drejtpërdrejt dhe të mundësojnë arritjen e rezultateve të Kuadrit të Bashkëpunimit. OMT-ja do të zgjerojë përdorimin e shërbimeve të përbashkëta me ndikim të lartë dhe do të ndjekë zgjidhje të reja operacionale të përbashkëta që reduktojnë fragmentimin, forcojnë përputhshmërinë dhe rrisin vlerën për paratë. Kjo përfshin forcimin e prokurimit të përbashkët, TIK-ut, logjistikës, burimeve njerëzore, menaxhimit të objekteve dhe masave të sigurisë, në përputhje me një Zyrë Mbështetëse të Përbashkët (CBO) duke përdorur qasjen e thjeshtuar “self-starter” (nismat e pavaruara).⁷¹ Duke shfrytëzuar ekonominë e shkallës, negociimin kolektiv, marrëveshjet afatgjata dhe qendrat e shërbimeve të përbashkëta sipas rastit, OKB-ja do të përmirësojë cilësinë, do të rrisë efikasitetin dhe do të kursejë kosto në të gjithë agjencitë. OMT-ja do të sigurojë që operacionet të reflektojnë vlerat e OKB-së dhe prioritetet kombëtare duke promovuar prokurim me përgjegjësi gjinore, shërbime gjithëpërfshirëse për personat me aftësi të kufizuara dhe praktika operative të qëndrueshme mjedisore, përfshirë zinxhirët e furnizimit më miqësor ndaj mjedisit

dhe menaxhimin e burimeve në zyrë në mënyrë efikase. Do të shqyrtohen mundësitë për njohje të ndërsjellë dhe harmonizim të proceseve të përzgjedhura operative, përfshirë rekrutimin vendor dhe verifikimin e përbashkët të furnitorëve, në përputhje me angazhimet e reformës së OKB-së dhe politikat në fuqi. OMT do të monitorojë zbatimin e prioriteteve të BOS, do të identifikojë risqet operative dhe veprimet për zbutjen e tyre, dhe do të mbështesë përmirësimin e vazhdueshëm nëpërmjet reagimeve nga ekipet e programeve dhe përdoruesit e shërbimeve të përbashkëta.

3.4 Nxjerrja e Instrumenteve të Programimit Vendor të Entiteteve të OKB-Së

Kuadri i Bashkëpunimit njihet si instrumenti më i rëndësishëm për planifikimin dhe zbatimin e aktiviteteve të zhvillimit të OKB-së në nivel vendi, në mbështetje të prioriteteve kombëtare, përfshirë Axhendën 2030 për Zhvillim të Qëndrueshëm dhe OZHQ-të dhe synimet kombëtare. Kuadri i Bashkëpunimit udhëheq ciklin e programit dhe kontributet e agjencive të sistemit të OKB-së për arritjen e rezultateve. Me planifikim, zbatim, monitorim, raportim dhe vlerësim të koordinuar, JEC dhe EVKB do të sigurojnë që instrumentet e programimit të secilës agjenci kontribuojnë në rezultatet, strategjitë dhe partneritetet e pritura të Kuadrit të Bashkëpunimit. Konsultimet e përbashkëta për Kuadrin e Bashkëpunimit të OKB-së dhe Dokumentet e Programit Vendor të

⁷¹ Grupi për Zhvillim të Qëndrueshëm i OKB-së, Zyra Mbështetëse e Përbashkët: Shënimi udhëzues hap pas hapi, https://www.dropbox.com/scl/fi/fz4cpae64l9bwgzu68t0l/Self_Starter_CBO_Guidance_Note_2026.pdf?rlkey=l33yh5v8ylyzdi2vjnn29jm6&dl=0

UNDP, UNFPA dhe UNICEF, të realizuara në janar/ shkurt 2026, përbëjnë një hap të rëndësishëm drejt nxjerrjes së instrumenteve të programimit vendor të entiteteve të OKB-së nga KB, për të siguruar që instrumentet e programimit të agjencive të shërbejnë për zbatimin e rezultateve dhe produkteve të Kuadrit të Bashkëpunimit.

3.5 Planet e Përbashkëta të Punës

Grupet e Rezultateve përgatisin **Plane të Përbashkëta Pune** (JWP) dyëçare me partnerët e programit për çdo rezultat. PPP-të pasqyrojnë: produktet e planifikuara të bashkëpunimit, të gjitha aktivitetet kryesore të mbështetura nga sistemi i OKB-së, të realizuara bashkërisht ose nga agjenci individuale, burimet e nevojshme dhe të disponueshme, si dhe boshllëqet në financim. JWP-të janë një mjet i rëndësishëm për të maksimizuar sinergjitë dhe për të shmangur dyfishimet. Gjatë ushtrimit vjetor të rishikimit dhe raportimit, JWP-të do të rishikohen dhe përshtaten për t'iu përgjigjur prioriteteve të reja dhe në zhvillim.

3.6 Monitorimi, Vlerësimi dhe të Nxënit

Monitorimi, vlerësimi, raportimi dhe të nxënit (MVN) garantojnë që Kuadri i Bashkëpunimit të sjellë rezultate të matshme, në përputhje me prioritetet kombëtare të Shqipërisë, OZHQ-të dhe treguesite integritetit në BE. Sistemi MVN është i bazuar në Kornizën e Rezultateve të Kuadrit të Bashkëpunimit, e cila përcakton rezultatet, produktet dhe treguesit në përputhje me strategjitë kombëtare dhe synimet kombëtare të OZHQ-ve. Monitorimi do të tregojë se si produktet e mbështetura nga OKB-ja kontribuojnë në ndryshimet në nivel rezultati dhe në prioritetet më të gjera kombëtare të zhvillimit. Informacioni rreth performancës do të përditësohet rregullisht në UN INFO për të ofruar një pasqyrë transparente dhe pothuajse në kohë reale të përparimit dhe për të

mbështetur vendimmarrjen të bazuar në të dhëna. Udhëheqja e Komitetit të Përbashkët Drejtues (JEC) është e domosdoshme për të garantuar se të dhënat për performancën të përdoren në mënyrë kuptimplotë, jo vetëm në proceset e llogaridhënies edhe raportimit, por të udhëheqin dialogun strategjik, të informojnë rreth korrigjimeve të kursit dhe të forcojnë lidhjet mes Grupeve të Rezultateve, mekanizmave kombëtarë të koordimit dhe partnerët e programeve. Përgjegjësia e fortë kombëtare e proceseve të MVN-së mundëson që partnerët të mësojnë në mënyrë të vazhdueshme, të rregullojnë strategjitë kur është e nevojshme, të reagojnë ndaj prioritetëve në zhvillim dhe të përmirësojnë cilësinë dhe ndikimin e përgjithshëm të bashkëpunimit.

Monitorimi, Vlerësimi dhe të Nxënit: Sistemi MVN ndihmon partnerët të vlerësojnë nëse produktet po zbatohen sipas planit dhe në çfarë mase po kontribuojnë në rezultatet e pritura. Ai mbështet ndjekjen e treguesve të rezultateve dhe analizën e kontributit ndaj ndryshimeve të vëzhguara. Nëpërmjet cikleve të rregullta të shqyrtimit dhe të nxënit, partnerët mund të identifikojnë risqet, kufizimet e zbatimit dhe mësimet e nxjerra, dhe të bëjnë përshtatje të bazuar në informacione në strategji, aktivitete dhe alokimimin e burimeve, kur prioritetet kombëtare apo konteksti ndryshon. Për të mbështetur menaxhimin përshtatës, Analiza e Vendit (AV) do të përditësohet çdo vit, për të siguruar që programi të mbetet i përgjigjshëm ndaj të dhënave të reja dhe ndryshimeve në trajektoren e reformave në Shqipëri. Do të krijohet një arkivë e përbashkët për të dhënat dhe analizat për të konsoliduar statistikat e lidhura me OZHQ-të, produktet kryesore analitike dhe produktet e nxjerra nga proceset e të nxënit. Bashkëpunimi me INSTAT dhe njësitë statistikore të ministrive të linjës do të ndihmojë në identifikimin e boshllëqeve të të dhënave, në forcimin e disponueshmërisë së të dhënave të kategorizuara sipas seksit, moshës, aftësisë së kufizuar dhe gjeografisë, aty ku është e mundur, si dhe në promovimin e përdorimit sistematik të të dhënave në planifikim, buxhetim dhe hartim politikash.

Monitorimi i Planeve të Përbashkëta të Punës: JEC dhe EVKB monitorojnë progresin drejt rezultateve të Kuadrit të Bashkëpunimit nëpërmjet

raportimit të rregullt nga Grupet e Rezultateve, duke përdorur Planet e Përbashkëta të Punës (JWP) si **mjetin kryesor operacional të monitorimit**. Planet e Përbashkëta të Punës (JWP) përcaktojnë produktet e pritshme, aktivitetet kryesore, kërkesat për burime dhe kontributin e secilës agjenci. Modalitetet e monitorimit përfshijnë misionet të përbashkëta monitorimi, rishikime periodike të progresit, rishikime vjetore me përfshirjen e shumë palëve të interesit dhe studime tematike që plotësojnë proceset kombëtare të vlerësimit. Këto mekanizma ndihmojnë që Kuadri i Bashkëpunimit të mbetet një “kuadër i gjallë”, duke u mundësuar partnerëve të ndjekin zbatimin, të monitorojnë shpenzimet dhe mobilizimin e burimeve, si dhe të identifikojnë kur strategjitë ose partneritetet duhet të përshtaten. Njëkohësisht, monitorimi mbështet edhe menaxhimin proaktiv të riskut dhe forcon aftësinë e OKB-së për të përditësuar mekanizmat e nevojshëm të trajtimit të rasteve emergjente dhe katastrofave. Raportimi i progresit do të bazohet kryesisht në statistikat zyrtare kombëtare nga INSTAT dhe ministritë përkatëse, të plotësuara nga të dhënat administrative dhe të programeve. OKB-ja do të vazhdojë të mbështesë kapacitetin statistikor kombëtar për të gjeneruar të dhëna të cilësisë së lartë, të ndërlidhura me OZHQ-të, të ndara sipas kategorive, si dhe të forcojë shpërndarjen dhe përdorimin e tyre.

Rishikimi vjetor i performancës dhe raportimi i rezultateve të vendit: Rishikimet vjetore të performancës dhe Raporti vjetor i Rezultateve të Kuadrit të Bashkëpunimit ofrojnë një përmbledhje të konsoliduar dhe të qartë të progresit. Këto rishikime krahasojnë arritjet me rezultatet e pritshme, evidentojnë boshllëqet dhe sfidat e reja, dhe identifikojnë ku nevojitet përshtatje për strategjitë, partneritetet ose alokimet e burimeve. Ky proces forcon përafrimin me prioritetet kombëtare dhe rishikimet sektoriale, duke mbështetur gjithashtu llogaridhënien ndaj palëve të interesit. Raporti vjetor i Rezultateve të Kuadrit të Bashkëpunimit, i përgatitur nën udhëheqjen e JEC dhe EVKB-së, bazohet në të dhënat e Grupeve të Rezultateve dhe kontributet e të gjitha agjencive pjesëmarrëse të OKB-së. Ai i drejtohet palëve të

qeverisë, partnerëve të zhvillimit, shoqërisë civile, sektorit privat, publikut dhe organeve drejtuese të agjencive të OKB-së. Ai komunikon progresin, mësimet e nxjerra, përshtatjet kryesore të bëra dhe rëndësinë e vazhdueshme të bashkëpunimit.

Rishikimi afatmesëm dhe menaxhimi përshtatës:

Duke pasur parasysh kontekstin në ndryshim të shpejtë të Shqipërisë, veçanërisht ritmin e reformave për anëtarësimin në BE, ndryshimet në kushtet e financave publike dhe potencialin për paqëndrueshmëri politike, Kuadri i Bashkëpunimit do të inkorporojë fleksibilitet të strukturuar. Duke pasur parasysh kontekstin, në mes të ciklit, UNCT mund të vendosë të kryejë një **Rishikim Afatmesëm të Pavarur (MTR)**⁷² për të vlerësuar progresin, për të ripërcaktuar prioritetet, aty ku është e nevojshme, dhe për të përshtatur mekanizmat e zbatimit. Paralelisht, KB-ja do të përdorë parashikimin, planifikimin e skenarëve dhe qeverisjen anticipative si modalitet bazë dhe pjesërisht funksionin analitik në mënyrë të vazhdueshme për të identifikuar risqet në zhvillim (si ndryshimet në ritmin e anëtarësimit, tronditjet ekonomike, presionet demografike ose ngjarjet klimatike) dhe për të lejuar programet të përshtaten shpejt dhe në mënyrë fleksibël. Kjo qasje mbështet kalimin nga një plan statik shumëvjeçar drejt një kuadri dinamik dhe me perspektivë përpara, i cili zhvillohet paralelisht me trajektoren e reformave të Shqipërisë.

Vlerësimi përfundimtar: Drejt fundit të ciklit të programit, do të zhvillohet **një vlerësim i pavarur përfundimtar i Kuadrit të Bashkëpunimit**. I menaxhuar nga JEC dhe EVKB, si dhe të gjithë partnerët e Kuadrit të Bashkëpunimit, ai do të vlerësojë rëndësinë, efektshmërinë, efikasitetin dhe qëndrueshmërinë, si dhe do të shqyrtojë se si të drejtat e njeriut, barazia gjinore dhe parimi “Askush mos mbetet pas” janë integruar në të gjitha modalitetet e programit dhe zbatimit. Gjetjet dhe rekomandimet do të përdoren në hartimin e Kuadrit të Bashkëpunimit të ardhshëm dhe do të kontribuojnë në të nxëniti qeveritar në të gjithë qeverinë dhe në sistemin e OKB-së.

⁷² Përgjigje e drejtpërdrejtë e nën-rekomandimit të Rekomandimit 3 të Vlerësimit Final të UNSDCF, që sugjeron futjen e një mekanizmi rishikimi në mes të ciklit.

ANEKSI I: Tabela e rezultateve të Kuadrit për Bashkëpunim të Kombeve të Bashkuara

FUSHA PRIORITARE 1: ZHVILLIMI GJITHËPËRFSHIRËS I KAPITALIT NJERËZOR

REZULTATI 1: Brenda vitit 2031, njerëzit në Shqipëri, veçanërisht gratë dhe vajzat dhe ata në rrezik për të mbetur pas, të kenë forcuar kapitalin njerëzor, duke përfshirë përmirësimin e rezultateve të të nxëniet, aftësive përgatitore për të ardhmen dhe perspektivave të punës së denjë, si dhe të kenë akses të barabartë në shërbime shëndetësore, sociale, dhe mbrojtjeje për fëmijët, të cilat janë cilësore, gjithëpërfshirëse, dhe të përgjigjshme ndaj gjinisë, duke kontribuar në qëndrueshmërinë demografike dhe kohezionin social.

Agjencitë e OKB-së: ILO, IOM, UN Women, UNDP, UNECE, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, WHO
Cooperation Partners: Ministria për Europën dhe Punët e Jashtme, Ministria e Kulturës, Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Ministria e Arsimit, Ministria e Financave, Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministria e Shtetit për Pushtetin Vendor, Akademia e Trajnimit për Vetëqeverisjen Vendore (TALGA), Agjencia për Mbeshtetjen e Vetëqeverisjes Vendore (AMVV), Fondi i Sigurimit Shëndetësor, Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive, Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit, Agjencia Kombëtare e Diasporës, Instituti Kombëtar i Statistikave (INSTAT), Instituti Kombëtar i Shëndetit Publik (ISHP), Agjencia Kombëtare e Rinisë, Autoriteti i Mediave Audiovizive (AMA), Qeveritë Vendore, Njësitë Vendore të Mbrojtjes së Fëmijëve, Organizatat e Shoqërisë Civile përfshirë shoqatat profesionale, Rrjetet e Rinisë, akademia, mediat kombëtare dhe vendore, Komisioni i Bashkimit European, donatorët ndërkombëtarë dypalësh dhe Institucionet Financiare Nderkombëtare (IFN-të).

Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim European 2030

Shtylla “Kohezioni social”
Prioritetet: Integrimi European
Sfdat: Demografia

Lidhjet me anëtarësimin në BE / Projektin e përshpejtimimit të OZHQ-ve:

Flagship 1: Future-ready skills & Learning for 21st century jobs
Flagship 2: Next-generation social systems

Instrumenti për reformimin dhe rritjen e Ballkanit Perëndimor – Agjenda e Reformave e Shqipërisë 2024–2027⁷³

Policy Area 2: Human Capital (Sub-area 2.1: Education Skills)

Analizat e Vendit Sfida dhe Mundësi:

Sfida 1 – Akses në kujdesin shëndetësor
Sfida 6 - Arsimi i cilësor në tërësi të dobët dhe gjithëpërfshirës
Sfida 7 – Mangësitë në mbrojtjen sociale
Sfida 9 – Pabarazitë gjinore, DHBGJ dhe DHF

⁷³ Pritet të rinovohet në 2027

Sfida 10 – Rënia demografike (eksodi i të rinjve)	
Sfida 12 – Kequshqyerja, mbipesha, siguria ushqimore (aspektet ushqimore)	
OZHQ-të e lidhura:	
Objektivi 1: Dhënia fund e varfërisë në të gjitha format e saj në të gjithë botën (Objektivat 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5)	
Objektivi 3: Sigurimi i jetës së shëndetshme dhe promovimi i mirëqenies për të gjithë, në të gjitha moshat (Objektivat 3.1, 3.2, 3.4, 3.5, 3.7, 3.8, 3.c, 3.d)	
Objektivi 4: Sigurimi i arsimit gjithëpërfshirës dhe të barabartë dhe promovimi i mundësive të të nxënësve për të gjithë (Objektivat 4.1, 4.2, 4.5, 4.6, 4.7)	
Objektivi 5: Arritja e barazisë gjinore dhe fuqizimi i të gjitha grave dhe vajzave (Objektivat 5.1, 5.2, 5.6)	
Objektivi 8: Punë dinjitoze dhe rritje ekonomike (Objektivat 8.3, 8.5, 8.6, 8.8)	
Objektivi 10. Reduktimi i pabarazisë brenda vendit dhe ndërmjet vendeve (Objektivat 10.2, 10.4)	
Objektivi 16. Nxitjen e shoqërive paqësore dhe përfshirëse për zhvillim të qëndrueshëm, sigurimin e qasjes në drejtësi për të gjithë, dhe ngritjen e institucioneve efektive, llogaridhënëse dhe përfshirëse (Objektivat 16.1, 16.2)	
Objektivi 17. Forcimi i mjeteve të zbatimit dhe partneritetin global për zhvillim të qëndrueshëm (Objektivat 17.14, 17.15, 17.16, 17.17)	
Lidhur me ‘Gjashtë tranzicionet’: Arsimi, Ndërlidhja dixhitale, Punësimi dhe Mbrojtje sociale	

TREGUESIT E REZULTATIT

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Shkalla e vdekshmërisë foshnjore	4.3 (2023) INSTAT të dhëna (2023) T: 4.3 M: 3.8 F: 4.8	3.7	OBSH	UN IGME UN Inter-agency Group for Child Mortality Estimation (UN IGME) - UNICEF DATA INSTAT: Shkalla e vdekshmërisë foshnjore (3.2.2)

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Indeksi i mbulimit të shërbimit MSHU	71% (2023)	82%	OBSH	WHO–GHO Metadata: https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/uhc-index-of-service-coverage
Shpenzimet direkte nga xhepi si % e shpenzimeve totale shëndetësore	48.3% (2023)	35%	OBSH UNFPA	Baza e të dhënave për shpenzimeve shëndetësore botërore e OBSH-së (who.int)
Përqindja e fëmijëve të moshës 24–59 muaj që janë në zhvillim të shëndetshëm, në të mësuar dhe mirëqenie psikosociale. Kategorizuar sipas seksit	Të dhënat bazë nga MICS 2026 (do të publikohen në qershor 2026)	ritje me 10% nga baza	UNICEF	MICS INSTAT
Aftësia për të nxënë në: - Lexim - Matematikë - Shkencë Kategorizuar sipas seksit	Rezultatet e PISA 2025 – baza e të dhënave do të përditësohet në 2026 - Lexim - Matematikë - Shkencë	Rritje prej 15 pikësh për çdo fushë ⁷⁴	UNICEF UNESCO	OECD https://download.uis.unesco.org/SDG4/SDG4-Profile-Albania.pdf
Përqindja neto e regjistrimit (për të gjitha nivelet parauniversitare)	Parashkollori – Niveli 0 (2021): T.78.8; M.79.5; F.78 Bazik (Niveli 1+2) (Censi 2023): T. 89.1 M. 89.0 F. 89.1 Shkolla e mesme e lartë - niveli 3 (Censi 2023): T. 82.3 M. 81.3 F. 83,4	Rritje prej 15 pikësh për çdo fushë ⁷³	UNICEF	INSTAT https://www.instat.gov.al/media/s3ulezdi/chil-dren-and-youth-in-albania-thematic-insight-report-census-2023.pdf

74. 75. Arsytimi për objektivin bazohet në Strategjinë për Arsimin Parauniversitar dhe Aftëndën për të Drejtat e Fëmijëve (2021–2026).

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Në rrezik varfërie (sipas pragut kombëtar në rrezik varfërie)	19.2 % (2024) Gra: 19.5% Burra: 18.9% Fëmijë të grupmoshës 0-17 vjeç: 26.6% 18-64 vjet: 18.6% Mbi 65 vjeç: 13.8%	18% ⁷⁶ Gra: 19% Burra: 18.1% Fëmijë të grupmoshës 0-17 vjeç: Ulje me 1 pp ⁷⁷ 18-64 vjet: 17.5% Mbi 65 vjeç: 12.5%	UNDP UNICEF UN Women	INSTAT https://www.instat.gov.al/media/gignuadh/aanj-2024.pdf https://www.instat.gov.al/media/gsf15zlg/silc-2024.pdf
Të rinjtë NEET (jo në punë, arsim apo trajnim)	15-29 vjeç: 22.2% (2024) - 24.7% për vajzat - 19.7% për djemtë	115-29 vjeç: 15% -8% për vajzat - 13% për djemtë ⁷⁷	ILO UNDP UNICEF	INSTAT Share of young people neither in employment nor in education and training by Sex, Age group, Education level, Type and Year. PxWeb https://data.inec.gov.al:8083/pxweb/sq/DST/START_TP_LFS_LFSV/NewLFSY014/table/tableViewLayout1/
Dhuna ndaj grave – Përqindja e grave dhe vajzave të martuara ose në partneritet të mëparshëm, të moshës 15 vjeç e më shumë, të cilat janë përjetuar dhunë fizike dhe seksuale nga partneri aktual ose i mëparshëm gjatë 12 muajve të fundit, sipas formularit të dhunës dhe moshës (OZHQ e rregulluar 5.2.1)	33.7% (2018) – Të dhënat bazë do të përditësohen	- 5 pp	UN Women	INSTAT / UN Women (të dhënat do të përditësohen në 2026 nga UN Women)

76. Strategjia Kombëtare për Punësim dhe Aftësi 2023 - 2030.

77.Arsyeja e objektivit bazohet në Strategjinë e Mbrojtjes Sociale (2024 –2030).

78. Sipas Strategjisë Kombëtare për Punësim dhe Aftësi 2023-2030.

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Përqindja e fëmijëve të moshës 1–14 vjeç që kanë përjetuar disiplinë në mënyrë të dhunshme nga kujdestarët gjatë muajit të fundit (OZHQ 16)	Fillimi: 2026 MICS (për t'u përditësuar) Baza alternative e të dhënave (ADHS 2019): 47.5% Seksi i fëmijës: Mashkull: 49.4% Femër: 45.4%	Për t'u përcaktuar 30% (i përcaktuar sipas Axhendës për Fëmijët)	UNICEF	MICS 2026 INSTAT https://www.instat.gov.al/media/5050/adhs-2017-18-pdf.pdf pg. 151 (table 9.13)
Indeksi i Barazisë Gjinore, sipas domenit	60.9 (2020) Puna: 67.6 Para: 59.6 Dija: 55.6 Ora: 48.1 Pushteti: 60.9 Shëndeti: 81.8 Të dhënat bazë do të përditësohen	62.3 Puna: 71.5 Para: 61.9 Dija: 52.8 Ora: 54.3 Pushteti: 68.1 Shëndeti: 82.3	UN Women	INSTAT GEI sipas Fusha, Variabla dhe Viti. PxWeb
Përqindja e kohës së shpenzuar në punë shtëpiake dhe kujdesi pa pagesë, e kategorizuar sipas seksit dhe moshës (OZHQ 5.4.1)	Për grupmoshën 10+ (2010) Femrat = 21.7% (5.13 hr) Meshkujt = 3.5% (0.50 hr) Për grupmoshën 15-64 (2010) Gra: 24% (5.46 hr) Burra: 3.3% (0.48 hr) Të dhënat bazë do të përditësohen	Popullsia 10+ Femrat = 16.5% (3.58 hr) Meshkujt = 6.5% (1.35 hr) Popullsia 15-64 Gra: 17.7% (4.15hr) Burra: 7% (1.41 hr)	UN Women	INSTAT
Norma e pjesëmarrjes në fuqinë punëtore (e kategorizuar sipas seksit) (% e popullsisë totale 15 vjeç e më shumë)	Totali: 63.7% (2024) Burra: 70.2% Gra: 57.4%	Totali: 64.4% Burra: 70.6% Gra: 58.4%	UNDP	INSTAT Labor force participation rate, total (% of total population ages 15+) (modeled ILO estimate) - Albania Data
Punësimi joformal	24.7% (2024) Gra: 18.2% (2024) Burra: 29.5% (2024)	Totali: 22.5% Gra: 17.3% Burra: 28.4%	ILO	INSTAT 8.3.1 Proportion of informal employment in non-agriculture employment, by sex

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Përhapja e pasigurisë ushqimore të moderuar ose të rëndë (OZHQ 2.1.2) – përballueshmëria dhe aksesi në ushqim të mjaftueshëm dhe ushqyes; këndvështrimi i barazisë; ndjeshmëria ndaj goditjeve	33% (2023)	21.5%	FAO	Grupi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim të Qëndrueshëm (UNSDG) Korniza e treguesve të produkteve https://help.uninfo.org/un-info/results-framework/re-sults-framework-structure/output-level/output-indicator-framework
OZHQ 2.2.3 – Përhapja e anemisë tek gratë e moshës 15–49 vjeç, sipas statusit të shtatzënisë (%)	24.7% (2023)	21%	FAO	Grupi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim të Qëndrueshëm (UNSDG) Korniza e treguesve të produkteve https://help.uninfo.org/un-info/results-framework/re-sults-framework-structure/output-level/output-indicator-framework
Përqindja e fëmijëve në kujdesin rezidencial nga numri total i fëmijëve në të gjitha format e kujdesit alternativ formal	59.4 (2024)	40%	UNICEF	Tregues i raportuar nga INSTAT Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimeve Sociale Shtetërore çdo vit https://www.instat.gov.al/en/children-and-youth-official-statistics/alternative-care/ratio-of-children-in-centers-with-residential-care-to-the-total-of-children-in-alternative-care-at-the-end-of-the-year/

Produktet e përbashkëta

Produkti 1.1: Shërbime shëndetësore me cilësi të lartë dhe gjithëpërfshirëse

Deri në vitin 2031, të gjithë personat në Shqipëri do të gëzojnë shëndet dhe mirëqenie më të mirë, do të kenë më shumë besim te sistemi shëndetësor, do të përfitojnë nga kujdesi dhe infrastruktura e integruar, me cilësi më të lartë, shumëdisiplinore dhe me përgjigshmëri gjinore, që trajton të gjitha nevojat shëndetësore, ndërsa do të jenë më të mbrojtur nga kërcënimet dhe emergjencat shëndetësore. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 19; Kapitulli 23; Kapitulli 27; Kapitulli 28. OZHQ-të: 3, 5, 10, 16, 17

Produkti 1.2: Arsimit gjithëpërfshirës dhe transformues

Deri në vitin 2031, sistemet arsimore do të ofrojnë mundësi më të përshatshme, gjithëpërfshirëse, novatore dhe të barabarta për të nxënë, të mbështetura nga infrastruktura përfshirëse, që nga fëmijëria e hershme deri në nivelin e shkollës së mesme, çka do të sjellë përmirësimin e rezultateve të të nxënësve dhe pakësimin e dallimeve në bazë të gjinisë, vendndodhjes dhe statusit socio-ekonomik, me vëmendje të veçantë ndaj pengesave që vajzat hasin lidhur me aksesin, qëndrimin në shkollë dhe përfundimin e shkollimit. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 2; Kapitulli 19; Kapitulli 23; Kapitulli 26. OZHQ-të: 4, 5, 8, 10, 16, 17

Produkti 1.3: Aftësitë përgatitore për të ardhmen për punët e shekullit 21

Deri në vitin 2031, sistemet për zhvillimin e aftësive dhe mbështetjen e punësimit u ofrojnë grave dhe burrave, veçanërisht atyre që rrezikojnë të mbeten pas, aftësi përgatitore të përshatshme për të ardhmen dhe shërbime gjithëpërfshirëse që përmirësojnë mundësitë për punësim, sipërmarrje dhe mobilitet në tregun e punës, si dhe lehtësojnë kalimin nga arsimi në punë, duke kontribuar në rritjen e produktivitetit dhe qëndrueshmërinë demografike. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 2; Kapitulli 3; Kapitulli 19; Kapitulli 20; Kapitulli 26. OZHQ-të: 4, 5, 8, 9, 10, 17

Produkti 1.4: Sistemet sociale të përshtatshme për të ardhmen

Deri në vitin 2031, sistemet e mbrojtjes sociale dhe të kujdesit ofrojnë mbështetje gjithëpërfshirëse, me në qendër fëmijën, të përgjigjshme ndaj gjinisë dhe të afta t'u përgjigjen goditjeve përgjatë gjithë ciklit të jetës, duke përfshirë masa që njohin, reduktojnë dhe nishpërndajnë punën e papaguar të kujdesit, duke ulur cenueshmërinë dhe duke kontribuar në kohezionin social. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 19; Kapitulli 23; Kapitulli 24; Kapitulli 28. OZHQ-të: 1, 3, 5, 10, 16, 17

Produkti 1.5: Parandalimi dhe mbrojtja nga dhuna ndaj grave dhe fëmijëve

Deri në vitin 2031, mekanizmat kombëtarë dhe vendorë për trajtimin e dhunës ndaj grave dhe për mbrojtjen e fëmijëve do të forcohen për të ofruar shërbime të integruara, të përgjigjshme ndaj dimensionit gjinor, me dënim për traumën, të përqendruara te të mbijetuarit dhe të aksesueshme për parandalimin dhe reagimin ndaj dhunës, të mbështetura nga përmirësimi i kuadrove normative dhe të politikave, koordinimi i efektiv ndërsektorial dhe ndryshimet e qëndrueshme pozitive të normave shoqërore. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 18; Kapitulli 19; Kapitulli 23; Kapitulli 24. OZHQ-të: 5, 10, 16, 17

Supozime

- Angazhimi i Qëndrueshëm Kombëtar për Anëtarësimin në BE dhe Reformën Institucionale
- Qëndrueshmëria e përgjithshme politike, makroekonomike dhe e sigurisë
- Besimi, aksesit politik dhe kërkesa e vazhduar për ekspertizën e OKB-së.
- Funksionimi i mekanizmave kombëtarë të koordinimit dhe partneritetit.
- Angazhimi i përbashkët ndaj përgjegjësisë kombëtare dhe transferimit të kapaciteteve.
- Mjedis financiar i parashikueshëm dhe mbështetës
- Një mjedis që lehtëson të drejtat e njeriut, hapësirën qytetare dhe diskutimin publik gjithëpërfshirës
- Adequate UN System Capacity Despite Organisational and Resource Constraints

Risqet:

- Ngadalësim, riprioritizim ose zbatim i pamjaftueshëm i reformave për anëtarësimin në BE
- Kthim te modelët e mbështetjes afatshkurtër, të bazuara në zëvendësim
- Mjediset e fragmentuara ose të paparashikueshme të financimit
- Kapaciteti i reduktuar i ofrimit nga OKB-ja për shkak të kufizimeve të burimeve
- Ngushtimi i hapësirës qytetare, rritja e narrativave anti-të drejtave dhe përjashtimi i vazhdueshëm social.
- Reagim i institucionalizuar ndaj të drejtave të njeriut dhe barazisë gjinore, dhe shfuqizimi i mbrojtjeve ligjore/politikave për barazinë gjinore, dhunën ndaj grave dhe vajzave, si dhe hapësirën qytetare
- Goditje makroekonomike, gjeopolitike ose të lidhura me klimën

FUSHA PRIORITARE 2: TRANSFORMIMI EKONOMIK I QËNDRUESHËM DHE EKOLOGJIK ZHVILLIMI EKOLOGJIK GJITHËPËRFSHIRËSE

PRODUKTI 2: Deri në vitin 2031, Shqipëria çon përpara transformimin ekonomik të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës, duke arritur produktivitet, konkurrueshmëri dhe krijim vlerash më të larta nëpërmjet modeleve të biznesit ekologjik dhe dixhital, duke promovuar zhvillim me shkarkime të ulëta, të qëndrueshëm ndaj klimës, të përgjigjshëm ndaj gjinisë dhe gjithëpërfshirës në përputhje me angazhimet e anëtarësimit në BE dhe ato ndërkombëtare.

Ajencitë e OKB-së: FAO, ILO, ITU, UN Women, UNDP, UNDRR, UNECE, UNEP, UNESCO, UNIDO

Partnerët e bashkëpunimit: Parlamenti, Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Ministria e Kulturës, Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Ministria e Mjedisit, Ministria e Financave, Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministria e Shtetit për Pushtetin Vendor, Ministria e Turizmit, Akademia e Trajnimit për Vetëqeverisjen Vendore (TALGA), Agjencia për Mbështetjen e Vetëqeverisjes Vendore (AMVV), Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit, Agjencia Kombëtare e Mjedisit, përfshirë Drejtorinë e Inspektoratit Mjedisor, Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura, Instituti Kombëtar i Statistikave (INSTAT), Inspektorati Shtetëror i Punës, Qeverisjet Vendore; OSHC-të përfshirë organizatat e punëdhënësve dhe punëtorëve, sindikatat, shoqatat e biznesit, dhomat e tregtisë, akademinë, rrjetet mbi qëndrueshmërinë; sektori privat, përfshirë bankat; Komisioni i Bashkimit Europian, donatorët ndër-kombëtarë dypalësh dhe Institucionet Financiare Ndërkombëtare (IFN-të).

Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Europian 2030

Shtylla “Agjenda për zhvillim të qëndrueshëm ekonomik, lidhshmëri dhe rritje ekologjik”

Prioritetet: Integrimi Europian, energjia, bujqësia, turizmi, dixhitalizimi

Sfidat: Aftësitë, konkurrueshmëria, ndryshimet klimatike dhe qëndrueshmëria, produktiviteti, tranzicioni i gjelbër, pavarësia energjetike

Lidhjet me anëtarësimin në BE / Projektin e përshejtitimit të OZHQ-ve:

Pika kyçe 3: Ekonomia ekologjike, konkurrueshmëria dhe Mbështetja e Sektorit Privat

Instrumenti për reformimin dhe rritjen e Ballkanit Perëndimor – Agjenda e Reformave e Shqipërisë 2024–2027

Fusha e politikës 1: Përmirësimi i klimës së biznesit (Nën-fusha 1.1) Klima e biznesit)

Fusha e politikës 2: Kapitali njerëzor (nën-fusha 2.1:) Aftësitë në arsim)

Fusha e politikës 3: Dixhitale (Nën-fusha 3.1 Dixhitale; dhe Nën-fusha 3.2 Agjenda ekologjike dhe Dixhitale)

Fusha e politikës 4: Energjia dhe tranzicioni i gjelbër (Nën-fusha 4.1) Reformat e tregut).

Analizat e Vendit Sfida dhe Mundësi:

Sfida 2 – Papunësia e të rinjve / mospërputhja e aftësive

Sfida 5 – Dëmtimi i mjedisit dhe ndjeshmëria ndaj ndryshimeve klimatike

Sfida 8 – Zhvillimi i fragmentuar rural

Sfida 9 – Pabarazitë gjinore të qëndrueshme

Sfida 11 – Ekonomia agroushqimore/rurale e qëndrueshme

Sfida 12 – Çështje të sigurisë ushqimore dhe cilësisë së ujit

Sfida 13 – Transformimi ekonomik (bazë industriale e dobët)

OZHQ-të e lidhura:

- Objektivi 2. Eliminimi i urisë, arritja e sigurisë ushqimore dhe përmirësimi i ushqyerjes, si dhe nxitja e bujqësisë së qëndrueshme (Objektivi 2.4)
- Objektivi 5: Arritja e barazisë gjinore dhe fuqizimi i të gjitha grave dhe vajzave (Objektivat 5.1, 5.2, 5.5, 5.a, 5.c)
- Objektivi 6. Sigurimi i aksesit në furnizimin me ujë dhe kanalizime për të gjithë (Synimet 6.3, 6.4, 6.5, 6.6)
- Objektivi 7: Sigurimi i furnizimit me energji me kosto të përballueshme, të besueshme, të qëndrueshme dhe moderne për të gjithë (Objektivat 7.1, 7.2, 7.3, 7.a)
- Objektivi 8: Nxitja e rritjes ekonomike të pandërprerë, përfshirëse dhe të qëndrueshme, punësimi të plotë e produktiv dhe punës së denjë për të gjithë (Objektivat 8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 8.8, 8.9);
- Objektivi 10. Reduktimi i pabarazisë brenda vendit dhe ndërmjet vendeve (Objektivat 10.2, 10.3, 10.4)
- Objektivi 11. Qytete dhe vendbanime gjithëpërfshirëse, të sigurta, të qëndrueshme dhe me aftësi ripërtëritëse (Objektivat 11.4, 11.5, 11.6, 11.b)
- Objektivi 12. Sigurimi i konsumit të qëndrueshëm dhe modeleve të qëndrueshme të prodhimit (Objektivat 12.b, 12.2, 12.4, 12.5, 12.8)
- Objektivi 13. Ndërmarrja e veprimeve urgjente për luftën kundër ndryshimeve klimatike dhe ndikimeve të tyre (Objektivat 13.1, 13.2, 13.3)
- Objektivi 15. Mbrotni, restauroni, promovoni përdorimin e qëndrueshëm të ekosistemeve tokësore, menaxhoni në mënyrë të qëndrueshme pyjet, luftoni shkretëtirëzimin dhe ndaloni e kthejeni pas degradimin e tokës dhe ndaloni humbjen e biodiversitetit (Objektivat 15.1, 15.2, 15.4, 15.5)
- Objektivi 17. Forcimi i mjeteve të zbatimit dhe partneritetin global për zhvillim të qëndrueshëm (Objektivat 17.14, 17.15, 17.16, 17.17)

Lidhur me ‘Gjashtë tranzicionet’: Punësimi dhe mbrojtja sociale; Sistemet ushqimore; Arsimi, ndërlidhja dixhitale, ndryshimet klimatike, humbja e biodiversitetit dhe ndotja; Aksesit dhe përballueshmëria e energjisë.

TREGUESIT E REZULTATIT

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Zona të mbrojtura tokësore (% e sipërfaqes totale të tokës)	23.6% (2024)	25%	UNDP	Banka Botërore Zona të mbrojtura tokësore (% e sipërfaqes totale të tokës) Shqipëri Të dhëna
Shkalla e zbatimit të masave të përshtatjes Masat	0 (2026)	5 (2031)	UNDP	Ministria e Mjedisit

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Progresi drejt bujqësisë prodhuese dhe të qëndrueshme, rezultati aktual i statusit ⁷⁹	3.83 (rezultati në 2023)	4.03	FAO	FAOSTAT sipas treguesve të OZHQ-ve https://www.fao.org/faostat/en/#data/SDGB . Interpretimi i rezultatit: 1 – <1.5: Dëmtimi që po i largon fermerët nga bujqësia produtive dhe e qëndrueshme 1.5 – <2.5: Dëmtimi që po i largon fermerët nga bujqësia produtive dhe e qëndrueshme 2.5 – <3.5: Dëmtim i lehtë nga bujqësia produtive dhe e qëndrueshme 3.5 – <4.5: Përmirësim i lehtë drejt bujqësisë produtive dhe të qëndrueshme 4.5 – 5: Përmirësim drejt bujqësisë produtive dhe të qëndrueshme
Norma e punësimit (mosha 15–64), kategorizuar sipas seksit	15-64 vjeç: 68.6 (2024) Burra: 74.9% Gra: 62.4%	15-64 vjeç: 72.2 Burra: 77.6% Gra: 66.8 %	UNDP	INSTAT tregu_i_punes_2024_final.pdf Employment to population ratio, ages 15-24, total (%) (national estimate) - Albania Data
Vlera e shtuar e bujqësisë për punëtor	5,691.33 USD ⁸⁰ (2023)	6,251 USD	FAO	FAOSTAT

⁷⁹. *Tregues zëvendësues.*
⁸⁰. *Sipas çmimeve të 2015.*

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Hendeku gjinor i pagës	4.9 (2024)	2pp	UN WOMEN	INSTAT: https://www.instat.gov.al/media/ebwma5bq/tre-gu_i_punes_2024_final.pdf
Numri i ndërmarrjeve të reja aktive të regjistruara, të kategorizuara sipas seksit së pronarit	Ndërmarrjet e reja aktive: 15,970 (2024) Gra: 32%	Ndërmarrjet e reja aktive: 17,567 Gra: 33.6%	UNDP UNWOMEN	INSTAT: https://www.instat.gov.al/media/fgud2dk1/regjistrat-e-biznesit-2024.pdf
	Numri total i ndërmarrjeve aktive: 132,172 (2024) Gra: 31.4% (2024)	Numri total i ndërmarrjeve aktive: 145,389 Gra: 32.2%		
	Fermerët e regjistruar: 105,709 (2024) Gra: 14.4% (2024)	Fermerët e regjistruar: Gra: 22%		
Produktet e përbashkëta				
Produkti 2.1: Zhvillimi ekologjik dhe Tranzicioni i drejtë Deri në vitin 2031, komizat politike dhe rregullatore për zhvillimin e qëndrueshëm, rritjen ekologjike dhe tranzicionin e drejtë do të përfshihen me standardet e BE-së, duke mundësuar një tranzicion gjithëpërfshirës dhe me ndjeshmëri gjinore drejt një zhvillimi me shkarkime të ulëta dhe të qëndrueshëm ndaj klimës, të orientuar nga tendencat demografike. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 8; Kapitulli 15; Kapitulli 16; Kapitulli 18; Kapitulli 20; Kapitulli 27. OZHQ-të: 5, 7, 8, 12, 13, 17				
Produkti 2.2: Konkurrueshmëria dhe Mbështetja për sektorin privat Deri në vitin 2031, autoritetet, sektori privat dhe komunitetet, duke përfshirë bizneset e drejtuara nga gratë dhe të rinjtë dhe sipërmarrësit në të gjithë sektorët, do të kenë kapacitete të përmirësuara, duke përfshirë mbështetje financiare dhe jofinanciare, për të ndjekur modele biznesi më konkurruese, më të gjelbra dhe dixhitale, për t'u angazhuar në prokurim transparent dhe për të krijuar vende pune të denja, duke përfshirë edhe për gratë, për të kontribuar në rritjen ekonomike gjithëpërfshirëse. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 5; Kapitulli 6; Kapitulli 7; Kapitulli 8; Kapitulli 10; Kapitulli 16; Kapitulli 19; Kapitulli 20. OZHQ-të: 5, 8, 9, 10, 12, 17				
Produkti 2.3: Zhvillimi i qëndrueshëm ndaj klimës dhe Menaxhimi i burimeve natyrore dhe sistemeve agrorëshqimjore Deri në vitin 2031, autoritetet, sektori privat dhe komunitetet do të kenë kapacitete të përforcuara për zhvillim të qëndrueshëm ndaj klimës, menaxhimin e burimeve natyrore dhe kulturore, infrastrukturë gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme, zvogëlimin e riskut nga fatkeqësitë dhe sistemeve të qëndrueshme agrorëshqimjore., përfshirë qasje me ndjeshmëri gjinore, duke kontribuar kështu në ndërtimin e ekonomive, mjeteve të jetesës dhe ekosistemeve të qëndrueshme. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 11; Kapitulli 12; Kapitulli 13; Kapitulli 15; Kapitulli 21; Kapitulli 22; Kapitulli 27. OZHQ-të: 2, 6, 7, 11, 12, 13, 15, 17				

Supozime	
➤	Angazhimi i Qëndrueshëm Kombëtar për Anëtarësimin në BE dhe Reformën Institucionale
➤	Qëndrueshmëria e përgjithshme politike, makroekonomike dhe e sigurisë
➤	Besimi, aksesit politik dhe kërkesa e vazhduar për ekspertizën e OKB-së.
➤	Funksionimi i mekanizmave kombëtarë të koordinimit dhe partneritetit.
➤	Angazhimi i përbashkët ndaj përgjegjësisë kombëtare dhe transferimit të kapaciteteve.
➤	Mjedis financiar i parashikueshëm dhe mbështetës
➤	Një mjedis që lehtëson të drejtat e njeriut, hapësirën qytetare dhe diskutimin publik gjithëpërfshirës
➤	Adequate UN System Capacity Despite Organisational and Resource Constraints
Risqet	
➤	Ngadalësim, riprioritizim ose zbatim i pamjaftueshëm i reformave për anëtarësimin në BE
➤	Kthim te modelet e mbështetjes afatshkurtyr, të bazuara në zëvendësim
➤	Mjediset e fragmentuara ose të paparashikueshme të financimit
➤	Kapaciteti i reduktuar i ofrimit nga OKB-ja për shkak të kufizimeve të burimeve
➤	Ngushtimi i hapësirës qytetare, rritja e narrativave anti-të drejtave dhepërgjashtimi i vazhdueshëm social.
➤	Reagim i institucionalizuar ndaj të drejtave të njeriut dhe barazisë gjinore, dhe shfuqizimi i mbrojtjeve ligjore/politikave për barazinë gjinore, dhunën ndaj grave dhe vajzave, si dhe hapësirën qytetare
➤	Goditje makroekonomike, gjeopolitike ose të lidhura me klimën

FUSHA PRIORITARE 3: QEVERISJA, DREJTËSIA DHE TË DREJTAT E NJERIUT

REZULTATI 3: Deri në vitin 2031, institucionet e Shqipërisë do të demonstrojnë efektivitet, transparencë dhe llogaridhënie më të madhe, mbështesin të drejtat e njeriut, shtetin e së drejtës dhe barazinë gjinore, dhe do të jenë më efektive në parandalimin dhe luftimin e korrupsionit, krimin e korrupsionit, krimin kibernetik, ndërkohë që forcojnë menaxhimin e sigurt, të rregullt dhe të bazuar në të drejta të kufijve, migracionit dhe diasporës, në përputhje me standardet e BE-së dhe ato ndërkombëtar

Ajencitë e OKB-së: ILO, IOM, ITU, OHCHR, UN Women, UNCTAD, UNDP, UNECE, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNODC, UNOPS
Partnerët e bashkëpunimit: Inovacionit, Ministria e Financave, Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale, Ministria e Brendshme, Ministria e Drejtësisë, Ministria e Shtetit për Pushtetin Vendor, Ministria për Europën dhe Punët e Jashtme, Akademia e Trajnimit për Vetëqeverisjen Vendore, Agjencia për Mbështetjen e Vetëqeverisjes Vendore, Shkolla Shqiptare e Administratës Publike, Policia e Shtetit Shqiptar, Zyra e Rikuperimit të Pasurive, Autoriteti i Mediave Audiovizive, Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare, Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe Qendra e Teknologjisë së Informacionit për Sistemet e Drejtësisë, Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive, Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit, Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike, Agjencia Kombëtare e Diasporës, Institucionet Kombëtare të të Drejtave të Njeriut, Instituti Kombëtar i Statistikave, Shkolla e Magjistraturës, Zyra e Prokurimit të Krimeve të Rënda, Struktura e Veçantë kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar, Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijëve, Shërbimi Shtetëror i Provës, Qeveritë vendore, Këshilli i Medias në Shqipëri, Organizatat e Shoqërisë Civile përfshirë Aleancat e Grave, Akademia, Organizata e Refugjatëve, Dhoma e Noterëve; organet zgjedhore, aleanca e deputeteve, dhe partitë politike; Komisioni i Bashkimit Europian, donatorët ndërkombëtarë dypalësh dhe Institucionet Financiare Ndërkombëtare (IFN-të).

Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Europian 2030

Shtylla "Demokracia dhe forcimi i institucioneve dhe qeverisja e mirë."
Prioritetet: Integrimi Europian, lufta kundër korrupsionit, dixhitalizimi
Sfidat – transformimi dixhital, shtet i së drejtës

Instrumenti për reformimin dhe rritjen e Ballkanit. Perëndimor – Agjenda e Reformave e Shqipërisë 2024–2027

Fusha e politikës 3: Dixhitale (Nën-fusha 3.1): Dixhitale

Fusha e politikës 5: Parimet themelore / Shteti i së drejtës (Nën-fusha 5.1): Lufta kundër korrupsionit dhe krimin të organizuar; 5.2 Bashkëpunimi në fushën e drogës; 5.3 Pastrimi i parave; 5.4 Sistemi gjyqësor; 5.5 Lufta kundër Korrupsionit; 5.6. Demokracia, të drejtat themelore dhe shoqëria civile

Analizat e Vendit Sfidat dhe Mundësi:

CH. 3 Korrupsioni, qeverisja e dobët dhe shteti i së drejtës

Ch. 4 Ndasitë dixhitale (mangësitë në qeverisjen dixhitale)

Ch. 9 Pabarazitë gjinore, DHBGJ, përjashtimi (dimensioni i të drejtave)

OZHQ-të e lidhura:

- Objektivi 5: Arritja e barazisë gjinore dhe fuqizimi i të gjitha grave dhe vajzave (Objektivat 5.1, 5.2, 5.5, 5.c)
- Objektivi 8: Nxitja e rritjes ekonomike të pandërprerë, përfshirëse dhe të qëndrueshme, punësimit të plotë e produktiv dhe punës së denjë për të gjithë (Objektivat 8.7);
- Objektivi 10. Reduktimi i pabarazisë brenda vendit dhe ndërmjet vendeve (Objektivat 10.2, 10.3, 10.7)
- Objektivi 11. Qytete dhe vendbanime gjithëpërfshirëse, të sigurta, të qëndrueshme dhe me aftësi ripërtëritëse (Objektivat 11.a)
- Objektivi 16. Nxitjen e shoqërive paqësore dhe përfshirëse për zhvillim të qëndrueshëm, sigurimin e qasjes në drejtësi për të gjithë, dhe ngritjen e institucioneve efkase, llogaridhënëse dhe përfshirëse (Objektivat 16.2, 16.3, 16.4, 16.5, 16.6, 16.7, 16.10, 16.a, 16.b)
- Objektivi 17. Forcimi i mjeteve të zbatimit dhe partneritetin global për zhvillim të qëndrueshëm (Objektivat 17.14, 17.15, 17.16, 17.18, 17.19)

Lidhur me ‘Gjashtë tranzicionet’: Ndërlidhja dixhitale

TREGUESIT E REZULTATIT

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Indikatorët Botërorë të Qeverisjes (WGI) në vitin 2017: a) Zëri dhe llogaridhënia b) Efektshmëria e qeverisë c) Shteti i së drejtës d) Kontrolli i korrupsionit	WGI (2023): a) 53.92 b) 60.38 c)45.75 d) 43.40	WGI: a) 65 b) 70 c) 65 d) 60	UNDP	https://databank.worldbank.org/Worldwide-Governance-Indicators
Indeksi i Zhvillimit të Qeverisjes Dixhitale (EGDI)	rezultati 0.8000 (2024)	Rezultati të paktën 0,9000	UNDP	Indeksi i Zhvillimit të Qeverisjes Dixhitale (EGDI) https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/2-Albania
Indeksi i Kapacitetit Statistikor (tregues për monitorimin e OZHQ-së)	83.7 (2024)	85.8	UNICEF / RCO	Banka Botërore https://data.worldbank.org/indicator/IQ.SPI.OVRL?locations=AL

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Shkalla e pjesëmarrjes së shoqërisë civile	0.64 (2024)	0.75 ⁸¹	UNDP	Albania Civil society participation index - data, chart TheGlobalEconomy.com (V-Dem)
Përqindja e vendeve të mbajtura nga gratë në (a) parlamentin kombëtar dhe (b) vetëqeverisjen vendore njësitë e qeverisjes vendore (OZHQ 5.5.1)	Baza 2024: (a) 35,7% (50 gra) (b) 13% (8 nga 61 kryetarë bashkie janë gra) dhe 42% bashkie janë gratë (706 nga 1673 këshilltarët vendorë janë gra).	- a) 47 - (b) 25% kryetare bashkie dhe 50% këshilltare vendore	UNDP UN Women	UN Women
Përqindja e buxhetit kombëtar të alokuar për barazimë gjinore dhe fuqizimin e grave nga buxheti i përgjithshëm.	10% (2024)	13%	UN Women	Burimi: MF
Numri i ankesave për të drejtat e njeriut të regjistruara, sipas seksit.	1,614 ankesa për shkelje të të drejtave (2024) - 1,005 ankesa u paraqitën nga burrat (62.3%) (2024) - 485 ankesa u paraqitën nga gratë (30.0%) (2024) - Hendeku gjinor = 2.1 (burra/gratë) Rastet e raportuara për fëmijët (Avokati i Popullit, Komisioneri i IDP - së dhe Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi): - 258 raste të reja (2024)	Totali i ankesave të raportuara: Rritje me 20% Hendek Gjinor 1 (2031)	UN Women UNICEF	Burimi: INSTAT "Gra dhe Burra në Shqipëri" https://www.instat.gov.al/media/zclevpmv/gra-dhe-burra-2025____.pdf

81. Rezultati më i lartë i Shqipërisë ka qenë 0.73, ndërsa gjatë viteve 2020 dhe 2024 rezultati është luhatur midis 0.64 dhe 0.68. Arsyeja pas këtij objektiivi është se për një vend që është gati për anëtarësim në BE, norma e pjesëmarrjes së shoqërisë civile duhet të tejkalojë vlerën e saj më të lartë të dëntanishme (0.73).

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Përqindja e migrantëve dhe të rikthyerve që përfitojnë akses në shërbime cilësore të mbrojtjes, asistencës ligjore dhe riintegritimit.	32% e migrantëve/të rikthyerve të identifikuar që kanë përftuar nga të paktën një shërbim mbrojtjeje ose riintegrimi (2024).	60% e migrantëve/të rikthyerve të identifikuar që kanë përftuar nga të paktën një shërbim mbrojtjeje ose riintegrimi (2029).	ONM	MPB; Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive (AKPA); Agjencia Shtetërore për të Drejtat e Fëmijëve; sistemi i menaxhimit të rasteve të IOM (MIMOSA); monitorimi i projektit CT/AVRR; OSHC-të partnere
	Sipas seksit: Femër: 42% Mashkull: 56% Të tjera: 2%	Sipas seksit: Femër: 45% Mashkull: 53% Të tjera: 2%		
	Sipas moshës: 0–17: 17% 18–35: 48% 36–59: 28% 60+: 7%	Sipas moshës: 0–17: 20% 18–35: 47% 36–59: 25% 60+: 8%		
	Sipas kategorisë së cënueshmërisë: Personat me aftësi të kufizuara: 8% Familjet me kryefamiljare femra: 16% Të mbijetuarit e DHBGJ-së 13% Të mitur të pashoqëruar/të ndarë: 5% Të moshuarit që jetojnë vetëm: 3% Të ardhura jashtëzakonisht të ulëta: 38% Cënueshmëria e paidentifikuar: 19%	Sipas kategorisë së cënueshmërisë: Personat me aftësi të kufizuara: 12% Familjet me kryefamiljare femra: 18% Të mbijetuarit e DHB-GJ-së 14% Të mitur të pashoqëruar/të ndarë: 7% Të moshuarit që jetojnë vetëm: 6% Të ardhura jashtëzakonisht të ulëta: 40% Cënueshmëria e paidentifikuar: 17%		
		(Parashikime për ngarkesën e rasteve të identifikuar prej 1,000 personash/vit)		

TREGUESI	BAZA FILLESTARE (VITI)	SYNIMI (FUNDI I 2031)	AGJENCIA RAPORTUESE	BURIMET
Niveli i përputhshmërisë së sistemit të menaxhimit të migracionit dhe të qeverisjes së kufijve të Shqipërisë me standardet e Kapitullit 24 të acquis-së së BE-së.	50% (përputhje e pjesëshme në 2024)	përputhje 100% (2029)	ONM	Ministria e Brendshme; Policia e Kufirit dhe Migracionit; Raportet e Progresit të Vënit të BE-së; të dhënat e monitorimit të IOM-së
Niveli i përgjithshëm i mbrojtjes së të drejtave për pronën në Shqipëri, sipas renditjes globale të Indeksit Ndërkombëtar të Drejtave për Pronën (IPRI).	IPRI: 4.723 out of 10 (2025) Renditja: 71 nga 126 shtete (2025)	68 th (2029)	UNOPS	IPRI (Albania) https://internationalpropertyrightsindex.org/country/albania
Produktet e përbashkëta				
Produkti 3.1: Institucione gjithëpërfshirëse, efektive, llogaridhënëse dhe me përgjigjshmëri gjinore Deri në vitin 2031, institucionet kombëtare dhe vendore, duke përfshirë Kuvendin, organet mbikëqyrëse, organet e pavarura dhe ligjzatuese, dhe bashkitë, do të demonstrojnë kapacitete të përmirësuara për qeverisje gjithëpërfshirëse, efektive, llogaridhënëse dhe të përgjigjshme ndaj gjinisë, duke përfshirë përmirësimin e sistemeve dhe shërbimeve të financave publike dhe dixhitale, si dhe politikave të drejtave të dhënat, të gjitha këto për të rritur besimin e publikut dhe përmirësuar zbatimin e politikave dhe ofrimin e shërbimeve. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 5; Kapitulli 10; Kapitulli 18; Kapitulli 23; Kapitulli 32; Kapitulli 33. OZHQ-të: 5, 10, 16, 17				
Produkti 3.2: Drejtësia, të drejtat e njeriut, barazia gjinore dhe hapësira qytetare Deri në vitin 2031, institucionet e të drejtave të njeriut dhe të drejtësive, shoqëria civile dhe media do të kenë përmirësuar kapacitetet dhe kushtet mundësuese për të mbrojtur dhe promovuar të drejtat e njeriut, barazinë gjinore dhe mosdiskriminimin, për të zgjeruar hapësirën qytetare dhe për të siguruar akses të barabartë në drejtësi, veçanërisht për gratë dhe njerëzit që rrezikojnë të mbeten pas, në përputhje me standardet e BE-së dhe ato ndërkombëtare. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 10; Kapitulli 19; Kapitulli 23; Kapitulli 24. OZHQ-të: 5, 10, 16, 17				
Produkti 3.3: Qeverisja e migracionit, azilit, pashtetësisë dhe diasporës Deri në vitin 2031, institucionet do të menaxhojnë migracionin, azilin, pashtetësinë dhe angazhimin e diasporës në një mënyrë të sigurt, efektive, me përgjigjshmëri gjinore dhe të bazuar te të drejtat, në përputhje me standardet e BE-së dhe ato ndërkombëtare, duke kontribuar në zhvillimin, qëndrueshmërinë demografike dhe kohezionin social të Shqipërisë. Kapitujt e BE-së të trajtuar: Kapitulli 2; Kapitulli 18; Kapitulli 23; Kapitulli 24; Kapitulli 30. OZHQ-të: 5, 8, 10, 16, 17				

Supozime	
➤	Angazhimi i Qëndrueshëm Kombëtar për Anëtarësimin në BE dhe Reformën Institucionale
➤	Qëndrueshmëria e përgjithshme politike, makroekonomike dhe e sigurisë
➤	Besimi, aksesit politik dhe kërkesa e vazhduar për ekspertizën e OKB-së.
➤	Funksionimi i mekanizmave kombëtarë të koordinimit dhe partneritetit.
➤	Angazhimi i përbashkët ndaj përgjegjësisë kombëtare dhe transferimit të kapaciteteve.
➤	Mjedis financiar i parashikueshëm dhe mbështetës
➤	Një mjedis që lehtëson të drejtat e njeriut, hapësirën qytetare dhe diskutimin publik gjithëpërfshirës
➤	Kapacitetet i injaftueshëm i Sistemit të OKB-së pavarësisht kufizimeve organizative dhe të burimeve.
Risqet	
➤	Ngadalësim, riprioritizim ose zbatim i pamjaftueshëm i reformave për anëtarësimin në BE
➤	Kthim të modelet e mbështetjes afatshkurtër, të bazuara në zëvendësim
➤	Mjediset e fragmentuara ose të paparashikueshme të financimit
➤	Kapaciteti i reduktuar i ofrimit nga OKB-ja për shkak të kufizimeve të burimeve
➤	Ngushtimi i hapësirës qytetare, rritja e narrativave anti-të drejtave dhe përjashtimi i vazhdueshëm social.
➤	Reagim i institucionalizuar ndaj të drejtave të njeriut dhe barazisë gjinore, dhe shfuqizimi i mbrojtjeve ligjore/politikave për barazinë gjinore, dhunën ndaj grave dhe vajzave, si dhe hapësirën qytetare
➤	Goditje makroekonomike, gjeopolitike ose të lidhura me klimën

ANEKSI II: Anekset ligjore

1. **Ndërsa Qeveria e Shqipërisë ("Qeveria")** ka hyrë në marrëveshjet e listuara më poshtë me Kombet e Bashkuara, duke përfshirë Fondet, Programet dhe organet e tjera ndihmëse, si dhe organizata të tjera të sistemit të Kombeve të Bashkuara ("Organizatat e Sistemit të OKB-së"), të cilat janë të zbatueshme për aktivitetet e tyre programore në Shqipëri ("Marrëveshjet e OKB-së") në kuadër të Kuadrit të Kombeve të Bashkuara për Bashkëpunim për Zhvillim të Qëndrueshëm ("Kuadri i Bashkëpunimit");
 2. **Ndërsa Marrëveshjet e OKB-së**, së bashku me Konventën mbi Privilegjet dhe Imunitetet e Kombeve të Bashkuara të 13 shkurtit 1946 ("Konventa e Përgjithshme") dhe/ose Konventën mbi Privilegjet dhe Imunitetet e Agjencive të Specializuara të 21 nëntorit 1947 ("Konventa e Agjencive të Specializuara"), sipas rastit, përbëjnë bazën ligjore kryesore ekzistuese për marrëdhënien ndërmjet Qeverisë dhe secilës Organizatë të Sistemit të OKB-së për mbështetjen e vendit në realizimin e Kuadrit të Bashkëpunimit, dhe janë joshtruese dhe pa cenuar asnjë instrument tjetër ligjor që Qeveria mund të nënshkruajë, duke përfshirë marrëveshje shtesë me Organizatat e Sistemit të OKB-së për qëllime të aktiviteteve të tyre në vend:
- FAO - Marrëveshja midis Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Organizatës së Ushqimit dhe Bujqësisë së Kombeve të Bashkuara për themelimin e një Përfaqësie të FAO në Republikën e Shqipërisë, e nënshkruar më 1 dhjetor 2014
 - ILO - Një Memorandum Mirëkuptimi i lidhur midis Qeverisë së Shqipërisë dhe ILO-së më 6 shkurt 2013
 - IOM - Marrëveshja mes Shqipërisë dhe Organizatës Ndërkombëtare për Migracionin lidhur me statusin juridik, privilegjet dhe imunitetin e kësaj organizate në Shqipëri më 2 tetor 1992
 - UNDP – Me Programin e Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP), një marrëveshje bazë që rregullon asistencën e UNDP-së për vendin, e cila u nënshkrua nga Qeveria dhe [UNDP (Marrëveshja Standarde e Asistencës Bazë ose SBAA), e cila është një nga subjektet juridike paraardhëse të UNDP-së (Marrëveshja Bazë) më 17 qershor 1991. Ky Kuadër Bashkëpunimi, së bashku me një plan pune të përbashkët të grupit të rezultateve që specifikon aktivitetet programore të UNDP-së në vijim të këtij Kuadri Bashkëpunimi, i cili do të jetë pjesë e këtij Kuadri Bashkëpunimi dhe është përfshirë këtu me referencë, përbëjnë së bashku një dokument projekti siç referohet në SBAA. Partneri zbatues dhe UNDP do të nënshkruajnë një marrëveshje projekti që përmban rregullimet specifike për çdo projekt në vijim të dokumentit përkatës të projektit.
 - ITU - Zbatohet mutatis mutandis SBAA midis Qeverisë së Shqipërisë dhe UNDP
 - UNEP – Zbatohet mutatis mutandis SBAA midis Qeverisë së Shqipërisë dhe UNDP
 - UNFPA – Zbatohet mutatis mutandis SBAA midis Qeverisë së Shqipërisë dhe UNDP
 - UNHCR - Marrëveshja për Zyrën Rajonale (BOA) midis UNHCR-së dhe Qeverisë së Shqipërisë, e nënshkruar më 22 qershor 1994;
 - UNICEF - Marrëveshja me Qeverinë e Shqipërisë, e nënshkruar më 23 korrik 1993
 - UNIDO - Marrëveshja Standarde Themelore e Bashkëpunimit midis Qeverisë së Republikës së Shqipërisë dhe UNIDO-së, e nënshkruar dhe që ka hyrë në fuqi më 8 nëntor 1991
 - UNODC – Zbatohet mutatis mutandis SBAA midis Qeverisë së Shqipërisë dhe UNDP
 - UNOPS – Zbatohet mutatis mutandis SBAA midis Qeverisë së Shqipërisë dhe UNDP
 - UNV – Zbatohet mutatis mutandis SBAA midis

Qeverise se Shqiperise dhe UNDP

- UN WOMEN - Marrëveshja Themelore e lidhur midis Qeverisë dhe Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim më 17 qershor 1991 (e quajtur Marrëveshja Themelore) zbatohet mutatis mutandis edhe për aktivitetet dhe stafin e UN WOMEN. Ndiham ndaj Qeverisë do të bëhet e disponueshme dhe do të ofrohet dhe pranohet në përputhje me rezolutat dhe vendimet përkatëse dhe të zbatueshme të strukturave drejtuese të UN Women.
- OSSH - Marrëveshja Dyvjeçare e Bashkëpunimit (BCA) midis Ministrisë së Shëndetësisë së Shqipërisë dhe Zyrës Rajonale për Europën të Organizatës Botërore të Shëndetësisë për periudhën 1 janar 2020, 31 dhjetor 2021, e nënshkruar më 12 nëntor 2020.
- Për të gjitha agjencitë e sistemit të OKB-së, përfshirë OHCHR, UNCTAD, UNECE, UNESCO, UNDRR, ndihma ndaj Qeverisë do të bëhet e disponueshme dhe do të ofrohet dhe pranohet në përputhje me rezolutat dhe vendimet e strukturave drejtuese të agjencisë përkatëse të sistemit të OKB-së.

3. Në lidhje me të gjitha Organizatat e Sistemit të OKB-së:

Asistenca për Qeverinë do të vihet në dispozicion dhe do të ofrohet e do të merret në përputhje me rezolutat, vendimet, rregullat dhe procedurat përkatëse dhe të zbatueshme të secilës Organizatë të Sistemit të OKB-së.

4. Pa cenuar sa më sipër, Qeveria duhet:

- i. të zbatojë për secilën Organizatë të Sistemit të OKB-së dhe pronën, fondet, pasuritë, zyrtarët dhe ekspertët e saj në mision, dispozitat e Konventës së Përgjithshme dhe/ose të Konventës së Agjencive të Specializuara; dhe
- ii. t'i njohë secilës Organizatë të Sistemit të OKB-së, zyrtarëve të saj dhe personave të tjerë që kryejnë shërbime në emër të asaj Organizate të Sistemit të OKB-së, privilegjet, imunitetet dhe lehtësitë e përcaktuara në Marrëveshjen e OKB-së të zbatueshme për atë Organizatë të Sistemit të OKB-së.

5. **Vullnetarët e Kombeve të Bashkuara** që kryejnë shërbime në emër të një Organizate të Sistemit të OKB-së do të kenë të drejtën e privilegjeve dhe imuniteteve që u njihen zyrtarëve të asaj Organizate të Sistemit të OKB-së.

6. **Çdo privilegj, imunitet dhe lehtësi e dhënë për një Organizatë të Sistemit të OKB-së** sipas Kuadrit të Bashkëpunimit nuk do të jetë më pak e favorshme se ato që i jepen nga Qeveria çdo Organizate tjetër të Sistemit të OKB-së nënshkruese të Kuadrit të Bashkëpunimit.

7. **Pa cenuar Marrëveshjet e OKB-së**, Qeveria do të jetë përgjegjëse për trajtimin e çdo pretendimi që mund të ngrihet nga palë të treta kundrejt cilësdo prej Organizatave të Sistemit të OKB-së dhe zyrtarëve të tyre, ekspertëve në mision ose personave të tjerë që kryejnë shërbime në emër të tyre, dhe do t'i mbrojë ata nga çdo pretendim dhe përgjegjësi që rrjedh nga operacionet sipas Kuadrit të Bashkëpunimit, me përjashtim të rasteve kur bie dakord reciprokisht midis Qeverisë dhe Organizatës(ave) përkatëse të Sistemit të OKB-së se pretendime dhe përgjegjësi të tilla rrjedhin nga neglizhenca e rëndë ose sjellja e keqe e asaj Organizate të Sistemit të OKB-së, zyrtarëve të saj ose personave që kryejnë shërbime.

8. Asgjë në këtë Kuadër Bashkëpunimi ose në lidhje me të nuk do të konsiderohet:

- i. si heqje dorë, e shprehur ose e nënkuptuar, nga privilegjet dhe imunitetet e çdo Organizate të Sistemit të OKB-së; ose
- ii. si pranim nga ana e çdo Organizate të Sistemit të OKB-së i juridiksionit të gjykatave të çdo vendi mbi mosmarrëveshjet që rrjedhin nga ky Kuadër Bashkëpunimi, qoftë sipas Konventës së Përgjithshme apo Konventës së Agjencive të Specializuara, Marrëveshjeve të OKB-së apo ndryshe, dhe asnjë dispozitë e këtij Kuadri Bashkëpunimi nuk do të interpretohet ose zbatohet në një mënyrë, ose në një masë, që bie ndesh me privilegje dhe imunitete të tilla.

ANEKSI III. Akronime dhe Shkurtime

ADISA – Agjencia e Ofrimit të Shërbimeve Publike të Integruara

MATP – Masa Aktive në Tregun e Punës

ASCAP – Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar

ASPA – Shkolla Shqiptare e Administratës Publike

AV – Analiza e Vendit (sistemi i OKB-së)

PKK – Programi për Kontrollin e Kontejnerëve

KQZ – Komisioni Qendror i Zgjedhjeve

KB – Kuadri i Bashkëpunimit

CO₂ – Dioksidi i karbonit (gaz serrë)

KMD – Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi

OSHC – Organizatat e Shoqërisë Civile

ZRF – Zvogëlimi i Riskut të Fatkeqësive

BERZH – Banka Europiane për Rindërtim dhe Zhvillim

ZHFH / ZHAH – Zhvillimi në Fëmijërinë e Hershme

FAO – Organizata e Ushqimit dhe Bujqësisë

IHD – Investime të Huaja Direkte

PPB – Produkti i Brendshëm Bruto

GEF – Instrumenti Global për Mjedisin

BGJFG – Barazia gjinore dhe Fuqizimi i Grave

GS – Gazet Serrë

QSH – Qeveria e Shqipërisë

IZHNJ – Indeksi i Zhvillimit Njerëzor

IFN – Institucion Financiar Ndërkombëtar

RRNSH – IHR – Rregulloret Ndërkombëtare të Shëndetit

ILO – Organizata Ndërkombëtare e Punës

FMN – Fondi Monetar Ndërkombëtar

INSTAT – Instituti i Statistikave të Shqipërisë

ISHP – Instituti i Shëndetit Publik

GMIP – Grupi i Menaxhimit të Integruar të Politikave

IOM – Organizata Ndërkombëtare për Migracionin

ITU – Unioni Ndërkombëtar i Telekomunikimeve

JEC – Komiteti i Përbashkët Drejtues për KB-në

JWP – Plani i përbashkët i punës (për rezultatet në KB)

KKT – Këshilli Kombëtar Territorial

ME – Monitorimi dhe Vlerësimi

MEA – Marrëveshje shumëpalëshe mjedisore

MEI – Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit

MSHMS – Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale

MK – Ministria e Kulturës

MM – Ministria e Mjedisit

MF – Ministria e Financës

MB – Ministria e punëve të brendshme

MD – Ministria e Drejtësisë

MSHPV – Ministria e Shtetit për Pushtetin Vendor

MAPA – Ministri i Shtetit për Administratën Publike dhe Antikorrupsionin

MSHMP – Ministri i Shtetit për Marrëdhëniet me Parlamentin

MTKS – Ministria e Turizmit, Kulturës dhe Sportit

KSHA – Korniza e shpenzimeve afatmesme

AKZM – Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura

AKAFPK – Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve

BKH – Byroja Kombëtare e Hetimit

SJT – Sëmundje jo infektive

AKPA – Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive

KKP – Këshilli Kombëtar i Punës

GR – Grupet e rezultateve të KB-së

KM – Kryeministria

MBR – Menaxhimi bazuar në rezultate

SALW – Armët e lehta

SASPAC – Agjencia Shtetërore e Programimit Strategjik dhe Koordinimit të Ndihmës

OZHQ-të – Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm

NVM/AB – Ndërmarrjet e vogla dhe të mesme / agrobizneset

NSH – Ndërmarrje Shtetërore

SHSSH – Shërbimet Sociale Shtetërore

AFPT – Arsimi dhe Formimi Profesional dhe Teknik

UCCIAL – Bashkimi i Dhomave të Tregtisë dhe Industrisë së Shqipërisë

UN Women – Entiteti i Kombeve të Bashkuara për Barazinë Gjinore dhe Fuqizimin e Grave

EVKB – Ekipi për Vendin i Kombeve të Bashkuara

UNCTAD Konferenca e Kombeve të Bashkuara për Tregti dhe Zhvillim

UNDG – Grupi i Zhvillimit i Kombeve të Bashkuara

UNDP – Programi për Zhvillim i Kombeve të Bashkuara

UNISDR - Zyra e Kombeve të Bashkuara për Reduktimin e Riskut nga Fatkeqësitë

UNECE – Komisioni Ekonomik i Kombeve të Bashkuara për Europën

UNEP – Programi për Mjedisin i Kombeve të Bashkuara

UNESCO Organizata e Kombeve të Bashkuara për Arsimin, Shkencën dhe Kulturën

UNFCCC – Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike

UNFPA – Fondi i Kombeve të Bashkuara për Popullsinë

UNCHR – Komisioneri i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatët

UNICEF – Fondi i Kombeve të Bashkuara për Fëmijët

UNIDO – Organizata e Kombeve të Bashkuara për Zhvillim Industrial

UNODC – Zyra e Kombeve të Bashkuara për Drogën dhe Krimin

UNOPS – Zyra e Kombeve të Bashkuara për Shërbimet e Projekteve

UNRC – Koordinator i Përhershëm i Kombeve të Bashkuara

RPU - Rishikimi Periodik Universal

RV – Rishikim vullnetar i përparimit drejt OZHQ-ve

BB - Banka Botërore

OBSH – Organizata Botërore e Shëndetësisë

**UNITED NATIONS
ALBANIA**

Kontakt

Rruga Skënderbeg
Ndërtesa Gurten
Tiranë, Shqipëri

www.albania.un.org